

Spis treści

I Rezolucje, zalecenia i opinie

REZOLUCJE

Komitet Regionów

118. sesja plenarna w dniach 15 i 16 czerwca 2016 r.

2017/C 017/01	Rezolucja w sprawie projektu rocznego budżetu UE na 2017 r.	1
2017/C 017/02	Rezolucja Europejskiego Komitetu Regionów – Wkład Europejskiego Komitetu Regionów w program prac Komisji Europejskiej na 2017 r.	4
2017/C 017/03	Rezolucja w sprawie sytuacji centrów informacyjnych Europe Direct (EDIC)	11

OPINIE

Komitet Regionów

118. sesja plenarna w dniach 15 i 16 czerwca 2016 r.

2017/C 017/04	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Przemysł stalowy: utrzymanie stabilnego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie	13
2017/C 017/05	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Śródkresowy przegląd wieloletnich ram finansowych (WRF)	20
2017/C 017/06	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Odpady spożywcze	28
2017/C 017/07	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Przeciwdziałanie radykalizacji postaw i brutalnemu ekstremizmowi: mechanizmy zapobiegania na poziomie lokalnym i regionalnym	33

III *Akty przygotowawcze*

KOMITET REGIONÓW

118. sesja plenarna w dniach 15 i 16 czerwca 2016 r.

2017/C 017/09	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wnioski ustawodawcze zmieniające dyrektywy w sprawie odpadów	46
2017/C 017/10	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Strategia rozszerzenia UE na lata 2015–2016	60

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

KOMITET REGIONÓW

118. SESJA PLENARNA W DNIACH 15 I 16 CZERWCA 2016 R.

Rezolucja w sprawie projektu rocznego budżetu UE na 2017 r.

(2017/C 017/01)

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW,

- uwzględniając swe opinie w sprawie projektu budżetu UE na 2014, 2015 i 2016 r.,
  - uwzględniając swą opinię w sprawie śródkresowego przeglądu wieloletnich ram finansowych (WRF),
  - mając na uwadze, że zgodnie z art. 2 rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 procedura budżetowa UE na 2017 r. zbiega się w czasie z przeglądem śródkresowym/przeglądem wieloletnich ram finansowych (WRF).
1. Podkreśla istotną rolę budżetu UE na 2017 r. w wytyczaniu i realizacji celów i priorytetów UE służących ożywieniu wzrostu i zatrudnienia oraz tworzeniu nowych miejsc pracy, przy jednoczesnym zwiększaniu rzeczywistej spójności i konkurencyjności UE w celu sprostania nowym wyzwaniom.
  2. Podkreśla, że kilka błędów w konstrukcji WRF wpływa na kształt rocznego budżetu UE:
    - niedofinansowanie całych WRF, zwłaszcza działu 3 i 4,
    - system zasobów własnych, który opiera się głównie na składkach krajowych ustalonych według DNB,
    - bardziej powszechne wykorzystanie instrumentów pomocniczych, co z jednej strony zwiększa elastyczność budżetu, a z drugiej podważa jego jednolity charakter oraz kontrolę demokratyczną ze strony Parlamentu Europejskiego,
    - umorzenie niewykorzystanych środków, które ostatecznie przepadają, a nie są przenoszone na następny rok jako rezerwa na nieoczekiwane potrzeby.
  3. Na podstawie rocznej analizy wzrostu gospodarczego Komisji na 2016 r. przypomina, że budżet UE musi przyczynić się do ożywienia gospodarczego i wypełniać wciąż znaczną lukę inwestycyjną po kryzysie w UE, która obniża konkurencyjność i zagraża spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.
  4. Podkreśla znaczenie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), programu „Horyzont 2020”, Erasmus+, programów finansowania MŚP oraz innych polityk i programów, które ożywiają rozwój gospodarki UE. Apeluje do Komisji o dalsze zwiększenie inwestycji na badania, innowacje i infrastrukturę.
  5. Odnotowuje, że władze lokalne i regionalne państw członkowskich muszą często samodzielnie radzić sobie z wielką liczbą przesiedleńców i z zarządzaniem polityką integracyjną, choć władze krajowe/europejskie zapewniają im niewielkie środki finansowe i słabą koordynację. Trzeba zapewnić bezpośrednią dostępność środków finansowych dla władz lokalnych i regionalnych, by umożliwić im wypełnienie zobowiązań związanych z migracją i integracją oraz zapewnić im szybki dostęp do środków krajowych i europejskich. Proponuje, by państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne otrzymały również praktyczne wytyczne w sprawie potencjalnych źródeł finansowania.

6. Jeśli chodzi o radzenie sobie z przepływami migracyjnymi, trzeba również zapewnić pomoc dla władz lokalnych i regionalnych w krajach pochodzenia i sąsiednich regionach, w tym na obszarach tranzytowych, gdyż bez wsparcia UE władze lokalne i regionalne w krajach partnerskich nie będą w stanie zapewnić godnych warunków życia czy też podstawy do rozwoju gospodarczego w krajach pochodzenia. W tym celu – w perspektywie zawarcia umów z państwami trzecimi w sprawie skutecznej kontroli granic, zmniejszenia przepływów migracyjnych, współpracy w dziedzinie powrotów oraz zwalczania handlu ludźmi – odpowiedzialne podejście do przeglądu WRF powinno przewidywać większe wsparcie finansowe i operacyjne, również w formie nowych i innowacyjnych źródeł finansowania.
7. Zwraca się do władzy budżetowej o rozważenie potrzeby zapewnienia bezpośrednio dostępnych środków finansowych dla europejskich rolników, którzy zmagają się z różnymi kryzysami (takimi jak zmienność cen) od początku obecnych WRF, zwłaszcza w sektorze mleczarskim, mięsny, a także w sektorze owoców i warzyw. Podkreśla skutki budżetowe środków nadzwyczajnych przedsięwziętych w reakcji na te kryzysy, które pochłonęły ogółem budżet w wysokości 500 mln EUR w 2016 r. i 300 mln EUR w 2015 r. Akcentuje wciąż trwający kryzys w sektorze rolnictwa kilku państw członkowskich.
8. Przypomina, że w 2016 r. Komisja Europejska dokona przeglądu całkowitego przydziału wszystkich państw członkowskich w ramach celu polityki spójności na lata 2017–2020 „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, a także dostosuje całkowity przydział na podstawie nowszych statystyk, i podkreśla potrzebę zapewnienia w 2017 r. wystarczających środków budżetowych na te dostosowania.
9. Apeluje do Komisji Europejskiej, państw członkowskich i regionów o wykorzystanie tych dostosowań jako elastycznego rozwiązania nowych problemów w ramach polityki spójności. Wynika to z art. 7 WRF, który stanowi, że dostosowania te powinny uwzględniać szczególnie trudną sytuację krajów zmagających się z kryzysem.
10. Odnotowuje, że wczesne analizy wskazują na szybkie zaciąganie zobowiązań na wydatki oraz wdrażanie projektów finansowanych z programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę”, a także negatywne skutki cięć budżetowych dokonanych w obu tych programach. Zwraca się do władzy budżetowej o wyrównanie cięć budżetowych w programie „Horyzont 2020” i instrumencie „Łącząc Europę” związanych z utworzeniem EFIS w ramach rocznej procedury budżetowej na 2017 r.
11. Przypomina, że roczna procedura budżetowa może jedynie tymczasowo zaradzić brakowi środków finansowych i wzrostowi różnicy między zobowiązaniami a wydatkami, w związku z czym kwestię tę trzeba rozwiązać w ramach pełnego przeglądu śródkresowego WRF.
12. Ubolewa, że zmniejszono środki dostępne w ramach instrumentu „Łącząc Europę” przeznaczone na inwestycje energetyczne. Podkreśla, że przenoszenie dalszych środków na inne działy nie może odbywać się kosztem tego priorytetowego działu. Zaleca, by w ramach wdrażania instrumentu „Łącząc Europę” w dziedzinie energii zapewniono lepszą równowagę geograficzną, tak by nie tylko regiony położone w południowo-wschodniej części UE i ich sąsiedzi, lecz również inne regiony mogły skorzystać w sposób bardziej zrównoważony pod względem geograficznym z ulepszonych wzajemnych połączeń, które są kluczowe dla sprawnie funkcjonującego wewnętrznego rynku energii w całej UE.
13. Uważa, że Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych jest priorytetem politycznym, gdyż dzięki europejskim funduszom strukturalnym i inwestycyjnym (ESIF) jest to jedna z form konkretnego wsparcia dla młodych osób we wchodzeniu na rynek pracy. Proponuje zatem, by w budżecie na 2017 r. z linii budżetowej w wysokości 3,2 mld EUR przeznaczonej na tę inicjatywę w latach 2014–2020 przewidziano wystarczające środki na zobowiązania i płatności.
14. Podkreśla fakt, że po początkowych opóźnieniach wdrażanie EFIS nabiera rozpędu, w związku z czym zwraca się o zwiększenie środków na płatności w budżecie UE na 2017 r., by uniknąć przyszłych zaległości płatniczych. Wzywa Komisję do regularnego monitorowania niezaspokojonych zobowiązań i do stworzenia mechanizmu wczesnego ostrzegania.
15. Proponuje, by w ramach budżetu na 2017 r. Parlament Europejski zrealizował pewne projekty pilotażowe w celu zbadania potrzeb i potencjału rozwoju w zakresie brakujących połączeń infrastruktury transportowej na obszarach przygranicznych.
16. Podkreśla, że jeżeli w przyszłości pojawią się nowe nieprzewidziane potrzeby finansowe, trzeba je zaspokoić za pomocą nowych środków na płatności, a nie przenoszenia istniejących środków.

17. Zwraca uwagę, że w ramach budżetu UE należy się koncentrować na wynikach, w związku z czym popiera wszelkie wysiłki Komisji Europejskiej zmierzające do uproszczenia rozporządzenia finansowego, lepszego uzupełnienia różnych instrumentów finansowych UE i zapewnienia dla wszystkich polityk i programów UE równych warunków w odniesieniu do zasad pomocy państwa, zamówień publicznych i wymogów sprawozdawczych.

18. Podkreśla konieczność stosowania w budżecie UE podejścia opartego na danej lokalizacji i wielopoziomym sprawowaniu rządów, tak aby fundusze i polityki UE przynosiły lepsze wyniki oraz wykorzystywały specyfikę lokalną i regionalną.

19. Przypomina, że porozumienie COP 21 z grudnia 2015 r. zobowiązuje państwa będące darczyńcami do wspierania krajów rozwijających się za pomocą 100 mld USD rocznie, lecz że wspólną metodologię finansowania działań w związku ze zmianą klimatu trzeba uzgodnić przed COP 22 w Marakeszu. Zwraca się do Komisji, by w tym kontekście przedstawiła skonsolidowane ramy regulacyjne UE dotyczące finansowania działań w związku ze zmianą klimatu i uwzględniła je w projekcie budżetu UE na 2017 r., zważywszy, że UE uzgodniła również, iż przynajmniej 20 % WRF na lata 2014–2020, tzn. 180 mld EUR trzeba przeznaczyć na działania związane ze zmianą klimatu.

20. Zauważa ponadto, że wiele organów władz lokalnych i regionalnych wdrożyło niedawno strategię polityki budżetowania pod kątem płci oraz zwraca się do Komisji Europejskiej o uwzględnienie wpływu kwestii płci w projekcie budżetu na rok 2017.

21. Poleca swemu Przewodniczącemu, by przekazał niniejszą rezolucję Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz przewodniczącemu Rady Europejskiej.

Bruksela, dnia 15 czerwca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Markku MARKKULA

**Rezolucja Europejskiego Komitetu Regionów – Wkład Europejskiego Komitetu Regionów
w program prac Komisji Europejskiej na 2017 r.**

(2017/C 017/02)

Dokument przedłożony przez grupy polityczne PES, EPL, ALDE, EA i EKR

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW,

- uwzględniając swoje rezolucje z dnia 4 czerwca 2015 r. w sprawie priorytetów na lata 2015–2020 i z dnia 4 grudnia 2015 r. w sprawie programu prac Komisji Europejskiej na 2016 r. oraz protokół o współpracy z Komisją Europejską z lutego 2012 r.,
- uwzględniając zasady pomocniczości i proporcjonalności, przykładając dużą wagę do tego, by prace Komisji nadal odzwierciedlały jej zobowiązanie do stosowania tych zasad poprzez zintegrowane i wielopoziomowe podejście polityczne, i oczekuje coraz większego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w europejski proces decyzyjny.

Miejsca pracy, wzrost gospodarczy, inwestycje i polityka spójności

1. Wzywa Komisję do przedstawienia w niedługim czasie nowej długoterminowej strategii zrównoważonego rozwoju UE (Europejska strategia rozwoju zrównoważonego) do 2030 r., opracowanej z uwzględnieniem śródkresowego przeglądu strategii „Europa 2020” i wdrażania celów zrównoważonego rozwoju wyznaczonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych.
2. Zwraca uwagę na rolę władz lokalnych i regionalnych w usuwaniu przeszkód dla inwestycji, jak podkreślono w sprawozdaniach krajowych z 2016 r. oraz zaleceniach dla poszczególnych krajów. Podkreśla, że wszystkie szczeble władzy powinny współpracować w celu identyfikowania i eliminowania takich przeszkód w swoich krajach.
3. Zwraca się do Komisji i do EBI o podjęcie dalszych działań w celu zapewnienia komplementarności i zasady dodatkowości między Europejskim Funduszem na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) a europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi, a także innymi programami finansowanymi przez UE. Ponownie wzywa do włączenia KR-u do wdrażania, monitorowania i oceny planu inwestycyjnego, zwłaszcza w kontekście upowszechniania platform inwestycyjnych oraz analizy rzeczywistego wpływu EFIS na ograniczanie dysproporcji w inwestycjach na poziomie regionalnym i lokalnym.
4. Podkreśla, że Komisja Europejska i Europejski Bank Inwestycyjny powinny doprecyzować rolę regionalnych banków prorozwojowych i innych instytucji finansowych w systemie powstających platform inwestycyjnych, jako narzędzi realizacji planu inwestycyjnego dla Europy⁽¹⁾.
5. Podkreśla, że konieczne są uproszczenia, by zwiększyć skuteczność programów europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych i lepiej je wykorzystywać, oraz sugeruje niezwłoczne przyjęcie szeregu środków upraszczających w bieżącym okresie programowania. Jednocześnie proponuje, by podjęto intensywne prace nad dogłębnym przeglądem sposobu wdrażania polityki spójności przed kolejnym okresem programowania, intensyfikując prace w ramach grupy wysokiego szczebla ds. uproszczenia i rozpoczynając kompleksowy i wielopoziomowy dialog, zwłaszcza z władzami lokalnymi i regionalnymi.
6. Proponuje zastosowanie szerszych wyłączeń od zasad dotyczących pomocy państwa dla europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.
7. Z zadowoleniem przyjmuje przegląd transgraniczny, który ma znieść prawne i administracyjne przeszkody we współpracy transgranicznej, i zachęca Komisję do przedstawienia w 2017 r. konkretnych działań mających na celu usunięcie tych barier, z uwzględnieniem propozycji prezydencji luksemburskiej dotyczącej europejskiej konwencji o współpracy transgranicznej ustanawiającej szczególne przepisy na rzecz regionów przygranicznych. Wzywa Komisję do ścisłego monitorowania wdrażania dyrektywy nr 2011/24/UE w sprawie transgranicznej opieki zdrowotnej pod kątem korekty jej ewentualnych braków.

⁽¹⁾ ECON-VI/007.

8. Ubolewa, że śródkresowe przeglądy wielu programów i inicjatyw przewidziane w trzecim kwartale 2017 r. nie zbiegają się w czasie z przeglądem bieżących wieloletnich ram finansowych. W związku z tym wzywa Komisję do ich ukończenia przed dniem 1 lipca 2017 r. oraz o przedstawienie kompleksowej propozycji dotyczącej kolejnych wieloletnich ram finansowych przewidzianej przed dniem 1 stycznia 2018 r. Wyraża nadzieję, że późniejszy przegląd tych programów nie spowoduje opóźnień w przyjęciu wniosków legislacyjnych dotyczących kolejnych wieloletnich ram finansowych.

9. Podkreśla znaczenie wdrożenia programu UE dla miast, uzgodnionego przez szefów państw i rządów, we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi. Zwraca uwagę, że program ten powinien być zgodny z unijnym programem lepszego stanowienia prawa. Wzywa do włączenia programu UE dla miast do rocznego programu prac Komisji na 2017 r., w którym należy przewidzieć opracowanie białej księgi w sprawie wdrożenia programu UE dla miast.

10. Zwraca się do Komisji, by w swym rocznym programie prac na 2017 r. uwzględniła opracowanie wizji terytorialnej do 2050 r. Podkreśla potrzebę stworzenia nowej wizji terytorialnej, ponieważ Europejska Perspektywa Rozwoju Przestrzennego z 1999 r. wymaga aktualizacji, jak podkreślono we wnioskach końcowych ze spotkania ministrów poświęconego spójności terytorialnej i polityce miejskiej w dniu 27 listopada 2015 r.

11. Wzywa Komisję do skupienia wysiłków na usuwaniu wąskich gardeł w transporcie i zapewnianiu właściwych połączeń transgranicznych, w szczególności do zajęcia się kwestią brakujących transgranicznych połączeń transportowych na poziomie lokalnym i regionalnym. Należy zapewnić odpowiednie finansowanie, zwłaszcza małej infrastruktury o znaczeniu transgranicznym. Oczekuje, że Komisja Europejska przedstawi konkretne propozycje dotyczące planifikatorów transgranicznych podróży multimodalnych oraz interoperacyjnych zintegrowanych systemów sprzedaży biletów na środki komunikacji, a także harmonogram ich wdrażania.

12. Ponawia swój apel do Komisji Europejskiej o opublikowanie zielonej księgi w sprawie mobilności w regionach zmagających się z wyzwaniem geograficznymi i demograficznymi.

13. Zachęca Komisję do wznowienia debaty w sprawie „Wyjść poza PKB” i do zbadania potrzeby i realności opracowania uzupełniających wskaźników dotyczących wyników ekonomicznych, jakości życia i zrównoważonego rozwoju.

14. Zaleca Komisji Europejskiej opracowanie uznanych i zatwierdzonych we wszystkich państwach członkowskich „gwarancji minimalnych kwalifikacji i umiejętności”, bez kwestionowania odpowiedzialności państw członkowskich za treść nauczania i organizację systemów edukacyjnych na mocy art. 165 TFUE, i oczekuje, że ustalenia dotyczące uznawania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego będą gotowe najpóźniej w 2018 r. Podkreśla konieczność dopasowania umiejętności do potrzeb rynku pracy, a w związku z tym uwzględnienia w rocznym programie prac Komisji na 2017 r. potrzeb szkoleniowych młodych bezrobotnych.

15. Wzywa Komisję do opracowania unijnej strategii dotyczącej zmian demograficznych, uwzględnienia w ramach śródkresowego przeglądu strategii „Europa 2020” inicjatywy przewodniej w dziedzinie demografii oraz prowadzenia na wczesnym etapie dialogu z KR-em w sprawie przyszłej definicji regionów, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków demograficznych.

16. Oczekuje, że Komisja przedstawi na początku 2017 r. wniosek ustawodawczy dotyczący europejskiego filara praw socjalnych w celu zaradzenia asymetrii między swobodami gospodarczymi a prawami socjalnymi.

17. Apeluje do Komisji Europejskiej o przedstawienie ram prawnych obejmujących zbiór wspólnych definicji dotyczących różnych europejskich form gospodarki społecznej, tzn. spółdzielni, fundacji, towarzystw ubezpieczeń wzajemnych i stowarzyszeń, by przedsiębiorstwa gospodarki społecznej mogły działać na pewnej podstawie prawnej i czerpać tym samym korzyści z rynku wewnętrznego oraz swobodnego przepływu.

18. Wzywa Komisję do zaproponowania nowej strategii na rzecz równouprawnienia płci i praw kobiet w latach 2016–2020 oraz do przedstawienia wniosku ustawodawczego dotyczącego zmiany dyrektywy Rady (EWG) nr 92/85 w sprawie urlopu macierzyńskiego.

19. Wzywa Komisję, aby przy udziale KR-u i państw członkowskich przedłożyła drugie sprawozdanie dotyczące europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności na lata 2010–2020 oraz monitorowała dalszy rozwój tej strategii.

20. Wzywa Komisję do zajęcia się problemem fikcyjnych spółek.
21. Ma zamiar wnieść wkład w Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego w 2018 r. przez rozpowszechnianie wiedzy na ten temat na poziomie lokalnym.
22. Podkreśla potrzebę odnowionej europejskiej strategii na rzecz turystyki oraz wskazuje, że Komitet Regionów rozpoczął w tym kontekście prace nad opinią „Turystyka siłą napędową współpracy regionalnej w UE” oraz przedstawi Komisji Europejskiej propozycje do tej odnowionej europejskiej strategii.
23. Wzywa Komisję do bardziej systematycznego uwzględniania wymiaru wiejskiego wszystkich dziedzin polityki UE oraz do przedstawienia białej księgi w sprawie obszarów wiejskich, która posłużyłaby za punkt wyjścia dla polityki rozwoju obszarów wiejskich po roku 2020.
24. Wzywa Komisję do dalszego wspierania niebieskiego wzrostu za pomocą nowego kompleksowego planu rozwoju niebieskiej gospodarki w Europie w oparciu o wspólną europejską strategię na rzecz gromadzenia informacji o linii brzegowej i środowisku morskim, aby pomóc w rozwoju niebieskiej gospodarki dzięki większej dostępności danych, a jednocześnie uniknąć fragmentacji i wykorzystać transgraniczne synergije. Domaga się ponadto utworzenia wspólnoty wiedzy i innowacji na rzecz niebieskiej gospodarki.
25. Wzywa Komisję, by wprowadziła zasadę odporności inwestycji na kłeski żywiłowe do swojej polityki i funduszy. Wzywa Komisję do sporządzenia, w porozumieniu i we współpracy z władzami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi oraz z zainteresowanymi stronami, wytycznych na temat ram z Sendai dotyczących ograniczania ryzyka kłesk żywiłowych oraz tego, co oznaczają one dla Europy i jak najlepiej je wdrożyć.

Zrównoważony rozwój

26. Wzywa Komisję do pełnego wdrożenia planu działań dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym oraz do rozważenia potrzeby przedłożenia w 2017 r. niezbędnych wniosków, w tym ambitnej strategii na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym, ustawodawstwa ustanawiającego minimalne wymogi jakości dotyczące wody odzyskiwanej i nowych inicjatyw dotyczących sektora robót budowlanych i rozbiórkowych.
27. Wzywa Komisję do przeprowadzania ocen oddziaływania terytorialnego w odniesieniu do wszystkich istniejących celów wiążących z punktu widzenia środowiska.
28. Wzywa Komisję do dokonania przeglądu celów UE dotyczących klimatu i środków niezbędnych do ich realizacji zgodnie z globalnymi celami przyjętymi w trakcie COP 21 w Paryżu. Przypomina Komisji o jej początkowych zaleceniach mówiących o ograniczeniu o 50 % emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. w porównaniu z poziomem z 1990 r. Uważa, że wszelkie nowe cele powinny być przedmiotem oceny oddziaływania terytorialnego i nie powinny ograniczać prawa państw członkowskich do określenia własnego koszyka energetycznego.
29. Wzywa Komisję do wprowadzenia w życie punktu 15 preambuły globalnego porozumienia klimatycznego i do uznania znaczenia podejścia opartego na wielopoziomowym sprawowaniu rządów, które obejmuje nie tylko miasta, ale także regiony.
30. Apeluje o umożliwienie mu udziału w pracach unijnego forum ds. infrastruktury energetycznej, by reprezentować stanowisko władz lokalnych i regionalnych w procesie tworzenia polityk dotyczących inwestycji w infrastrukturę energetyczną, w szczególności w zakresie zdecentralizowanej produkcji energii, w tym mikroprodukcji i dystrybucji.
31. Pragnie być angażowany, od wczesnych etapów procesu planowania polityki, w przegląd dyrektyw UE w sprawie efektywności energetycznej, promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz struktury rynku energii elektrycznej.
32. Wzywa Komisję do zaproponowania bardziej konkretnych inicjatyw w zakresie skojarzonej gospodarki energetycznej oraz sieci lokalnego ogrzewania i chłodzenia w celu dalszego ograniczenia emisji CO₂ i zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego.

33. Uważa, że Komisja powinna zwiększyć swoje ambicje dotyczące polityki w zakresie energii ze źródeł odnawialnych poprzez dalsze wspieranie, dostosowanie i upowszechnianie modelu Porozumienia Burmistrzów w UE i poza nią, co pomoże przekształcić zarządzanie na poziomie miast, działania na rzecz klimatu i zaangażowanie obywateli w bardziej konsekwentny i trwały sposób.

34. Apeluje o pełne wdrożenie 7. unijnego programu działań w zakresie środowiska na lata 2014–2020 oraz wzywa Komisję do przedłożenia wniosku dotyczącego unijnej dyrektywy, która ustanawiałaby przepisy dotyczące zapewniania zgodności z dorobkiem prawnym UE w dziedzinie ochrony środowiska ⁽²⁾.

35. Wzywa do pełnego wdrożenia unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej do 2020 r. i w związku z tym wzywa Komisję do przedstawienia w 2017 r. od dawna oczekiwanej inicjatywy dotyczącej zerowej utraty różnorodności biologicznej netto i usług ekosystemowych. Ponawia również swój apel do Komisji, by nie dokonywać przeglądu dyrektyw dotyczących ochrony przyrody, lecz przedstawić wkrótce komunikat zawierający konkretne działania w celu wsparcia ich lepszej realizacji ⁽³⁾.

36. Wzywa Komisję do przedstawienia komunikatu w sprawie zrównoważonej żywności i określenia spójnych ogólnounijnych ram politycznych dla zrównoważonego rolnictwa, produkcji żywności i łańcucha dostaw oraz aspektów handlowych. Przypomina Komisji Europejskiej o swym wezwaniu do ustalenia bardziej konkretnych celów na rzecz ograniczenia marnotrawstwa żywności o 30 % do 2025 r. ⁽⁴⁾. Ponawia również wezwanie do wprowadzenia nowego logo i ustalenia wspólnego symbolu i systemu identyfikacji produktów lokalnych.

37. Wzywa Komisję do opracowania nowej strategii dotyczącej alkoholu na lata 2016–2025. Należy przy tym oprzeć się na najnowszych danych, uwzględnić zmiany społeczne oraz promować programy realizowane już na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Rynek wewnętrzny i konkurencja

38. Wspiera apel Parlamentu Europejskiego o włączenie filaru jednolitego rynku do europejskiego semestru, wraz z systemem regularnego monitorowania i oceny.

39. Z zadowoleniem przyjmuje zapowiadany pakiet uproszczeń VAT dla MŚP oraz inicjatywę dotyczącą przedsiębiorstw typu start-up. Są to konkretne działania na rzecz zmniejszenia odczuwanego przez przedsiębiorstwa obciążenia regulacyjnego i administracyjnego. Podkreśla, że konieczne są dalsze znaczące uproszczenie ram prawnych, zwłaszcza w odniesieniu do dostępu MŚP do zamówień publicznych oraz ich uczestnictwa w projektach finansowanych z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

40. Wyraża zadowolenie, że Komisja poświęciła uwagę kwestiom gospodarki dzielenia się lub konsumpcji współdzielonej. Powtarza jednak swoje przekonanie, że we wszelkich inicjatywach w zakresie twardych przepisów należy przyjąć podejście sektorowe oraz uwzględnić zakres inicjatyw jako kryterium pozwalające wyznaczyć granice regulacji.

41. Uważa, że Komisja musi lepiej reagować na poważne trudności w finansowaniu usług świadczonych w interesie ogólnym i w związku z tym wzywa Komisję do oceny terytorialnego oddziaływania prawodawstwa UE dotyczącego świadczenia usług w interesie ogólnym, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów dotyczących pomocy państwa i zamówień publicznych, oraz do wykorzystania wszelkich istniejących możliwości uproszczenia, w tym uproszczenia instrumentów finansowych UE. W związku z tym oczekuje, że zostanie poproszony o wyrażenie opinii w sprawie przewidzianego na 2017 r. przeglądu „pakietu Almunii” na temat finansowania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

42. Proponuje, by po zakończeniu oceny dyrektywy w sprawie procedur odwoławczych w dziedzinie zamówień publicznych dokonać przeglądu tej dyrektywy w celu zajęcia się niedociągnięciami stwierdzonymi przez władze lokalne i regionalne.

Unia gospodarcza i walutowa (UGW) i europejski semestr

43. Ponawia swój apel do Komisji Europejskiej i do Parlamentu Europejskiego, aby wprowadzić kodeks postępowania gwarantujący strukturalne włączenie władz lokalnych i regionalnych w europejski semestr. Komitet zobowiązuje się do prowadzenia stałego dialogu w tej sprawie z Komisją Europejską.

44. Ponownie wzywa Komisję do przeprowadzenia oceny wpływu nowych regulacji ESA 2010 na zdolność władz lokalnych i regionalnych do inwestowania.

⁽²⁾ COR-2015-05660.

⁽³⁾ COR-2015-02624.

⁽⁴⁾ Rezolucja KR-u w sprawie zrównoważonej żywności.

45. Wzywa Komisję do włączenia KR-u w przygotowanie białej księgi w sprawie reformy UGW. W dokumencie tym należy uwzględnić konkurencyjność oraz wymiar społeczny tej unii.

Jednolity rynek cyfrowy, badania naukowe i innowacje

46. Uważa, że jednym z głównych wyzwań jednolitego rynku cyfrowego jest stworzenie zrównoważonej gospodarki opartej na danych, w tym w dziedzinie przemysłu („przemysł 4.0”). Zaleca stworzenie warunków umożliwiających dostęp wszystkich obszarów do usług szerokopasmowych. Zaleca również współpracę z Komisją i EBI na rzecz wykorzystania funduszy i programów wsparcia dla infrastruktury ICT. Wzywa Komisję Europejską do sporządzania, w ramach realizacji jednolitego rynku cyfrowego, regularnych sprawozdań z postępów na drodze do pokonania przepaści cyfrowej, zwłaszcza na poziomie lokalnym i regionalnym.

47. Wzywa Komisję do przedstawienia propozycji mających na celu lepsze wykorzystanie programów badawczych finansowanych przez UE dzięki dalszemu rozwijaniu synergii między programem „Horyzont 2020” oraz finansowaniem z tytułu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych i EFIS, a także dzięki ściślejszym związkom ze strategią inteligentnej specjalizacji na poziomie regionalnym. Zaleca, by przy przeprowadzaniu przeglądu śródk okresowego zwrócono szczególną uwagę na to, jaki wpływ na wzrost gospodarczy ma finansowanie z programu „Horyzont 2020” i na likwidację przepaści innowacyjnej.

48. Sugeruje ściśle zaangażowanie KR-u w przegląd strategii dotyczącej biogospodarki w 2017 r.

49. Podkreśla, że wdrożenie nowych narzędzi, takich jak Europejska Rada ds. Innowacji, jak również inicjatyw w sprawie otwartych danych i otwartych innowacji musi uwzględniać wymiar regionalny oraz przyczyniać się do zmniejszenia przepaści innowacyjnej.

Polityka handlowa UE

50. Apeluje do Komisji, by wszelkim istotnym inicjatywom w dziedzinie polityki handlowej towarzyszyła ocena oddziaływania terytorialnego oraz by nowe umowy handlowe nie wprowadzały nowych ograniczeń dla władz lokalnych i regionalnych w odniesieniu do usług świadczonych w interesie ogólnym.

51. Zwraca się do Komisji o systematyczne przeprowadzanie oceny *ex post* w celu zbadania zarówno pozytywnych, jak i negatywnych skutków gospodarczych, środowiskowych, społecznych i terytorialnych związanych z umowami handlowymi.

52. Apeluje do Komisji, by w celu rozwiązania problemów dotyczących przejrzystości w kształtowaniu polityki handlowej na poziomie państw członkowskich przedstawiała wytyczne dotyczące sposobu formułowania celów polityki handlowej przed rozpoczęciem negocjacji, tj. na etapie ustalania mandatu przez 28 państw członkowskich.

Sprawiedliwość, prawa podstawowe i migracja

53. W odniesieniu do wymiaru sprawiedliwości domaga się, by Komisja wspierała te formy zachęt, które pomagają państwom poprawić warunki przetrzymywania osób w więzieniach, sprzyjają wprowadzaniu postępowania mediacyjnego w sprawach karnych i są nastawione na sprawiedliwość naprawczą, jak również na promowanie alternatyw wobec uwięzienia i na szkolenia sprzyjające wydobywaniu się ze środowiska społecznego opartego na bezprawiu i przestępczości.

54. Przyjmuje z zadowoleniem gotowość Komisji Europejskiej do rozwiązywania problemów wynikających z bezprecedensowego napływu do Europy osób ubiegających się o azyl, uchodźców i osób migrujących z przyczyn ekonomicznych. Uznaje propozycje dotyczące reformy systemu dublińskiego za istotny krok w tym kierunku, oczekuje jednak, że w 2017 r. przedstawione zostaną dalsze konkretne propozycje pozwalające stworzyć kompleksową politykę unijną w dziedzinie migracji i azylu opartą na poszanowaniu praw podstawowych i zobowiązań międzynarodowych oraz na zasadzie solidarności.

55. Wzywa Komisję, by we współpracy z państwami członkowskimi nadal dążyła do uzgodnienia wspólnego europejskiego wykazu bezpiecznych krajów pochodzenia oraz współpracowała z krajami pochodzenia i tranzytu uważanymi za bezpieczne w celu wdrożenia skutecznych i szybkich działań na rzecz powrotu z pełnym poszanowaniem praw człowieka i zobowiązań międzynarodowych.

56. Wzywa Komisję, aby zaproponowała ustanowienie mechanizmów umożliwiających osobom ubiegającym się o azyl składanie wniosków o wizę humanitarną poza UE w celu umożliwienia im legalnego wjazdu do UE.

57. Uznaje ważny wkład migracji we wzrost gospodarki europejskiej i domaga się, by uwzględnić ten aspekt w kontekście europejskiego semestru, w szczególności w odniesieniu do nakładów koniecznych do zapewnienia integracji migrantów.

58. Uważa, że bardziej niż kiedykolwiek ważne jest utrzymanie strefy Schengen, i wzywa Komisję do podjęcia wszelkich starań, we współpracy z państwami członkowskimi, by przywrócić niezbędną stabilność tego systemu. Przypomina, że zawieszenie układu z Schengen w sprawie swobodnego przekraczania granic ma znaczące konsekwencje pod względem kontroli fizycznych i stwarza ryzyko poważnych skutków gospodarczych, a nie rozwiązuje problemu presji migracyjnej.

59. Wzywa Komisję do przyznania większych środków władzom lokalnym i regionalnym, aby mogły one skuteczniej wypełniać swoją istotną funkcję w zakresie wspierania i integracji osób ubiegających się o azyl, uchodźców i migrantów.

60. Utrzymuje, że lepszy podział europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na poziomie regionalnym i lokalnym stanowi niezbędny warunek wspierania polityk integracyjnych. W związku z tym pragnie, by przeznaczono więcej zasobów i poprawiono ich dystrybucję oraz skuteczność ich wykorzystania w celu rozwiązania problemu osób ubiegających się o azyl, uchodźców i migracji w nadchodzących latach.

61. Wzywa Komisję do: 1) wspierania władz lokalnych i regionalnych w opracowywaniu lokalnych, regionalnych i krajowych strategii służących zapobieganiu radykalizacji postaw; 2) dalszego gromadzenia i opublikowania w formie podręcznika informacji o najlepszych praktykach w tym zakresie; 3) wspierania współpracy między miastami w dziedzinie przeciwdziałania radykalizacji.

62. Wyraża zaniepokojenie w związku z trudnościami w monitorowaniu obecności małoletnich bez opieki i ryzykiem, że padną oni ofiarą handlu ludźmi i wykorzystywania. Domaga się wdrażania programów integracji i szkoleń, zwłaszcza skierowanych do małoletnich przebywających na danym terytorium. Domaga się także, by stosowane rozwiązania w zakresie przyjmowania angażowały społeczności pochodzenia małoletnich, które są już zakorzenione na terenie kraju przyjmującego, tak by zapewnić małoletnim możliwości życia w rodzinie lub środowisku zbliżonym do domowego.

Stabilność i współpraca poza Unią Europejską

63. Podkreśla, że przy wdrażaniu zmienionej europejskiej polityki sąsiedztwa UE należy priorytetowo traktować inicjatywy wspierające procesy decentralizacji, partnerstwa i budowania zdolności na poziomie niższym niż krajowy. Wzywa Komisję do wznowienia funkcjonowania instrumentu na rzecz administracji lokalnej (LAF) oraz objęcia nim wszystkich krajów ościennych. Ponawia swoją propozycję włączenia metodologii, koncepcji i instrumentów europejskiej polityki spójności w realizację zmienionej europejskiej polityki sąsiedztwa UE.

64. Apeluje do Komisji, by w rocznych sprawozdaniach dotyczących postępów na drodze do członkostwa, dokonywała dokładniejszej analizy procesów decentralizacji, a także sytuacji samorządu lokalnego w krajach objętych procesem rozszerzenia.

65. Nalega, aby władze lokalne i regionalne UE wniosły odpowiedni wkład we współpracę na rzecz rozwoju, by osiągnąć trwałe rezultaty, w tym w kontekście konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych poświęconej mieszkalnictwu i zrównoważonemu rozwojowi obszarów miejskich (Habitat III).

66. Wzywa Komisję do zwrócenia szczególnej uwagi na ochronę uchodźców na obszarach pochodzenia, co jest istotnym elementem w radzeniu sobie z rosnącą liczbą osób potrzebujących międzynarodowej ochrony. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji Europejskiej w sprawie nowych ram partnerstwa z krajami trzecimi, w których przebywa duża liczba uchodźców. Kraje te muszą zbudować trwałe zdolności przyjmowania uchodźców i zapewniać długoterminowe perspektywy w pobliżu miejsca pochodzenia milionom osób uciekających przed wojną i prześladowaniem. W tym kontekście uznaje potrzebę zewnętrznego planu inwestycyjnego przez uruchamianie inwestycji w krajach trzecich i wzywa do pełnego zaangażowania europejskich władz regionalnych i lokalnych w ten proces. Należy zachęcać władze lokalne i regionalne, by wspierały przyjmujące uchodźców samorządy spoza UE przez zapewnienie pomocy technicznej i promowanie bardziej strukturalnego podejścia do ochrony uchodźców.

Obywatelstwo, sprawowanie rządów i lepsze stanowienie prawa

67. Ponawia swój apel o uproszczenie i poprawę ram prawnych europejskiej inicjatywy obywatelskiej, która jest jedynym instrumentem bezpośredniego uczestnictwa na poziomie UE.

68. Zwraca uwagę na swe udane działania w zakresie organizowania zdecentralizowanej komunikacji na temat spraw UE, prowadzone w ścisłej współpracy z lokalnymi i regionalnymi środkami przekazu, społeczeństwem obywatelskim i instytucjami UE. Wzywa Komisję Europejską do wzmocnienia wysiłków w tej dziedzinie na długo przed wyborami europejskimi w 2019 r.

69. Zwraca się do Komisji o opracowanie ogólnounijnej jednolitej definicji nadmiernie rygorystycznego wdrażania w celu zapewnienia pewności prawa w związku z wdrażaniem i stosowaniem prawa UE oraz ograniczenia nadmiernej biurokracji.
70. Apeluje o zwiększenie przejrzystości, skuteczności i współpracy między instytucjami UE po przyjęciu nowego porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa oraz o włączenie KR-u we wszystkie etapy procesu legislacyjnego w celu pełnego wykorzystania potencjału Komitetu w cyklu legislacyjnym i konsultacjach.
71. Podkreśla dobrą współpracę z Komisją w zakresie pilotażowego badania oceny oddziaływania terytorialnego przeprowadzonego w latach 2015 i 2016. Opierając się na tej owocnej współpracy, Komitet wzywa Komisję do wprowadzenia oceny oddziaływania terytorialnego jako standardowej praktyki w kontekście oceny skutków prawodawstwa, które mogłyby mieć potencjalnie asymetryczne skutki terytorialne, i w szerzej zakrojonym programie dotyczącym lepszego stanowienia prawa.
72. Ma nadzieję na dalsze zacieśnianie współpracy z Komisją Europejską i Parlamentem Europejskim w zakresie monitorowania pomocniczości, a także przy okazji zaplanowanej na 2017 r. konferencji poświęconej pomocniczości.
73. Poleca swemu Przewodniczącemu, by przekazał niniejszą rezolucję Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz przewodniczącemu Rady Europejskiej.

Bruksela, dnia 15 czerwca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA

Rezolucja w sprawie sytuacji centrów informacyjnych Europe Direct (EDIC)

(2017/C 017/03)

Przedłożona przez grupy polityczne PES, EPL, ALDE, EA i EKR

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW,

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie centrów informacyjnych Europe Direct (EDIC) (CdR 84/2012),
  - uwzględniając swoją opinię z dnia 3 grudnia 2014 r. „Przywrócenie więzi między Europą i jej obywatelami dzięki lepszej i intensywniejszej komunikacji na poziomie lokalnym” (COR-2014-04460),
1. Zauważa, że UE stoi przed poważnymi wyzwaniami politycznymi i gospodarczymi. Fakt, że deficyt demokratyczny się utrzymuje, a obywatele stają się coraz bardziej rozczarowani UE, odzwierciedla potrzebę podjęcia wspólnych wysiłków przez wszystkie podmioty europejskiej polityki z myślą o większym i obejmującym obywateli UE zaangażowaniu się w projekt europejski, a także potrzebę udowodnienia zasadności polityk europejskich.
  2. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne są na dobrej pozycji, by pomóc w lepszej komunikacji między obywatelami a podmiotami polityki europejskiej oraz informować europejskich przywódców o bezpośrednich potrzebach obywateli. Dlatego należy przywiązywać większą wagę do procesu zdecentralizowanej europejskiej komunikacji.
  3. Zobowiązuje się nasilić współpracę z centrami informacyjnymi EDIC w ramach swej strategii komunikacyjnej na lata 2015–2020.
  4. Przypomina, że sieć Europe Direct, licząca obecnie 518 centrów informacyjnych w państwach członkowskich, odgrywa kluczową rolę w strategii zdecentralizowanej komunikacji europejskiej. Jest to jeden z najważniejszych instrumentów Komisji Europejskiej służących informowaniu obywateli na poziomie lokalnym i regionalnym na temat konkretnego znaczenia różnych zagadnień europejskiej polityki w ich codziennym życiu.
  5. Przyjmuje z zadowoleniem obecny proces oceny określonych przez Komisję Europejską ram dotyczących treści i aspektów technicznych EDIC, prowadzony z myślą o przygotowaniach do okresu finansowania 2018–2023 i opracowaniu nowych warunków ramowych dla EDIC.
  6. Uważa, że zasadnicze znaczenie ma tworzenie przez EDIC sieci kontaktów z instytucjami europejskimi i innymi sieciami informacyjnymi Komisji Europejskiej. Uznaje także fundamentalną rolę EDIC w zapewnianiu łączności z instancjami terytorialnymi oraz ich potrzebami, z instytucjami lokalnymi i z podmiotami społeczeństwa obywatelskiego.
  7. Zauważa, że ze względu na obecny kryzys działalność centrów informacyjnych EDIC staje się coraz istotniejsza i bardziej wymagająca. Z uwagi na liczne wyzwania, przed którymi stoi UE, należy dążyć do wykorzystania pełnego potencjału EDIC oraz dalszego wzmocnienia ich roli w procesach komunikacji europejskiej. Należy przy tym zapewnić równowagę geograficzną i nie można dopuścić do zmniejszenia dotychczasowej liczby podmiotów świadczących usługi w poszczególnych samorządach terytorialnych.
  8. Uważa, że w przyszłości działalność EDIC będzie można zapewnić przez pogłębienie już obecnie ścisłej współpracy z UE i poprzez unijne finansowanie.
  9. Proponuje, by w obecnych ramach wieloletnich znacznie zwiększyć zasoby finansowe przydzielone centrom informacyjnym EDIC na następny okres finansowania. W szczególności należy podwoić kwotę ryczałtową przyznaną na podstawową ofertę informacyjną EDIC oraz zwiększyć standardowe kwoty ryczałtowe na finansowanie poszczególnych modułów, przy jednoczesnym zadbaniu o to, by EDIC dążyły do zwiększenia swojej skuteczności i do maksymalnie dobrego wykorzystania swoich zasobów. Wreszcie, przydzielenie większych środków finansowych do wykorzystania na moduły pilotażowe umożliwi reagowanie na sytuacje kryzysowe. W ten sposób można byłoby pokryć wzrost kosztów, takich jak na przykład wynagrodzenia i czynsze.
  10. Oczekuje, że ze względu na zwiększone wymogi wobec EDIC poprawie ulegną warunki finansowania. W związku z tym należy wydatnie zwiększyć kwotę wsparcia.
  11. Nalega, aby w obliczu pożytku publicznego, jaki niesie ze sobą działalność EDIC, centra te nadal podlegały zwolnieniu z podatku VAT.
  12. Podkreśla, że należy wydatnie ograniczyć obciążenia administracyjne.

13. Potwierdza, że zasadniczo środki Komisji Europejskiej dotyczące działań z zakresu zdecentralizowanej komunikacji europejskiej dotarły do grup docelowych. Niemniej jednak priorytety Komisji Europejskiej jedynie częściowo pokrywają się z potrzebami obywateli, jeśli chodzi o polityki europejskie. Im bardziej abstrakcyjne jest dane zagadnienie, tym mniej istotną kwestią polityczną będzie ono w odczuciu obywateli. Dlatego też szczególną uwagę należy poświęcić zajmowaniu się europejskimi sprawami politycznymi, które mają związek z codziennym życiem obywateli.
14. Uważa za zasadne wspieranie powiązań EDIC z sieciami stowarzyszeń na szczeblu lokalnym i regionalnym z myślą o wskazaniu obszarów zainteresowania obywateli w różnych dziedzinach i umożliwieniu dostosowania informacji o sprawach europejskich do pytań obywateli, poprzez zapewnienie kanału dwukierunkowej komunikacji.
15. Zauważa, że system modułów ogólnie ocenia się pozytywnie. Jednakże koniecznych jest szereg modyfikacji, np. zwiększenie elastyczności poszczególnych modułów.
16. Apeluje do Komisji Europejskiej, by dała centrom informacyjnym EDIC możliwość dostosowywania planowanych działań w sposób odpowiadający zarówno preferencjom Komisji w zakresie komunikacji, jak i potrzebom lokalnym. Podmioty europejskiej polityki, jeśli chcą, by europejski projekt miał przyszłość, muszą komunikować się z obywatelami w taki sposób, by zaczęli oni ponownie postrzegać Europę jako wspólny dom, jako wspólnotę wartości i pokoju, jako siłę napędową postępu społecznego i kulturowego oraz sprawiedliwości. Dzięki swej ofercie informacyjnej i bliskości wobec obywateli centra EDIC mogą być pomostem między tymi dwiema grupami i promować Europę wśród obywateli jako coś pozytywnego.
17. Proponuje, by uruchomieniu nowego okresu finansowania 2018–2023 towarzyszyła kampania informacyjna podkreślająca wartość dodaną marki „Europe Direct” i informująca o codziennej działalności centrów informacyjnych EDIC i ich działaniach europejskich na szczeblu lokalnym i regionalnym, jako uzupełnienie informacji podawanych zwykle w związku z posiedzeniami wysokiego szczebla, które nie zapewniają obywatelom wglądu w cały projekt europejski.
18. Sugeruje, by system modułów był otwarty na regionalne priorytety, formaty i grupy, których dotychczas nie traktowano jako grupy docelowe, w szczególności sugeruje elastyczne wykorzystywanie dostępnych modułów. Celem jest jak największe dostosowanie komunikacji do lokalnych potrzeb. Powinno być możliwe zgłaszanie projektów na szczeblu regionalnym, by w największym możliwym stopniu dostosować komunikację do potrzeb lokalnych. W ten sposób wzrosłoby znaczenie partnerstwa pomiędzy różnymi podmiotami, które współdziałają w celu zapewnienia na całym terytorium odpowiednich usług dla ludności, lepiej wypracowanych i aktualnych strategii komunikacyjnych i bardziej ustrukturyzowanych stosunków z zainteresowanymi stronami i innymi sieciami europejskimi. Należałoby przewidzieć możliwość stosowania pewnych form partnerstwa obejmującego współpracę między sektorem publicznym i prywatnym, do czego zresztą zachęcała sama Komisja Europejska przy programowaniu funduszy europejskich na lata 2014–2020. Projektom tym należałoby zapewnić odpowiednie finansowanie na podstawie gęstości populacji objętej danym projektem i liczby publicznych punktów kontaktu.
19. Wzywa również do wprowadzenia możliwości finansowania działań w zakresie współpracy pomiędzy kilkoma centrami informacyjnymi, zarówno w celu ułatwienia wymiany dobrych praktyk między instytucjami na różnych obszarach, jak i z myślą o wykorzystaniu synergii, zwłaszcza w przypadku wspólnego odbiorcy docelowego o podobnych cechach i potrzebach.
20. Podkreśla zatem, że rola centrów informacyjnych EDIC ma kluczowe znaczenie dla władz samorządowych, które najlepiej znają lokalne i regionalne zainteresowane strony, jak również najlepiej wiedzą, jakie sprawy interesują obywateli. Władze te mogą szczególnie dobrze wskazać, jakie informacje i jaka metodologia pomogą dotrzeć do obywateli i ich zaciekawia. Odgrywają zatem istotną rolę w komunikacji europejskiej i tę ich rolę należy jeszcze wzmocnić, w szczególności poprzez ściślejszą współpracę z instytucjami europejskimi.
21. Popiera apel Parlamentu Europejskiego do Komisji o udzielanie organizatorom europejskich inicjatyw obywatelskich odpowiednich i wyczerpujących wskazówek⁽¹⁾.
22. Sugeruje Komisji Europejskiej działanie na rzecz współpracy między różnymi europejskimi sieciami, z myślą o lepszym informowaniu obywateli i komunikacji z nimi oraz dostarczaniu im większej liczby odpowiedzi na nurtujące ich pytania.

Bruksela, dnia 16 czerwca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA

⁽¹⁾ Zob. rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 28 października 2015 r. w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej (2014/2257(INI)).

OPINIE

KOMITET REGIONÓW

118. SESJA PLENARNA W DNIACH 15 I 16 CZERWCA 2016 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Przemysł stalowy: utrzymanie stabilnego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie

(2017/C 017/04)

Sprawozdawca: Isolde RIES (DE/PES), pierwsza wiceprzewodnicząca parlamentu kraju związkowego Saara

Dokument źródłowy: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego „Przemysł stalowy: utrzymanie stabilnego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie”

COM(2016) 155 final

UWAGI OGÓLNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Znaczenie i otoczenie sektora stalowego w Unii Europejskiej

1. Podkreśla, że sektor stalowy UE odgrywał i odgrywa główną rolę w procesie integracji europejskiej i jest jedną z zasadniczych podstaw dobrobytu, tworzenia wartości, inwestycji i zatrudnienia w Europie. Z 330 000 zatrudnionych i 500 miejscami produkcji w 23 państwach członkowskich stanowi on strategiczną branżę o kluczowym znaczeniu. W 2014 r. ta gałąź gospodarki wytworzyła ok. 169 mln ton stali, co stanowiło 10 % produkcji światowej, oraz wygenerowała łączny obrót w wysokości 166 mld EUR, co odpowiada 1,3 % produktu krajowego brutto UE.
2. Zwraca uwagę, że pomimo spadku produkcji i zatrudnienia w ciągu ostatnich dziesięcioleci przemysł stalowy pozostaje kluczowym czynnikiem dla reindustrializacji Europy. Ogłoszony w komunikacie Komisji z dnia 22 stycznia 2014 r. pt. „Działania na rzecz odrodzenia przemysłu europejskiego” cel dotyczący zwiększenia do 2020 r. udziału przemysłu w produkcie krajowym brutto do 20 % jest osiągalny tylko z konkurencyjnym przemysłem stalowym.
3. Zwraca uwagę na ścisłe powiązania gospodarcze przemysłu stalowego z sektorami wyższego i niższego szczebla. Przemysł stalowy razem z dostawcami produktów i usług wstępnych, takimi jak górnictwo, energetyka, sieci transportowe i dostawcy usług, oraz z odbiorcami, takimi jak przemysł metalowy, produkcja pojazdów, przemysł maszynowy i budowlany, tworzy sięgające daleko sieci tworzenia wartości i klastry.
4. Podkreśla, że przyszły rozwój przemysłu stalowego będzie miał bezpośrednie i pośrednie konsekwencje dla rozwoju regionalnego i lokalnego oraz że konkurencyjny i zrównoważony przemysł stalowy jest ponadto warunkiem ożywienia gospodarczego i procesów wzrostu gospodarczego w wielu regionach europejskich. Zauważa, że sektor stalowy jest również ważnym źródłem zatrudnienia pośredniego, ponieważ odgrywa istotną rolę wobec wielu innych sektorów przemysłu.
5. Zwraca uwagę na fakt, że europejski przemysł stalowy jest integralnym elementem międzynarodowych rynków towarowych, zaopatrzeniowych i zbytu i pod tym względem jest zależny od równych warunków działania.
6. Podkreśla, że przedsiębiorstwa przemysłu stalowego są same w sobie energochłonne, a koszty energii stanowią ok. 40 % kosztów operacyjnych. Ta gałąź przemysłu jest w związku z tym zależna od bezpiecznych dostaw energii po korzystnej cenie.

7. Podkreśla wkład przemysłu stalowego w realizację transformacji energetyki i przeciwdziałanie zmianie klimatu. Innowacyjne produkty stalowe są niezbędne np. do budowy turbin wiatrowych, wysokowydajnych elektrowni i pojazdów elektrycznych. Chociaż produkcja stali jest głównym źródłem emisji CO₂, innowacyjne produkty stalowe pozwalają zaoszczędzić sześć razy więcej emisji CO₂, niż powoduje ich produkcja.
8. Przypomina, że przemysł stalowy ma strategiczne znaczenie dla tworzenia infrastruktury kolejowej na kontynencie europejskim. Podobnie istotny jest jego wkład w tworzenie lokalnych sieci transportu kolejowego, co stanowi alternatywne rozwiązanie umożliwiające rozrzedzenie ruchu samochodowego, zwłaszcza w związku z poprawą jakości życia i środowiska na obszarach metropolitalnych.
9. Podkreśla, że mający siedzibę w Europie producenci stali muszą realizować produkcję w sposób jak najbardziej oszczędny kosztowo i zasobooszczędny oraz poprzez ciągłe inwestycje utrzymywać jej zgodność z najnowszymi osiągnięciami techniki. Długoterminowa konkurencyjność zależy również od ich zdolności do opracowania przełomowych technologii w takich obszarach, jak np. efektywność energetyczna. Równie ważne jest jednak, by UE i jej państwa członkowskie, podejmując decyzje, stałe miały na uwadze ich wpływ na krajową i międzynarodową konkurencyjność sektora stalowego oraz długoterminowe skutki gospodarcze.
10. Stwierdza, że dla zapewnienia swego przetrwania przemysł stalowy musi nadal wykazywać, że poprzez innowacje i przyjazność dla środowiska jest gotowy radzić sobie z wyzwaniami, jakie niesie przyszłość. Chodzi tutaj np. o aktywne przyczynianie się do ochrony środowiska i klimatu, ale również o konsekwentne zachowywanie standardów technicznych w dziedzinie polityki ochrony środowiska i klimatu w przypadku reinwestycji.
11. Podkreśla wysokie standardy społeczne europejskiego przemysłu stalowego i jego wysiłki na rzecz ochrony klimatu i środowiska.
12. Stwierdza, że recykling stali powoduje oszczędność surowców i energii, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz wzmocnienie gospodarki o obiegu zamkniętym. Powinno się szczególnie podkreślić, że materiał, jakim jest stal, może być w 100 % recyklingowany. Należy dalej rozwijać recykling stali i ponowne użycie stali z recyklingu, mając na uwadze cel konkurencyjnej i zrównoważonej gospodarki o obiegu zamkniętym oraz fakt, że UE ma dodatni bilans handlu złomem. Ponadto opracowywanie nowych gatunków stali, żelazostopów oraz technologii odlewania i wytwarzania kryje w sobie ogromny potencjał rynkowy.
13. Podkreśla, że europejski przemysł stalowy z najbardziej nowoczesnymi technologiami i specjalistami o wysokich kwalifikacjach uzyskuje doskonałe wyniki w produkcji stali, a przy tym w centrum jego uwagi znajdują się zorientowane na wymagania klientów badania naukowe i rozwój produktów. Rozwój innowacyjnych produktów wysokiej jakości przyczynia się do zapewnienia i zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw.
14. Potwierdza, że nowoczesna produkcja stali zależy w dużym stopniu od stałego rozwoju siły roboczej o wysokich kwalifikacjach, która posiada zdolność znajdowania rozwiązań skierowanych w przyszłość. Zauważa, że program na rzecz nowych umiejętności będzie wspierać ciągłe inwestowanie w ludzi, w tym przekwalifikowywanie i podnoszenie kwalifikacji. Będzie on korzystny dla wielu sektorów gospodarki, w tym dla przemysłu stalowego.
15. Popiera wysiłki europejskiego przemysłu stalowego na rzecz zagwarantowania równości szans wszystkim pracownikom. I tak na przykład odsetek kobiet w tym sektorze w ciągu ostatnich 10 lat zwiększył się i wynosi obecnie od 6 do 25 %, w zależności od stanowiska i państwa członkowskiego. Także przez ostatnie dwa lata przedsiębiorstwa w różnych państwach członkowskich podejmowały szereg inicjatyw, aby zachęcić kobiety do pracy w sektorze stali.
16. Zauważa, że przemysł stalowy UE zajmuje czołową pozycję pod względem bezpieczeństwa i higieny oraz zapewnia najwyższe na świecie standardy higieny przemysłowej w miejscu pracy. Wymiana sprawdzonych praktyk dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy jest szczegółowo omawiana na szczelbu UE. Poza tym przemysł stalowy UE uczestniczy w intensywnym dialogu społecznym na szczelbu UE.
17. Podkreśla, że umiejętności i technologie cyfrowe muszą być w większym stopniu uwzględniane w kształceniu i kształceniu zawodowym, szczególnie w formie praktyk zawodowych. Podkreśla, że digitalizacja procesów produkcyjnych wymaga pracowników o wyższych kwalifikacjach ze względu na większą złożoność zadań⁽¹⁾.

⁽¹⁾ CDR 1319/2014 – komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Unijne ramy jakości na rzecz przewidywania zmian i restrukturyzacji”.

18. Podkreśla, że większa złożoność zadań wynikająca z digitalizacji procesów produkcyjnych wymaga od pracowników zwiększonych zdolności abstrakcyjnego myślenia i rozwiązywania problemów. Dodatkowo pracownicy muszą sami zorganizować swoją pracę i posiadać wysokie kompetencje w zakresie interdyscyplinarnego i realizowanego pod własnym kierownictwem działania oraz komunikacji.

19. Zwraca uwagę, że światowe nadwyżki zdolności, okresy niskich cen, wysokie ceny energii oraz opłaty i podatki od nośników energii, zbliżająca się reforma unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, a także zakłócające konkurencję praktyki dumpingowe producentów stali spoza UE stanowią ogromne obciążenie dla Europy jako miejsca produkcji stali. Produkcja stali surowej i udziały europejskiego sektora stalowego w rynku światowym zmniejszają się, co prowadzi do procesów dostosowania działalności gospodarczej i zatrudnienia.

20. Odnotowuje z zaniepokojeniem katastrofalne skutki społeczne i gospodarcze dla społeczności lokalnych i regionalnych wynikające z likwidacji lub zmniejszenia produkcji żelaza i stali, a także potrzebę zastosowania środków w celu wspierania tych społeczności, aby możliwa była ich rewitalizacja i rozwój.

21. Stwierdza, że europejska strategia na rzecz przyszłości przemysłu stalowego jest rozsądna i obiecująca. Niezbędne jest przy tym włączenie samorządów lokalnych i regionalnych do procesów konsultacyjnych i decyzyjnych oraz uwzględnienie miejscowych uwarunkowań i specjalizacji przedsiębiorstw.

22. Opowiada się za polityką przemysłową UE opierającą się na ideach konkurencyjności przemysłu stalowego i otoczenia zgodnego z zasadami konkurencji, poprzez którą można perspektywicznie zabezpieczyć i rozbudować istniejące stalownie i miejsca pracy.

23. Podziela wyrażony przez Komisję w planie działania w zakresie energii do 2050 r. pogląd, że obniżenie emisyjności sektora energetycznego oraz scenariusz zakładający wysoki udział źródeł odnawialnych w produkcji energii mogą na dłuższą metę nieść ze sobą mniejsze koszty niż dalsza realizacja obecnej polityki, a ponadto że w przyszłości ceny energii jądrowej oraz energii pochodzącej z paliw kopalnych będą prawdopodobnie nadal rosły, ceny energii ze źródeł odnawialnych zaś mogą spadać. W tym kontekście dostrzega też wysiłki państw członkowskich zmierzające do tego, aby przewidzieć odpowiednią rekompensatę nadmiernych obciążeń finansowych dla podlegającego konkurencji międzynarodowej przemysłu stalowego, które to obciążenia wynikają z rozwoju energii odnawialnych. Domaga się jednak, by na szczeblu europejskim zagwarantować, że owe krajowe mechanizmy odszkodowawcze, zwłaszcza w postaci dopłat, nie doprowadzą do zakłócenia konkurencji na wewnętrznym rynku UE.

24. Zwraca uwagę, że należy pomóc społecznościom zależnym od przemysłu stalowego rozszerzyć zakres działalności gospodarczej, zanim przeprowadzona zostanie restrukturyzacja. Dywersyfikację struktury gospodarczej, która powinna zmierzać przede wszystkim do tworzenia synergii między zrównoważonym przemysłem i usługami, można by promować także za pomocą zachęt podatkowych.

Reforma systemu handlu uprawnieniami do emisji

25. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Rada Europejska w konkluzjach z 23–24 października 2014 r. zabiega o kompromis między celami redukcji emisji gazów cieplarnianych z jednej strony a celami zapewnienia konkurencyjności przemysłu europejskiego z drugiej.

26. Zwraca jednak uwagę, że uchwalone przez Radę Europejską podwyższenie współczynnika rocznej redukcji maksymalnie dopuszczalnych emisji przemysłu z 1,74 % w trzecim okresie rozliczeniowym 2013–2020 do 2,20 % w czwartym okresie rozliczeniowym 2021–2030 mimo kontynuacji przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji na podstawie wartości odniesienia może prowadzić do znacznych niedoborów uprawnień i tym samym do dodatkowych obciążeń dla sektora stalowego, których nie muszą ponosić konkurenci w państwach bez systemu handlu uprawnieniami do emisji.

27. Uważa, że konieczne jest ustanowienie systemu handlu uprawnieniami do emisji na poziomie światowym w celu zapewnienia konkurencyjności przedsiębiorstw europejskich i uniknięcia ucieczki emisji poprzez zapobieganie dalszemu zwiększaniu liczby uprawnień sprzedawanych na aukcji. Dalsze gwarancje mogłyby przyjąć formę zharmonizowanych mechanizmów rekompensowania kosztów pośrednich (takich jak koszty energii elektrycznej) lub formę wskaźników opartych na dokładnych i aktualnych danych.

28. Zauważa ponadto w tym kontekście, że wartość odniesienia dla surówki w przypadku przydziału uprawnień w przemyśle stalowym już w trzecim okresie rozliczeniowym 2013–2020 jest o około 10 % mniejsza od realnych możliwości fizycznych i technicznych. Przy tym wartość odniesienia dla spieku także nie została właściwie obliczona, gdyż obejmuje zakłady produkujące granulaty stalowe. Przydział uprawnień należy przeprowadzać w oparciu o stan faktyczny, w pełni uwzględniając wytwarzanie energii elektrycznej z gazów kominowych z przemysłu stalowego, i odpowiednio dostosowywać go do postępu technicznego. Jednocześnie zaś przydział uprawnień w procesie produkcji powinien być przeprowadzony w sposób dynamiczny.

29. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja złożyła wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE w celu wzmocnienia racjonalnych pod względem kosztów redukcji emisji oraz inwestycji niskoemisyjnych odpowiednio wcześniej przed rozpoczęciem czwartego okresu rozliczeniowego unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji.

30. Wiąże z tym nadzieję, że wszystkim zainteresowanym stronom będzie można odpowiednio wcześniej zapewnić jasne informacje co do przyszłego warunków ramowych unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji.

31. Dostrzega jednocześnie konieczność uzgodnienia i dogłębnego przedyskutowania reformy unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami.

32. Niemniej jednak stwierdza z niepokojem, że wniosek Komisji dotyczący dyrektywy niewystarczająco uwzględnia wyrażoną przez Radę Europejską troskę o zapewnienie międzynarodowej konkurencyjności przemysłu, ponieważ właśnie na europejski przemysł stalowy przypadają znaczące i zagrażające jego istnieniu obciążenia kosztami.

33. Domaga się w związku z tym, by dokonano gruntownej zmiany wniosku dotyczącego dyrektywy w dalszej procedurze ustawodawczej i rozważono przy tym – gwarantując skuteczność unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji oraz odpowiedni podział obciążeń pomiędzy wszystkie sektory gospodarki – w szczególności następujące założenia:

- pełna rezygnacja z obciążania najwydajniejszych zakładów,
- dalsze utrzymywanie zachęt na rzecz rozwoju technologicznego i zmniejszania obciążenia dla środowiska, poprzez realne oraz osiągalne technicznie i ekonomicznie wartości odniesienia na podstawie 10 % najwydajniejszych zakładów,
- całkowite uwzględnienie emisji pochodzących z wytwarzania energii elektrycznej z gazów kominowych przy ustalaniu wartości odniesienia,
- brak ryczałtowej redukcji wartości odniesienia i rezygnacja ze współczynnika korekcji,
- brak zmniejszenia kompensacji ceny energii elektrycznej dla branż energochłonnych i możliwość rekompensaty wszystkich kosztów pośrednich, przy czym na szczeblu europejskim powinno się co najmniej rozważyć parametry odniesienia, aby uniknąć zakłóceń konkurencji na europejskim rynku wewnętrznym,
- uwzględnienie produktów wstępnych przemysłu energochłonnego w regulacjach dotyczących zapobiegania przenoszeniu produkcji za granicę,
- dostosowanie przydziałów do zmieniających się poziomów produkcji.

34. Uważa, że całkowita rekompensata przerzuconych w cenę energii elektrycznej kosztów emisji gazów cieplarnianych jest niezbędna do przeciwdziałania możliwej ucieczce emisji. Ponieważ ta rekompensata może jak dotąd być dokonywana przez poszczególne państwa członkowskie w różny sposób, nie są wykluczone zakłócenia konkurencji. Komisja Europejska powinna w związku z tym sprawdzić, czy rekompensata nie powinna zostać w przyszłości ujednoczona lub czy nie powinna być przyznawana na szczeblu UE.

35. Z wyraźnym zadowoleniem przyjmuje fakt, że społeczność międzynarodowa podczas paryskiej konferencji klimatycznej po raz pierwszy w sposób wiążący w świetle prawa międzynarodowego opowiedziała się za ograniczeniem ocieplenia klimatu Ziemi do poziomu poniżej 2 °C i chce podjąć poważne wysiłki na rzecz ograniczenia globalnego wzrostu temperatury do 1,5 °C. Myśl przewodnia, aby w drugiej połowie tego wieku osiągnąć globalną neutralność emisyjną w przypadku gazów cieplarnianych, wymaga jeszcze konkretyzacji w odniesieniu do skutków dla rozwoju przemysłu wytwórczego. Otwarta opcja rozwoju i uzgodnienia mechanizmów rynkowych w światowym i racjonalnym kosztowo handlu uprawnieniami do emisji daje szansę na perspektywiczne zmniejszenie lub uniknięcie zakłóceń konkurencji spowodowanych łagodzeniem zmiany klimatu.

Handel zagraniczny UE

36. Dostrzega, że brak równych warunków działania, nieuczciwe praktyki przedsiębiorstw związane z handlem zagranicznym oraz nierówna polityka handlu zagranicznego państw spoza UE stanowią poważne zagrożenia dla europejskiego przemysłu stalowego.

37. Z tego powodu widzi w unijnej polityce handlu zagranicznego, łącznie z jej instrumentami ochrony handlu, niezbędny środek do zapewnienia międzynarodowej konkurencyjności europejskiego przemysłu stalowego i popiera postulat Parlamentu dotyczący ogólnej reformy unijnych instrumentów ochrony handlu w celu usunięcia z systemu unijnego tzw. „elementów WTO +” i zapewnienia w szczególności równych warunków działania przemysłu UE wobec Chin⁽²⁾.

38. Stwierdza z zaniepokojeniem, że światowy przemysł stalowy zgłasza nadwyżki zdolności produkcyjnych w wysokości 452 mln ton oraz że nadwyżki zdolności chińskiego przemysłu stalowego wciąż skutkują importem produktów do UE po cenach dumpingowych, niekiedy za pośrednictwem państw trzecich, co bez skutecznych środków zaradczych polityki handlowej UE zagraża zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio istnieniu całego europejskiego przemysłu stalowego oraz wielu miejsc pracy.

39. Apeluje o stworzenie mechanizmu, który może być skuteczny w krajach trzecich. Jego celem byłoby kontrolowanie sposobu, w jaki działają zakłady przetwarzające surowce wtórne (żelazo) w krajach docelowych, tak by uniknąć eksportu do krajów trzecich, które nie przetwarzają odpadów w sposób ekologiczny.

40. Wzywa instytucje UE, by upoważniły Komisję do stosowania niestandardowej metodologii w dochodzeniach antydumpingowych i antysubsydjnych w sprawie przywozów z Chin na mocy sekcji 15 Protokołu przystąpienia Chin do WTO, do czasu spełnienia przez Chiny wszystkich pięciu kryteriów UE, które są wymagane, by przyznać status gospodarki rynkowej. Z dużym zaniepokojeniem zwraca uwagę, że wraz z możliwym przyznaniem Chińskiej Republice Ludowej statusu gospodarki rynkowej w grudniu 2016 r. skuteczne środki antydumpingowe stałyby się prawie niemożliwe z uwagi na zmienioną wtedy metodę obliczania marginesów dumpingu. Podkreśla jednocześnie, że nie ma wymogu, by członkowie WTO automatycznie przyznali Chinom status gospodarki rynkowej w 2016 r.

41. W tym kontekście przypomina, że Chiny spełniają obecnie tylko jedno z pięciu unijnych kryteriów uznania za gospodarkę rynkową. Do kryteriów technicznych zaliczają się decyzje biznesowe podejmowane na podstawie sygnałów rynkowych, rachunkowość przedsiębiorstw prowadzona według międzynarodowych standardów, brak istotnego zniekształcenia kosztów produkcji i sytuacji finansowej przedsiębiorstw przez wcześniejszy system gospodarki nierynkowej, przepisy dotyczące własności i niewypłacalności, które zapewniają pewność prawa i stabilność zarządzania przedsiębiorstwem, oraz przeliczanie kursów walut po cenach rynkowych.

42. Wzywa w związku z tym Komisję, aby z myślą o analizie gospodarczych i społecznych skutków przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej poczekała na zajęcie stanowiska przez zainteresowane kręgi biznesowe i aby dążyła do bliskiego porozumienia z innymi ważnymi państwami członkowskimi WTO, takimi jak Stany Zjednoczone, zanim podejmie decyzję dotyczącą przyznania statusu gospodarki rynkowej.

43. Na wypadek przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej domaga się stworzenia równoważnych i skutecznych instrumentów ochrony sprawiedliwego handlu. W tym kontekście należy także wziąć pod uwagę rozwiązanie polegające na tym, że w przyszłości w podstawowym rozporządzeniu antydumpingowym UE nie będzie się wyraźnie wyszczególniać krajów o gospodarce nierynkowej, lecz zostaną w nim określone ogólne reguły dotyczące gospodarek nierynkowych. W takim przypadku metodę kraju analogicznego można byłoby zastąpić inną metodą, jednak ciężar dowodu na funkcjonowanie gospodarki rynkowej nadal spoczywałby na krajach o gospodarce nierynkowej.

44. Na wypadek przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej domaga się stworzenia równoważnych i skutecznych instrumentów ochrony sprawiedliwego handlu.

45. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w lutym 2016 r. Komisja nałożyła tymczasowe cła antydumpingowe na import z Rosji i Chin płaskich wyrobów stalowych walcowanych na zimno.

⁽²⁾ Zob. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 maja 2016 r. w sprawie przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej (2016/2667 (RSP)).

46. Ubolewa jednak, że Komisja zastosowała przy tym w przypadku chińskich wyrobów stalowych „zasadę niższego cła” i nałożyła tymczasowe cła antydumpingowe, które są niższe od ustalonych marginesów dumpingu.
47. Widzi w zastosowaniu tej zasady zbyt małą ochronę konkurencyjności europejskiego przemysłu stalowego.
48. Przypomina, że postanowienia WTO nie nakazują stosowania takiej zasady, a inne regiony, jak np. USA, również jej nie praktykują.
49. Uważa w związku z tym, że ważne jest, aby w ramach reformy instrumentów ochrony handlu znieść „zasadę niższego cła”, zwłaszcza w przypadku występowania nadwyżek zdolności produkcyjnych.
50. Wyraża zadowolenie, że dnia 28 kwietnia 2016 r. Komisja Europejska podjęła zapowiedzianą w planie działania decyzję o ponownym wprowadzeniu systemu uprzedniego nadzoru w przypadku importu wyrobów stalowych do UE. W ramach tego systemu wymagane będzie pozwolenie na przywóz tego rodzaju wyrobów do UE. Umożliwi on także przewidywanie krótkoterminowego rozwoju sytuacji rynkowej i pomoże Komisji odpowiednio przeciwdziałać nieuczciwym przywozom, dając jej możliwość wszczęcia postępowania, gdy pojawi się ryzyko, że tendencje przywozowe wyrządzą szkodę producentom z UE.
51. Z zadowoleniem przyjmuje znajdujące wyraz w już podjętych unijnych środkach ochrony handlu produktami stalowymi dążenie Komisji do ułatwienia egzekwowania zasad uczciwej konkurencji międzynarodowej i przyczynienia się przez to do zapewnienia konkurencyjności europejskiego przemysłu stalowego.
52. Jest zarazem jednak zdania, że postępowania antydumpingowe UE, również w porównaniu z postępowaniami innych państw członkowskich WTO, pochłaniają za dużo czasu i traci na tym skuteczność ochrony konkurencyjności europejskiego przemysłu stalowego.
53. Domaga się w związku z tym, aby w ramach reformy unijnych instrumentów ochrony handlu wzięte pod uwagę zostało również przyspieszenie postępowań antydumpingowych UE.
54. Utwierdza Komisję w jej dążeniu do promowania równych na całym świecie warunków działania w drodze rozmów i negocjacji na poziomie międzynarodowym.
55. Oczekuje od Rady włączenia rozdziałów dotyczących energii i surowców do każdego nowego mandatu negocjacyjnego w sprawie umowy o wolnym handlu.
56. Wzywa Komisję, by zagwarantowała, że KR jako instytucja reprezentująca europejskie władze lokalne i regionalne zostanie włączony w prace powołanej w maju 2015 r. grupy wysokiego szczebla ds. sektorów energochłonnych. Dzięki temu podmioty reprezentowane już na tym forum będą zdawały sobie sprawę z interesów i z potencjału szczebla regionalnego i lokalnego.

Środki wspierające zapewnianie konkurencyjności sektora stalowego UE

57. Podkreśla, że różne unijne programy wsparcia inwestycji w nowe maszyny i urządzenia, badania i rozwój oraz zdobywanie kwalifikacji i doskonalenie zawodowe wnoszą znaczący wkład w zapewnienie konkurencyjności, przestrzeganie norm ochrony środowiska i klimatu oraz praw pracowniczych w sektorze stalowym.
58. Zwraca uwagę na wyznaczone cele Funduszu Badawczego Węgla i Stali (RFCS) oraz europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI), a także Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), z których mogą być wspierane przedsięwzięcia badawcze i innowacyjne w sektorze stalowym, w szczególności dzięki potencjalnej synergii i skoordynowanemu działaniu tych funduszy. Zaznacza jednak, że EFIS ma raczej ograniczony potencjał w odniesieniu do sektora stalowego, ponieważ warunki rynkowe nie mogą zagwarantować odpowiedniego zwrotu z inwestycji z uwagi na obecny niski poziom cen stali. Wartościowy wkład może przy tym wnieść również współpraca – przy uwzględnieniu rygorystycznego unijnego systemu pomocy państwa dla sektora stalowego – samorządów regionalnych i lokalnych o priorytetach powiązanych z sektorem stalowym.
59. Zwraca uwagę, jak ważne są inwestycje publiczne i – na poziomie europejskim – środki z programu „Horyzont 2020”, jeśli chodzi o stymulowanie postępowych innowacji w przemyśle stalowym i poprawę efektywności środowiskowej i energetycznej tego sektora.
60. Ma nadzieję, że z uwagi na szczególne cechy sektora stalowego wymagającego zarówno działań badawczych, jak i działań o charakterze strukturalnym, podczas oceny projektów badawczych w ramach programu „Horyzont 2020” większą liczbę punktów uzyskają projekty obejmujące partnerstwo europejskie z wykorzystaniem zasobów funduszy strukturalnych, tak aby zapewnić lepszą integrację różnych programów europejskich.

61. Zwraca uwagę na cel dotyczący utrzymania kwalifikacji i poziomu zatrudnienia w przemyśle stalowym w kontekście zwiększania konkurencyjności tej branży w UE, a zarazem docenia – w przypadkach restrukturyzacji przemysłu – znaczenie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG) dla udzielania wsparcia społecznego w razie ewentualnych redukcji zatrudnienia, ponieważ w sytuacji, kiedy zwalnia się ponad 500 pracowników z jednego przedsiębiorstwa (włączając w to dostawców i przedsiębiorstwa na dalszym szczeblu łańcucha dostaw) lub kiedy w jednym albo kilku sąsiadujących regionach wielu pracowników tej samej gałęzi przemysłu traci pracę, możliwe jest ubieganie się o fundusze pokrywające do 60 % kosztów projektów, które mają pomóc zwolnionym pracownikom znaleźć nową pracę lub założyć własną firmę. Wyraża jednak wątpliwości, czy maksymalny budżet w wysokości 150 mln EUR na lata 2014–2020 wystarczy, by sprostać tym wyzwaniom.

62. Podkreśla, że przekazywanie doświadczenia i wiedzy nowym pokoleniom pracowników przemysłu stalowego UE odgrywa już dużą rolę, a kompetencje bądź fachowa wiedza pracowników dotycząca branży powinna zostać wzmocniona konkretnymi działaniami szkoleniowymi i doszkalcającymi.

63. Widzi konieczność stworzenia i rozwijania systemów zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym we wszystkich zakładach produkcyjnych przemysłu stalowego, aby przez większe wykorzystanie produktów ubocznych i stali pochodzącej z recyklingu móc wzmocnić konkurencyjność przedsiębiorstw. Stwierdza ponadto, że należy zwiększyć możliwości wykorzystania odpadów powstałych przy przetwarzaniu stali, zgodnie z zasadą „symbiozy przemysłowej”, o której mowa w planie działania Komisji Europejskiej dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym.

Bruksela, dnia 15 czerwca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Śródkresowy przegląd wieloletnich ram finansowych (WRF)

(2017/C 017/05)

Sprawozdawca: Luc VAN DEN BRANDE (BE/EPL)

Przewodniczący Flamandzko-Europejskiej Agencji Łącznikowej (VLEVA)

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Przegląd WRF: uwagi ogólne

1. Jest zdania, że wieloletnie ramy finansowe (WRF) są podstawowym i najważniejszym narzędziem polityki służącym do określania europejskich celów strategicznych i zajmowania się nimi oraz że przegląd WRF stanowi przede wszystkim debatę o charakterze politycznym, a nie technicznym, jako że wieloletnie ramy finansowe zapewniają finansowanie działalności Unii Europejskiej.
2. Podkreśla znaczenie WRF dla zapewnienia przewidywalności długoterminowych wydatków z budżetu UE i ich prowadzenia zgodnie ze wzajemnie uzgodnionymi kierunkami wspólnej polityki. Te ogólne zasady są niezwykle istotne dla władz lokalnych i regionalnych oraz innych beneficjentów funduszy UE.
3. Zwraca uwagę, że WRF mają szczególne znaczenie dla samorządów lokalnych i regionalnych, ponieważ odgrywają kluczową rolę w osiąganiu celów polityki europejskiej; w związku z tym zaznacza, że regiony i samorządy lokalne są bezpośrednio lub pośrednio zaangażowane w zarządzanie budżetem UE lub jego wydatkowanie w wysokości 75 %.
4. Wyraża ubolewanie, że pułapy w aktualnych WRF po raz pierwszy są niższe niż w poprzednim okresie, co zmusza Unię Europejską do przyjęcia odpowiedzialności za więcej zadań przy mniejszych środkach finansowych. Ponownie wyraża wspomniane już w poprzednich opiniach zaniepokojenie z powodu pułapów WRF ⁽¹⁾.
5. Przypomina, że skuteczność polityki europejskiej zależy od odpowiedniego zastosowania zasady wielopoziomowego sprawowania rządów, którą uznaje się za podstawę funkcjonowania funduszy strukturalnych ⁽²⁾, gdyż wszystkie szczeble władzy – każdy zgodnie ze swymi kompetencjami – skutecznie współpracują, by osiągnąć cele polityczne; w związku z tym ostrzega przed ograniczaniem dzielonego zarządzania programami i przed próbami scentralizowania funduszy na szczeblu europejskim; podkreśla, że dla skuteczności europejskich strategii politycznych kluczowe znaczenie ma również podejście ukierunkowane na konkretny obszar; podejście to polega na zaangażowaniu się różnych szczebli sprawowania władzy, sektorów i zainteresowanych stron w proces współpracy z myślą o rozwiązywaniu problemów dotyczących konkretnego obszaru geograficznego.
6. Zauważa, że w UE następuje ciągłe obniżanie poziomów inwestycji, co prowadzi do powstania luki inwestycyjnej; jak szacuje Komisja, poziom inwestycji mógł spaść nawet o 370 mld EUR w porównaniu z poziomami historycznymi; popiera wysiłki Komisji, by przyczynić się do likwidacji tej luki również poprzez bliższą współpracę z sektorem prywatnym w celu lewarowania kapitału prywatnego, czyli w ramach planu inwestycyjnego dla Europy i Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS).
7. Z zadowoleniem przyjmuje zamiar Komisji, by jesienią 2016 roku przedstawić wniosek ustawodawczy dotyczący wzmocnionego EFIS na okres po roku 2018, w którym to wniosku powinien zwłaszcza zostać rozwinięty wątek synergii między europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi (EFSI) a Europejskim Funduszem na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS). W związku z tym wzywa Komisję do ustalenia jasnych kryteriów określania dodatkowości projektów EFIS oraz do zajęcia się kwestią dysproporcji geograficznych tych projektów, braku projektów transgranicznych oraz niedoboru zrównoważonych inwestycji infrastrukturalnych w połączenia szerokopasmowe, efektywność energetyczną i transport; podkreśla ponadto, że niezbędnym warunkiem wstępnym jest przegląd WRF obejmujący zwiększenie linii budżetowych, które mogą zapewnić podstawę finansową dla wzmocnionego EFIS (2.0).

⁽¹⁾ CDR275-2013_00_00_TRA_AC (23-24).

⁽²⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (SEC(2011) 1141 final) (SEC(2011) 1142 final).

8. Należy zbadać, czy można uzyskać więcej inwestycji poprzez dostosowanie klauzuli inwestycyjnej, która pozwala państwom członkowskim odstąpić pod dokładnie określonymi warunkami od ich średniookresowego celu budżetowego lub od uzgodnionej ścieżki korekty budżetowej w ramach paktu stabilności i wzrostu. Jako inwestycje kwalifikują się m.in. krajowe wydatki na projekty współfinansowane przez UE w ramach polityki strukturalnej i polityki spójności (w tym Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych) oraz w ramach EFIS.
9. Z zadowoleniem przyjmuje wysiłki zmierzające do zwiększenia inwestycji prywatnych i połączenia ich z inwestycjami publicznymi w celu generowania miejsc pracy i wzrostu w europejskich regionach i na poziomie władz lokalnych.
10. Zwraca uwagę, że wykorzystano już limity obecnych WRF, wyczerpując pułapy w niektórych obszarach i wykorzystując tyle instrumentów elastyczności, na ile jest to obecnie możliwe.
11. Podkreśla potrzebę pełnego śródkresowego przeglądu WRF. Pilnie potrzebny jest prawdziwy śródkresowy przegląd zarówno pułapów WRF, jak i przepisów szczegółowych rozporządzenia w sprawie WRF. Należy w nim uwzględnić ustalenia przeglądu i stworzyć rzetelne ramy budżetowe dla UE, które pozwolą zająć się priorytetami i wyzwaniem politycznymi.
12. Zwraca uwagę, że jeżeli zostaną określone nowe priorytety, instytucje będą musiały przejść odpowiedzialność za zapewnienie finansowania nowych zadań poprzez wyraźne określenie obszarów polityki, które nie byłyby już dłużej priorytetami Unii, bądź poprzez wyrażenie zgody na podwyższenie pułapów przewidzianych w WRF.
13. Przypomina instytucjom, że niedobory środków nie powinny prowadzić do ograniczenia wspólnych priorytetów Unii.
14. Wzywa instytucje do zakończenia przeglądu WRF tak szybko, jak to tylko możliwe, aby pozostawić dostatecznie dużo czasu na przygotowanie wniosków Komisji w sprawie WRF na okres po roku 2020, które mają zostać przedstawione do dnia 1 stycznia 2018 r.

Przegląd WRF: uwagi szczegółowe

15. Przestrzega zawczasu, rozumiejąc przy tym, że istnieją nagłe potrzeby, że korzystanie z niektórych mechanizmów finansowych i funduszy powierniczych nie może stanowić pretekstu do utrzymywania unijnych inicjatyw (częściowo) poza budżetem UE – a tym samym do unikania demokratycznej kontroli Parlamentu Europejskiego – oraz do przekazywania ich pod zarządek państw członkowskich.

Priorytety polityczne i wyzwania na drugą połowę WRF

16. Podkreśla, że w drugiej połowie WRF należy zwrócić uwagę na następujące priorytety polityczne i wyzwania, które mają bezpośredni lub pośredni wpływ na dobrobyt obywateli europejskich:

- wspieranie zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i konkurencyjności: EFIS został utworzony bez przeglądu pułapów WRF, lecz poprzez przesunięcia z istniejących programów (ograniczenie środków w ramach programu „Horyzont 2020” o 2,2 mld EUR i ograniczenie środków w ramach instrumentu „Łącząc Europę” o 2,8 mld EUR); w ramach przeglądu WRF należy przewidzieć wyrównanie tych powiązanych z EFIS cięć w wymienionych programach,
- zapewnienie większej synergii między programami UE w celu wspierania publicznych i prywatnych inwestycji w regionach i miastach, zwłaszcza w odniesieniu do celu UE dotyczącego spójności terytorialnej. Komitet ponawia apel o przyjęcie całościowej wizji terytorialnej obszarów miejskich i wiejskich jako uzupełniających się obszarów funkcjonalnych,
- rozwiązanie problemu bezrobocia, zwłaszcza bezrobocia osób młodych: wiąże się to z koniecznością kontynuowania Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych przynajmniej do 2020 r., przy czym należy zwrócić szczególną uwagę na integrację osób młodych na rynku pracy,
- integracja osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy,
- rozwiązanie przyczyn destabilizacji i kryzysów wewnętrznych,

- rozwiązanie kryzysu związanego z migrantami i uchodźcami: zasoby dostępne w pozycji 3 obecnych WRF są niewystarczające, aby zająć się tym problemem w nadchodzących latach; konieczność podwyższenia odpowiedniego pułapu WRF, aby zagwarantować przyjmowanie i integrację migrantów, które to zadania biorą na siebie przede wszystkim władze lokalne i regionalne; nowe WRF stwarzają okazję do zwiększenia środków przeznaczonych na wdrażanie priorytetów określonych w Europejskim programie w zakresie migracji,
- zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego i zwalczanie terroryzmu: można zwiększyć pułapy w pozycji 3,
- propagowanie ochrony socjalnej, w powiązaniu z celem dotyczącym realizacji wymiaru społecznego UGW. Ochrona ta jest warunkiem koniecznym do zapewnienia pokoju społecznego i wzrostu gospodarczego w poszczególnych krajach,
- sprostanie wyzwaniom demograficznym, zwłaszcza poprzez lepsze śledzenie wydatków związanych ze strukturą demograficzną, w szczególności w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz EFIS,
- rozwiązanie różnych kryzysów, które dotykały europejskich rolników od początku obowiązywania obecnych WRF.

Wyrównanie cięć budżetowych związanych z EFIS

17. Zwraca uwagę, że program „Horyzont 2020” i instrument „Łącząc Europę” są wyrazem nieprawidłowego funkcjonowania budżetu: istnieje ogromny rozdźwięk między celami a dostępnymi środkami w całym okresie programowania 2014–2020, niezależnie od cięć budżetowych na korzyść nowo utworzonego Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS).

18. Ponadto zwraca uwagę, że projekty finansowane w ramach programu „Horyzont 2020” i inicjatywy „Łącząc Europę” charakteryzują się znaczną europejską wartością dodaną.

19. Uważa, że jest zbyt wcześnie na ocenę, czy utworzenie EFIS doprowadziło do ewentualnej ogólnej utraty środków na europejskie projekty badawcze i infrastrukturalne.

20. Ponownie stwierdza potrzebę wzmocnienia programu „Horyzont 2020” i inicjatywy „Łącząc Europę” w ramach rocznej procedury budżetowej, aby w miarę możliwości zrekompensować cięcia uzgodnione podczas negocjacji dotyczących EFIS oraz umożliwić osiągnięcie celów obu projektów, uzgodnionych niewiele ponad dwa lata temu.

Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych

21. Pochwala kroki podjęte przez Komisję Europejską i władzę budżetową w celu przedpłaty całej puli środków na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych już w latach 2014 i 2015, ponieważ stanowi to jasny sygnał, że całej inicjatywie na rzecz ludzi młodych w najbardziej dotkniętych regionach przypisuje się bardzo duże znaczenie.

22. Apeluje o kontynuację Inicjatywy na rzecz ludzi młodych po przeprowadzeniu pełnej oceny jej wyniku i po dalszych dostosowaniach mających na celu wyeliminowanie istniejących przeszkód w jej wdrażaniu, w tym po zapewnieniu nowych środków na zobowiązania od 2017 r.

23. Apeluje do instytucji o wywiązanie się ze zobowiązań podjętych w czasie negocjacji w sprawie budżetu UE na 2016 r. i wzywa Komisję Europejską do wykorzystania doświadczeń i wniosków z wyników oceny Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych oraz, w razie potrzeby, do przedłożenia wniosków w sprawie kontynuacji tej inicjatywy do 2020 r.

24. Wnosi, by wzorem Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych Komisja podjęła w ramach przeglądu WRF specjalną inicjatywę ułatwiającą integrację długotrwale bezrobotnych na rynku pracy.

Elastyczność

25. Popiera elastyczność w zakresie WRF i budżetów rocznych, która ma umożliwić reagowanie na nieoczekiwane zdarzenia lub nowe wyzwania, lecz przestrzega przed zbyt dużymi oczekiwaniami w tym obszarze. Większa elastyczność nie rozwiąże problemu środków finansowych niewystarczających do osiągnięcia celów europejskich.

26. Apeluje do Komisji Europejskiej o przeprowadzenie oceny wszystkich przepisów dotyczących elastyczności w rozporządzeniu w sprawie WRF, aby usunąć wszelkie przeszkody, które mogą ograniczać ich pełne wykorzystanie i poprawę ich wyników.

27. Przypomina Komisji Europejskiej i władzy budżetowej, że istnieją liczne możliwości – różniące się pod względem złożoności i wykonalności – oraz że należy je odpowiednio przedyskutować bez uprzedzeń i wychodząc poza utarte schematy.

28. Stwierdza, że po przeprowadzeniu oceny możliwości zwiększenia elastyczności i przewidywalności należy utrzymać zasadę dobrej wiary i stabilności w odniesieniu do warunków ramowych dla państw członkowskich i podmiotów gospodarczych, a jednocześnie należy uwzględnić realokacje z poszczególnych kategorii.

29. Stoi na stanowisku, że wspomniane możliwości mogłyby obejmować:

- większą elastyczność w realokacji środków, początkowo w obrębie instrumentów i działań,
- uproszczenie korzystania z instrumentu elastyczności w rozumieniu punktu 12 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r., ponieważ utrudniają to procedury podejmowania decyzji,
- uproszoną procedurę dostosowywania i zwiększania pułapu wydatków, tak aby uwzględnić nieprzewidziane okoliczności lub zmianę priorytetów polityki,
- zwiększenie pułapów WRF zarówno w odniesieniu do środków na płatności, jak i środków na zobowiązania, tak aby odzwierciedlały priorytety polityczne i budżetowe UE,
- zwiększenie marginesu na nieprzewidziane wydatki, który będzie wykorzystany w ostateczności, wobec obecnego poziomu wynoszącego 0,03 % DNB.

30. Zwraca uwagę Radzie, że środki na płatności dla instrumentów specjalnych (instrument elastyczności, Fundusz Solidarności Unii Europejskiej, Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji i rezerwa na pomoc nadzwyczajną) powinny być obliczane poza pułapem WRF, jak ma to miejsce w przypadku zobowiązań.

31. Odnotowuje, że pule środków w ramach polityki spójności nie są wystarczające, aby wyraźnie i z dostateczną elastycznością zareagować na trwające kryzysy; istnieją trzy przyczyny tego stanu rzeczy: długofalowe planowanie tych środków, ich nakierowanie na inwestycje strukturalne oraz koncentracja tematyczna; apeluje do Komisji Europejskiej o poszukiwanie rozwiązań tego problemu poza budżetem polityki spójności.

32. Chociaż wstępnie przydzielone pule krajowe – również w ramach polityki spójności – nie mogą być ograniczone w wyniku przeglądu śródkresowego, wzywa Komisję Europejską do przedstawienia w ramach swojego wniosku dokładnego wyliczenia sposobu tegorocznego dostosowania pul środków w ramach polityki spójności zgodnie z art. 7 rozporządzenia WRF i jego wpływu na wprowadzone mechanizmy elastyczności⁽³⁾.

Zatory płatnicze

33. Zwraca uwagę, że jeśli potwierdzą się obawy, WRF na lata 2014–2020 doprowadzą do dalszego niedoboru środków w europejskim budżecie⁽⁴⁾; ze względu na brak środków na płatności Komisja nie będzie w stanie wywiązać się ze swoich zobowiązań. Jest to bardzo niepokojąca tendencja⁽⁵⁾.

34. Podkreśla, że zatory płatnicze mają negatywny wpływ na regiony i różne zainteresowane strony, takie jak beneficjenci budżetu UE – na przykład w postaci ryzyka utraty inwestycji, ograniczenia działalności, wycofania z projektów, pożyczek krótkoterminowych i opóźnień we wdrażaniu programów operacyjnych. Poza tym ogranicza to zainteresowanie uprawnionych do korzystania z tej pomocy podmiotów ze względu na niską stabilność finansowania.

35. Ponownie ostrzega przed obecnymi zatorami płatniczymi i nadmiernie optymistycznymi założeniami Komisji Europejskiej w sprawie zmniejszenia zatoru na koniec 2016 r.

⁽³⁾ Zgodnie z art. 90 ust. 5 rozporządzenia (UE) Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 Komisja dokonuje przeglądu kwalifikowalności państw członkowskich do otrzymania wsparcia z Funduszu Spójności na podstawie danych liczbowych dotyczących DNB na mieszkańca UE-27 za okres od 2012 r. do 2014 r., a następnie przeliczane są pule krajowe, przy czym całkowita wartość netto tych korekt nie przekracza 4 mld EUR (zgodnie z rozporządzeniem w sprawie WRF).

⁽⁴⁾ Aktualne WRF zostały uruchomione z „długiem” z poprzedniego okresu w wysokości 23,4 mld EUR, a na koniec 2014 r. zatory płatnicze osiągnęły niespotykany dotychczas poziom 24,7 mld EUR z tytułu programów spójności w latach 2007–2013.

⁽⁵⁾ CDR275-2013_00_00_TRA_AC.

36. Zaznacza, że jednym z elementów przyczyniających się do jego zmniejszenia jest wskaźnik wykorzystania programów polityki spójności w okresie programowania 2007–2013. Wskaźnik wykorzystania wynosi obecnie około 88,9% (bez wniosków o płatność końcową) i z pewnością nie osiągnie 100% po dokonaniu wszystkich płatności końcowych. Znaczna część programów polityki spójności będzie zatem umorzona, co z kolei będzie miało niekorzystny wpływ na unijną spójność gospodarczą, terytorialną i społeczną.

37. Wyraża obawę, że niektóre aspekty mogą przyczynić się do kolejnych zatorów płatniczych w drugiej połowie okresu obowiązywania WRF, a tym samym utrudnić lub opóźnić płatności dla wszystkich zainteresowanych stron. W związku z powyższym aktualny pułap płatności zostanie dodatkowo obniżony, począwszy od 2018 r., ze względu na kompensowanie w następstwie uruchomienia marginesu na nieprzewidziane wydatki w 2014 r.; część środków na płatności z lat 2014 i 2015 zostanie wykorzystana na pokrycie wcześniejszych zatorów płatniczych; w ramach dodatkowych zobowiązań z tytułu migracji przewidziano przedpłatę w wysokości 2 mld EUR tytułem płatności z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na rzecz Grecji w latach 2015 i 2016 r. bez zwiększania środków na płatności i samych płatności.

38. Wyraża zaniepokojenie z powodu opóźnionego przyjęcia programów operacyjnych europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz z powodu ryzyka powstania nowych zatorów z tytułu niezapłaconych rachunków w drugiej połowie – a w szczególności pod koniec – okresu obowiązywania WRF. Dlatego też apeluje do Komisji Europejskiej o przedstawienie planu płatności na rzecz polityki spójności do końca okresu programowania 2014–2020, tak aby zapewnić wystarczające środki na płatności na rzecz państw członkowskich.

39. Apeluje o zniesienie zwrotu nadwyżki do budżetów krajowych państw członkowskich i o zniesienie potrącania ze składek państw członkowskich do budżetu UE na następny rok.

Budżet ukierunkowany na wyniki i zarządzanie gospodarką

40. Zauważa, że podczas negocjacji dotyczących obecnych WRF instytucje nie dokonały właściwej oceny ewentualnych konsekwencji nieprzewidzianych kryzysów oraz że powinny być wprowadzić więcej elastyczności do WRF. Jednym z rozwiązań tego problemu, oprócz zwiększenia elastyczności, może być poparte dowodami budżetowanie zadaniowe.

41. Pochwala inicjatywę Komisji Europejskiej, aby zaprezentować „budżet ukierunkowany na wyniki”. Celem tej inicjatywy jest pokazanie, jak i w jakich obszarach wydatkowany jest budżet, jak wydatki są oceniane i jak przekazuje się wyniki, co służyłoby również opracowaniu kryteriów przyznawania premii państwom członkowskim i regionom najlepiej zarządzającym zasobami finansowymi.

42. Apeluje o sprawniejszą sprawozdawczość finansową ze strony Komisji Europejskiej. Oznacza to w szczególności zaktualizowaną sprawozdawczość w regularnych odstępach czasu i w standardowej formie, z kluczowymi danymi w odniesieniu do wszystkich instrumentów/działów WRF.

43. Argumentuje, że wydatki unijne powinny być ściślej związane z wyzwaniem w polityce gospodarczej państw członkowskich oraz z koordynacją polityki gospodarczej UE. Zwraca się do Komisji Europejskiej o zapewnienie skuteczniejszego powiązania zasobów unijnych z koordynacją polityki gospodarczej w UE, aby lepiej dostosować inwestycje do wymogów polityki gospodarczej, polityki zatrudnienia i polityki budżetowej. Podejście to powinno wcześniej zostać poddane odpowiedniej analizie w powiązaniu z osiągnięciami w ramach polityki spójności, aby zapobiec doświadczaniu niekorzystnych skutków makroekonomicznych strategii politycznych państw członkowskich i ponoszeniu konsekwencji działań na szczeblu krajowym przez regiony i ich obywateli.

Europejska wartość dodana

44. Zaznacza, że koncepcja europejskiej wartości dodanej wciąż wymaga odpowiedniego przedyskutowania z uwzględnieniem szczególnych potrzeb i interesów regionów europejskich i władz lokalnych.

45. Proponuje, aby opracować wspólne normy oceny, które będą wykorzystywane do pomiaru europejskiej wartości dodanej operacji współfinansowanych z budżetu UE na podstawie wyników. Zasada pomocniczości powinna stanowić wyraźne kryterium oceny takiej wartości dodanej, jako że niektóre inwestycje unijne ze względu na ich skalę lepiej jest prowadzić za pomocą unijnych programów, podczas gdy inne inwestycje przynosiłyby lepsze rezultaty, jeśli by nimi zarządzać na poziomie lokalnym lub regionalnym. Oprócz porównywania wartości dodanej różnych programów europejskich, normy te mogłyby stanowić podstawę lub uzasadnienie przyszłych interwencji, przydziału środków finansowych między programami i lepiej ukierunkowanych strategii politycznych. Zaleca, aby Komisja Europejska przeprowadziła konsultacje z Komitetem Regionów w tej kwestii.

46. Zwraca uwagę, że negocjacom w sprawie kolejnych WRF ponownie będzie towarzyszyła niekończąca się batalia między państwami członkowskimi a Komisją Europejską o bezpośrednie lub dzielone zarządzanie programami. Chociaż państwa członkowskie w większości opowiadają się za wstępnym przydziałem środków na szczeblu krajowym, ponieważ takim rozwiązaniem łatwiej jest zarządzać, należy uwzględnić potrzeby i uprawnienia władz lokalnych i regionalnych, zgodnie z zasadą pomocniczości. Z drugiej strony tylko ścisłe stosowanie zasady dodatkowości pozwoli uzyskać europejską wartość dodaną. Stwierdza, że programy objęte dzielonym zarządzaniem okazały się odpowiednim rozwiązaniem służącym połączeniu tych sił.

47. Proponuje, aby wielkość współfinansowania krajowego określać nie tylko na podstawie możliwości finansowania państw członkowskich, lecz również na podstawie poziomu rozwoju gospodarczego danego regionu oraz w oparciu o wkład wydatków unijnych w nadrzędne cele Unii lub w europejską wartość dodaną: wyższy wskaźnik unijnego współfinansowania priorytetów europejskich i niższy wskaźnik współfinansowania głównie krajowych priorytetów.

48. Opowiada się za lepszym wykorzystaniem strategii makroregionalnych i europejskiej współpracy terytorialnej jako instrumentu kooperacji obszarów funkcjonalnych ponad granicami administracyjnymi, który pozwala także uwzględnić konkretne potrzeby europejskich obywateli i przedsiębiorstw.

WRF po roku 2020

Okres obowiązywania kolejnych WRF

49. Odnotowuje, zgodnie z opiniami KR-u w sprawie WRF na lata 2014–2020 przyjętymi w latach 2011⁽⁶⁾ i 2012⁽⁷⁾ oraz opinią w sprawie budżetu UE na 2014 r.⁽⁸⁾, wyraźną preferencję dla przedłużonego dziesięcioletniego okresu budżetowego z obowiązkowym gruntownym przeglądem śródkresowym po upływie pierwszych pięciu lat.

50. Wyraża opinię, że rozwiązanie to byłoby najlepiej dopasowane do wieloletniego programowania, ponieważ z jednej strony zapewnia większą stabilność i przewidywalność, szczególnie jeśli chodzi o zarządzane wspólnie programy z zakresu polityki spójności i rozwoju obszarów wiejskich, a z drugiej strony umożliwia dostateczną elastyczność w przypadku przeglądu śródkresowego.

51. Zwraca uwagę, że preferowany okres obowiązywania WRF wynoszący 5 + 5 lat doskonale wpisywałby się w kadencje Parlamentu Europejskiego, Komisji Europejskiej i Europejskiego Komitetu Regionów, co prowadziłoby do lepszej legitymacji demokratycznej i rozliczalności kolejnych WRF.

Zasoby własne

52. Wyraża przekonanie, że reforma zasobów własnych ma zasadnicze znaczenie dla demokratycznego i opartego na rozliczalności zarządzania funduszami europejskimi, jednocześnie wyrażając ubolewanie, że nie poczyniono znacznych postępów w tym obszarze.

53. Apeluje o wprowadzenie nowych zasobów własnych w kolejnych WRF, w wyniku czego wkłady państw członkowskich do budżetu UE na podstawie DNB stałyby się w znacznej mierze niepotrzebne. Rozwiązanie to należy rozważyć jako część przeglądu WRF, aby uzyskać poparcie polityczne dla inicjatyw dotyczących zasobów własnych, tak by inicjatywy te można było już zastosować w kolejnych WRF.

54. Podkreśla kluczowe znaczenie Grupy Wysokiego Szczebla ds. Zasobów Własnych i wzywa do odpowiedniego zaangażowania parlamentów narodowych oraz samorządów lokalnych i regionalnych w nadchodzące rozmowy na temat nowych unijnych zasobów własnych.

Jedność budżetu

55. Apeluje o włączenie do WRF aktualnych instrumentów specjalnych – takich jak Europejski Fundusz Rozwoju, rezerwa na pomoc nadzwyczajną, Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji, Fundusz Solidarności Unii Europejskiej i instrument elastyczności – aby zagwarantować legitymację demokratyczną i rozliczalność budżetu UE.

56. Zwraca uwagę, że UE powinna skupić się na swoich rzeczywistych potrzebach, a nie tylko na pułapie wynoszącym 1 % DNB, który jest jedną z przyczyn tworzenia przez państwa członkowskie instrumentów satelickich poza budżetem UE oraz poza demokratyczną kontrolą Parlamentu Europejskiego, aby mierzyć się z wyzwaniem, których nie można podjąć w ramach tak niedofinansowanego budżetu.

⁽⁶⁾ CdR 283/2011 fin.

⁽⁷⁾ CDR1777-2012_00_00_TRA_AC.

⁽⁸⁾ Zob. przypis 5.

Instrumenty finansowe

57. Zwraca się z wnioskiem o dogłębną analizę wykorzystania instrumentów finansowych w bieżących WRF zanim Komisja Europejska przedstawi swój wniosek dotyczący kolejnych WRF. O ile ich wyjątkowa rola w zwiększaniu inwestycji prywatnych oraz tworzeniu wzrostu i miejsc pracy jest niezaprzeczalna, istnieje wiele obszarów, w których ich wykorzystanie nie jest tak skuteczne jedynie z powodu braku możliwości rynkowych.

58. Podkreśla potrzebę wprowadzenia odpowiedniej równowagi między tradycyjnymi dotacjami a innowacyjnymi instrumentami finansowymi. Oznacza to lepsze wykorzystanie instrumentów finansowych, które okazują się przydatne w praktyce, i proponowanie alternatyw w przeciwnych wypadkach. Zasadniczo korzystanie z instrumentów finansowych powinno pozostawać opcjonalne dla państw członkowskich, zwłaszcza w przypadku programów w ramach polityki spójności. Odpowiednie połączenie dotacji, z niższymi wskaźnikami współfinansowania unijnego dla głównie krajowych priorytetów i wyższymi wskaźnikami współfinansowania unijnego dla priorytetów europejskich i regionalnych, większe wykorzystanie skutecznych instrumentów finansowych oraz ukierunkowanie na europejską wartość dodaną wydają się łącznie stanowić sposób na zapewnienie większej skuteczności unijnego budżetu i lepszych wyników przy mniejszych zasobach.

Uproszczenie proceduralne

59. Stwierdza, że największym wyzwaniem dla UE w obecnych czasach nie jest brak pomysłów czy rozwiązań, lecz powolność i sztywność procesu podejmowania decyzji. Uproszczenie proceduralne i większa elastyczność muszą zatem zostać uzgodnione w pierwszej kolejności podczas negocjacji na temat nadchodzących WRF.

60. Z zadowoleniem przyjmuje konsultacje publiczne w sprawie przeglądu rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Unii i wyraża wolę współpracy przy określaniu propozycji uproszczenia procedur na podstawie problemów wskazanych w tym obszarze.

Uwagi szczegółowe

61. Podkreśla potrzebę uwzględnienia środków uzupełniających PKB przy tworzeniu nowej generacji europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w kolejnych wieloletnich ramach finansowych, jak wskazano w niedawnej opinii KR-u „Wskaźniki rozwoju terytorialnego – wyjść poza PKB”.

62. Uważa, że w kolejnych WRF większą uwagę należy zwrócić na rozwój lokalny i rozwój obszarów wiejskich, w tym zwłaszcza na środki dla obszarów słabo zaludnionych, ponieważ inwestycje w programy rozwoju lokalnego i rozwoju obszarów wiejskich zapobiegają obumieraniu tkanki społeczno-gospodarczej oraz przynoszą sprawdzony efekt mnożnikowy; można to osiągnąć, przyznając zainteresowanym regionom kluczową rolę w zarządzaniu tymi inwestycjami; choć istnieje dużo dowodów, że zwrot z inwestycji może być potencjalnie wyższy na obszarach peryferyjnych niż w regionach centralnych, przypomina, że same kryteria wydajności ekonomicznej nie wystarczają do podejmowania decyzji w sprawie podziału środków i że niezbędne są kryteria polityczne i społeczne. Trzeba też w większym stopniu wykorzystywać programy współpracy terytorialnej i lepiej je włączyć do wszystkich polityk spójności, mając świadomość ich wartości dodanej dla budowania wspólnej tożsamości europejskiej.

63. Pragnie zwrócić uwagę na znaczenie programu LIFE i jego odpowiedniego finansowania w nowych WRF. Program LIFE stanowi ważny instrument wspierający finansowanie oraz uruchamianie lokalnych i regionalnych projektów i strategii politycznych o europejskiej wartości dodanej w dziedzinie środowiska i klimatu. Projekty realizowane w ramach programu LIFE dowiodły swojej dużej wartości jako katalizatory wykorzystywania innych funduszy UE.

64. Należy poświęcić większą uwagę skutkom zmian demograficznych w Unii Europejskiej; w związku z tym wzywa Komisję, by wykorzystwała WRF po 2020 r. do mierzenia się z wyzwaniami demograficznymi, uwzględniając regionalną i lokalną sytuację demograficzną i jej ewolucję przy opracowywaniu nowych instrumentów i podejmowaniu decyzji politycznych.

65. Przypomina w związku z tym, że w budżecie UE jest nie mniej niż 20 odrębnych instrumentów UE służących finansowaniu rozwoju lokalnego. Przepisy dotyczące zintegrowanego rozwoju lokalnego i wspólne ramy strategiczne obowiązujących rozporządzeń europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych wyraźnie nie wystarczają, by uniknąć powielania i rzeczywiście zapewnić zintegrowane finansowanie między pięcioma europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi. Dlatego powinniśmy zbadać możliwość:

-
- prostszego i bardziej ujednoliconego unijnego instrumentu finansowania, ukierunkowanego konkretnie na rozwój terytorialny i lokalny,
  - lepszego wspierania społeczności lokalnych w tworzeniu ich własnych lokalnych strategii,
  - zmniejszenia liczby wertykalnych poziomów zarządzania funduszami i ograniczenia istniejących horyzontalnych sztywnych struktur na poziomie Komisji i na poziomie ministerialnym,
  - przejścia do systemu sprawozdawczości opartego na wynikach i lepszego systemu kontroli.

Bruksela, dnia 15 czerwca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Odpady spożywcze

(2017/C 017/06)

Sprawozdawca: Ossi MARTIKAINEN (FI/ALDE),

radny gminy Lapinlahti

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Wstęp: przegląd sytuacji globalnej oraz terminologia

1. Uznaje odpady spożywcze i inne odpady powstałe w trakcie produkcji, przetwarzania, dystrybucji i konsumpcji żywności za poważny problem globalny, który w znaczący sposób utrudnia osiągnięcie gospodarczych, społecznych i środowiskowych celów rozwoju. Problem ten może zostać rozwiązany jedynie poprzez zakrojoną na szeroką skalę i zdecydowaną współpracę obejmującą różne organy administracji publicznej i różne obszary kształtowania polityki. Społeczeństwo obywatelskie i przedsiębiorstwa muszą w pełni zaangażować się w działania.
2. Uznaje obecną sytuację za niepokojącą ⁽¹⁾ z uwagi na następujące kwestie:
  - jedna trzecia produktów przeznaczonych do spożycia przez ludzi ulega utracie na różnych etapach procesu produkcji (jako surowce, półprodukty lub wyroby gotowe),
  - każdego roku marnowana jest żywność pochodząca z 28 % globalnej powierzchni gruntów ornych (1,4 mld hektarów),
  - wpływ wywierany na klimat przez niezutyliżowane produkty powstałe na różnych etapach procesu produkcji odpowiada 3,6 Gt dwutlenku węgla (bez uwzględnienia emisji wynikającej ze zmiany użytkowania gruntów),
  - nieoszczędne wzorce produkcji i konsumpcji prowadzą do znacznego zmniejszenia globalnych zasobów wody, stanowią zagrożenie dla różnorodności biologicznej poprzez zwiększanie powierzchni gruntów ornych, które zostały bez potrzeby oczyszczone lub są nieproduktywne, powodują zubożenie gleby oraz marnowanie innych, ograniczonych zasobów naturalnych,
  - ogromne ilości żywności tracone w całym łańcuchu produkcyjnym lub w fazie wyrobów gotowych dewaluują rolnictwo i produkcję żywności oraz zniekształcają dystrybucję pomiędzy wszystkimi podmiotami – również na poziomie konsumenta – w łańcuchu wartości produktów spożywczych, co daje niesprawiedliwe rezultaty; roczne straty finansowe spowodowane przez odpady spożywcze szacuje się na 1 bln USD, koszty dla środowiska na 700 mld USD, koszty społeczne zaś na 900 mld USD.
3. Sporządził niniejszą opinię z inicjatywy własnej w celu wsparcia i zachęcenia całej społeczności międzynarodowej, jak również ONZ oraz jej wyspecjalizowanych agencji, do dalszego podejmowania wysiłków na rzecz poprawy aktualnej sytuacji, a mianowicie na rzecz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju nr 2 i 12 (wyeliminowanie głodu oraz odpowiedzialna konsumpcja i produkcja), które zmierzają do zmniejszenia ilości marnotrawionej żywności o połowę do 2030 r. ⁽²⁾.
4. Uważa, że inicjatywy Komisji Europejskiej związane z zasobooszczędnością oraz gospodarką o obiegu zamkniętym stanowią dobrą okazję do opracowania projektów i przepisów mających na celu zwiększenie zrównoważonego charakteru produkcji i konsumpcji żywności.

⁽¹⁾ Liczby przytoczone celem zilustrowania sytuacji pochodzą ze sprawozdania Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) pt. „Food wastage footprint – Impacts on natural resources” (2013).

⁽²⁾ Cel nr 12.3 (do 2030 r. zmniejszyć o połowę światowe marnotrawstwo żywności na poziomie detalicznym i na poziomie konsumenta oraz ograniczyć straty żywności w łańcuchu produkcji i dostaw, w tym straty po zbiorach) i cel nr 12.5 (do 2030 r. znacznie zmniejszyć wytwarzanie odpadów poprzez zapobieganie, ograniczanie, recykling i ponowne wykorzystanie). W szczególności wzywa do wspólnego opracowywania programów i działań przez różne szczeble władzy. Cel nr 2 (wyeliminować głód, zapewnić bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie, promować zrównoważone rolnictwo) może być realizowany przez wszystkie samorządy terytorialne tak na poziomie lokalnym, jak i międzynarodowym.

5. Zwraca się do Komisji Europejskiej o podjęcie działań w celu opracowania na szczeblu europejskim standardowych definicji i terminologii w tej dziedzinie, a także wzywa ją do wzięcia udziału w kształtowaniu dialogu międzynarodowego oraz dopilnowania, by działania UE opierały się na międzynarodowych obserwacjach i zaleceniach. Ułatwiłoby to określenie problemów oraz budowanie analogii, jak również uwzględnienie poszczególnych kwestii w prawodawstwie UE oraz w kontekście współpracy z jej partnerami handlowymi i partnerami na rzecz rozwoju⁽³⁾. UE jest m.in. rynkiem wewnętrznym oraz posiada wspólną politykę rolną, w związku z czym należy opracować wspólne pojęcia i procedury oraz porównywalne wskaźniki. Mogłoby to stanowić podstawę tworzenia porównywalnych kryteriów na szczeblu regionalnym i w wymiarze międzyregionalnym w celu zmniejszenia ilości odpadów spożywczych i zapobiegania ich powstawaniu.

Polityka Unii Europejskiej

Europejski Komitet Regionów uważa, że polityka Unii Europejskiej oraz wspólna polityka Unii i państw członkowskich w poszczególnych obszarach mają duży potencjał, jeśli chodzi o rozwiązanie problemu odpadów spożywczych.

6. Wniosek dotyczący zmiany *dyrektywy w sprawie odpadów* (dyrektywa 2008/98/WE) stanowi próbę dalszego ograniczenia wytwarzania odpadów, w tym odpadów spożywczych.

7. Jeśli chodzi o *wspólną politykę rolną*, konieczne jest zwiększenie wysiłków w celu dopilnowania, by zarówno zasobooszczędna produkcja żywności, jak i środki ochrony przyrody i środowiska naturalnego postrzegano jako odrębne obszary działalności. „Rolnictwo dla dotacji” oraz ograniczanie skali produkcji są praktykami prowadzącymi do niskich zbiorów oraz zaniechania zbiorów, co skutkuje powstawaniem odpadów na etapie zarówno wyniku końcowego, jak i całego procesu produkcyjnego.

8. Zarówno na rynku wewnętrznym, jak i w handlu międzynarodowym, *polityka handlowa i polityka konsumencka* powinny promować praktyki umowne i procesy mające na celu zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów. Przykładowo, wielkość opakowań stosowanych w handlu detalicznym i normy w zakresie kształtu i wielkości produktów spożywczych prowadzą do istotnego marnowania żywności nadającej się do spożycia. Propagowanie sprzedaży luzem, z wykorzystaniem pojemników domowych wielokrotnego użytku, może ograniczyć koszty ponoszone przez konsumenta oraz skłaniać do nabywania ilości rzeczywiście potrzebnych, a nie gotowych porcji, które często są zbyt duże lub zachęcają do zakupu ze względu na korzystniejszą cenę.

9. Praktyki w zakresie określania terminów przydatności do spożycia oraz etykietowania produktów mające na celu promowanie *ochrony konsumentów i zdrowia publicznego* nie spełniają swojej funkcji w odniesieniu do wszystkich produktów, w wyniku czego żywność nadająca się do spożycia jest niepotrzebnie wyrzucana. Komisja ma do odegrania kluczową rolę w ustaleniu, czy możliwe jest określenie wytycznych w zakresie lepszego wykorzystywania zasobów, na przykład w odniesieniu do darowizn produktów spożywczych na rzecz organizacji charytatywnych i banków żywności oraz stosowania jako paszy żywności, której termin przydatności do spożycia już upłynął, pod warunkiem przestrzegania wymogów bezpieczeństwa żywności. Konieczne jest edukowanie wszystkich zainteresowanych stron, producentów, detalistów i konsumentów, by lepiej rozumiano informacje o terminach przydatności do spożycia. Należy na przykład lepiej wyjaśnić znaczenie sformułowania „najlepiej spożyć do ...”, które nie oznacza, że dany produkt staje się toksyczny po upływie podanego terminu.

10. W ramach swojej *polityki rozwoju* Unia Europejska musi połączyć siły z innymi głównymi darczyńcami w celu podpisania regionalnych umów gospodarczych i handlowych w zakresie współpracy oraz inwestowania w procesy, które zapewniają lepsze połączenie pomiędzy produkcją a konsumentami, w infrastrukturę i technologie, a przede wszystkim w zrównoważony rozwój sektorów zasobów naturalnych i rolnictwa. Ważnym narzędziem w tym zakresie mogą być programy sprawiedliwego handlu, zwłaszcza te wspierane przez samorządy lokalne i regionalne. Duże znaczenie ma poprawa funkcjonowania lokalnych rynków i dostępu do nich dla lokalnych produktów, szczególnie poprzez internalizację kosztów zewnętrznych (np. transport żywności).

⁽³⁾ Stosowanie różnych definicji i metod wyliczeń może prowadzić do różnych wniosków. Według FAO „*straty żywności (food loss)*” oznaczają zmniejszenie ilości lub pogorszenie jakości żywności odzwierciedlone w wartości odżywczej, wartości ekonomicznej lub bezpieczeństwie żywności w odniesieniu do całej żywności produkowanej do celów spożycia przez ludzi, lecz niespożytej przez ludzi, podczas gdy „*odpady spożywcze*” oznaczają część strat żywności i odnoszą się do wyrzucania lub alternatywnego wykorzystywania (do celów niespożywczych) bezpiecznej i pożywnej żywności przeznaczonej do spożycia przez ludzi na wszystkich etapach łańcucha dostaw żywności. (FAO, 2014) http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/save-food/PDF/FLW_Definition_and_Scope_2014.pdf. W ramach projektu FUSIONS (2014) odpady spożywcze (zwane także „roztrwonioną żywnością”) oznaczają każdy rodzaj żywności oraz elementy niejadalne usunięte z łańcucha dostaw żywności i nieużytkowane.

11. Środki mające na celu zapewnienie pomocy osobom najbardziej potrzebującym powinny nadal obejmować pomoc żywnościową oraz powinny wzmacniać stosunki pomiędzy organizacjami pomocowymi a lokalnymi producentami, detalistami i usługami gastronomicznymi. Przewidzieć należy także sprzedaż bezpośrednią, po symbolicznej cenie, produktów żywnościowych, których termin przydatności do spożycia wkrótce upłynie, na zasadach gwarantujących poszanowanie godności i prywatności osób otrzymujących lub nabywających żywność na takich warunkach. Współpraca z sektorem usług powinna opierać się na bliskości, jaką zapewniają sieć lokalna i darowizny lub dostawy do domu w obrębie poszczególnych gmin lub sieci gmin, tak aby w miarę możliwości uniknąć przechowywania i dystrybucji przekazanych produktów z udziałem sieci regionalnych o dużym zasięgu. Ilość marnowanej żywności może zostać ograniczona dzięki większemu zróżnicowaniu produktów spożywczych oraz włączeniu produktów lokalnych i sezonowych do tego typu programów ⁽⁴⁾.

12. Zasady dotyczące zamówień publicznych powinny zawierać postanowienia mające na celu ograniczenie ilości odpadów spożywczych i zapobieganie ich powstawaniu.

Propozycje praktycznych rozwiązań z perspektywy władz lokalnych i regionalnych

Europejski Komitet Regionów

13. Przypomina Komisji Europejskiej o swoim poprzednim apelu o ustanowienie bardziej konkretnych celów z myślą o zmniejszeniu ilości odpadów spożywczych o 30 % do 2025 r. ⁽⁵⁾ i wzywa Komisję do opracowania jednolitych metod gromadzenia danych, aby możliwa była ocena celów dotyczących ograniczenia marnotrawienia żywności.

14. Z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Komisji Europejskiej do wspierania realizacji celów zrównoważonego rozwoju poprzez odpowiednie działania, zaangażowanie zainteresowanych podmiotów, wymianę cennych i udanych innowacji i odpowiednią analizę porównawczą ⁽⁶⁾.

15. Wzywa Komisję do rozważenia możliwości określenia poszczególnych celów w zakresie zmniejszenia ilości odpadów spożywczych na każdym z etapów łańcucha wytwarzania żywności: produkcji, przetwarzania, sprzedaży i dystrybucji, usług gastronomicznych, konsumpcji w gospodarstwach domowych oraz przetwarzania odpadów spożywczych. Cele te mogłyby tworzyć nadrzędny, wspólny cel UE, dla osiągnięcia którego określone byłyby programy i cele krajowe, odpowiednie dla każdego kraju i dla każdego wspomnianego etapu, podobnie jak ma to miejsce w przypadku polityki przeciwdziałania zmianie klimatu. Aby w pełni uwzględnić kontekst techniczny, gospodarczy i środowiskowy, programy i plany krajowe byłyby sporządzane przez współpracujące ze sobą organy administracji publicznej wszystkich szczebli.

16. Zaleca, aby Komisja Europejska utworzyła europejską platformę łączącą organy administracji publicznej różnych szczebli oraz odpowiednie zainteresowane strony w celu zapobiegania powstawaniu odpadów spożywczych i ograniczania ich ilości, jak również ulepszania sposobu gospodarowania nimi. Wyraża zainteresowanie udziałem w działaniach związanych z analizą porównawczą praktycznych środków oraz promowaniem najlepszych praktyk.

17. Wzywa Komisję Europejską, by promowała i wspierała tworzenie w państwach członkowskich umów między detalicznym sektorem artykułów spożywczych i organizacjami charytatywnymi (np. inicjatywa podjęta przez Francję, która niedawno uchwaliła ustawę zakazującą dużym sklepom wyrzucania dobrej jakości żywności, w przypadku której bliska jest data minimalnej trwałości, oraz zakazującą niszczenia niesprzedanej żywności nadającej się do spożycia). Potrzebne są również przewodniki dla sektora i organizacji charytatywnych na temat darowizn żywności, aby jasno określić odpowiedzialność i zachęcić przedsiębiorstwa do włączania mechanizmów redystrybucji do własnych procesów w ramach łańcucha dostaw. Podobne procedury należy także stworzyć w innych obszarach sektora spożywczego, takich jak usługi gastronomiczne i turystyczne. Kwestie z zakresu bezpieczeństwa i zdrowia publicznego należy oceniać w każdym obszarze stosowania, wykorzystując kryteria dostosowane do danego obszaru.

18. Zachęca władze lokalne i regionalne, aby stworzyły (na wzór społecznych sklepów spożywczych) wtórne łańcuchy dystrybucji żywności wycofanej lub usuniętej z dystrybucji pierwotnej oraz zapewniły dostęp do żywności nadającej się wciąż do spożycia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji; zaleca, by udzielono wsparcia finansowego organizacjom charytatywnym i bankom żywności z myślą o zwiększeniu ich zdolności operacyjnej.

19. Zwraca też uwagę na odrzuty w rybołówstwie, które stanowią jedno z najważniejszych źródeł marnotrawstwa żywności; wnosi, by Komisja Europejska przewidziała kompleksowy plan (zalecenia lub wytyczne) w zakresie przetwarzania i sprzedaży produktów rybnych pochodzących z przyłowu. Plan taki mógłby zawierać zalecenia dotyczące sposobów wykorzystania przypadkowych połowów, które nadają się do spożycia przez ludzi.

⁽⁴⁾ KR podtrzymuje swoje stanowisko dotyczące rozporządzenia w sprawie Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD).

⁽⁵⁾ Rezolucja KR-u w sprawie zrównoważonej żywności.

⁽⁶⁾ COM(2015) 614 final.

20. Wzywa władze lokalne i regionalne odpowiedzialne za usługi gastronomiczne do ustanowienia własnych programów w celu zapobiegania wytwarzaniu odpadów spożywczych oraz zapewnienia ich skutecznej utylizacji. Komitet apeluje, by przedsiębiorstwa świadczące usługi gastronomiczne na rzecz władz miały obowiązek wdrożenia tych samych środków⁽⁷⁾.

21. Podkreśla, że trzeba propagować wymianę sprawdzonych rozwiązań na dużą skalę. Po pierwsze, powinno to obejmować promowanie programów służących rozwojowi lokalnego spożycia wyrobów sprzedawanych przez producentów lokalnych w ramach krótkich kanałów dystrybucji, a także darowizn. Dzięki zdobytym doświadczeniom zastosowanie metody sprawdzonych rozwiązań może ułatwić przedsięwzięcie odpowiednich środków, dostarczając administracji lokalnej wystarczających informacji, by zrealizować taki program rozwoju, a także zachęcając do niego te organy administracji lokalnej, które nie poczyniły jeszcze żadnych postępów w tym kierunku.

22. Zaleca, aby produkty lokalne i regionalne oraz produkty sezonowe były w najszerszym możliwym zakresie wykorzystywane jako surowce w ramach świadczenia usług gastronomicznych (w tym publicznych usług gastronomicznych, infrastruktury turystycznej, pensjonatów, restauracji i innych placówek prowadzących podobną działalność), oraz popiera lobbowanie na rzecz wytwarzanej lokalnie żywności w celu skrócenia łańcucha produkcji i konsumpcji, co pozwoli zmniejszyć liczbę etapów przetwarzania żywności, a w rezultacie również ilość odpadów powstałych na poszczególnych etapach.

23. Zaleca wdrożenie kodeksów dobrych praktyk w przedsiębiorstwach sektora produkcji żywności, gastronomii i hotelarstwa, by dążyć do optymalnego wykorzystania produktów, tak aby nadmiar żywności przeznaczony był na cele społeczne, za pośrednictwem skutecznej sieci dystrybucji i z zachowaniem wszelkich gwarancji, dzięki czemu produkty te mogłyby być wykorzystywane przez podmioty społeczne i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji.

24. Zachęca gminy i władze lokalne do poruszania kwestii odpadów spożywczych oraz zapobiegania ich powstawaniu w ramach kształcenia podstawowego i innych form kształcenia, na przykład w formie dni tematycznych, wizyt studyjnych i zapoznawania uczniów ze sposobami zarządzania żywnością w ich własnych placówkach, jak również poprzez włączanie uczniów i innych osób korzystających z usług gastronomicznych w rozwijanie tych usług. Istotne jest, aby jak najwięcej uczniów i studentów uzyskało w ramach nauki całościową wiedzę na temat tego, w jaki sposób produkcja żywności i jej konsumpcja wpływają na gospodarkę, środowisko naturalne oraz społecznie i etycznie zrównoważone zachowania konsumenckie.

Ważne jest też, by prowadzić, nie tylko w szkołach, przeznaczone dla ogółu konsumentów kampanie informacyjne i szkoleniowe na temat odpowiedzialnej konsumpcji, dotyczące zwłaszcza zakupu produktów zgodnie z rzeczywistymi potrzebami oraz przechowywania żywności.

25. Zaleca również wprowadzenie kwestii ograniczania marnotrawienia żywności oraz zapobiegania mu do programów uczenia się przez całe życie, w ramach których można opracować metody nauczania oraz podejście dostosowane do różnych grup wiekowych i etapów życia.

26. Wzywa gminy i władze lokalne do uruchomienia, we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, kampanii mających na celu zwiększenie świadomości na temat znaczenia planowania posiłków w gospodarstwach domowych.

27. Podkreśla ważną rolę i zaangażowanie w regionach organizacji i podmiotów społeczeństwa obywatelskiego gromadzących i rozprowadzających żywność, która mogłaby się zmarnować. Uważa, że z punktu widzenia pomocniczości konieczna jest ściślejsza współpraca między administracją regionalną i lokalną a organizacjami społecznymi zajmującymi się gromadzeniem i dystrybucją żywności z odpadów.

28. Zaleca, aby władze lokalne i regionalne odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami opracowały programy sortowania i recyklingu odpadów, jaśniej określiły udział procentowy odpadów spożywczych i zapewniły powszechny dostęp do zgromadzonych danych, tak aby zwiększyć poziom recyklingu odpadów spożywczych, na przykład w formie biogazu lub kompostu. Może to mieć również pozytywny wpływ na lokalną gospodarkę, poziom zatrudnienia i lokalne innowacje.

⁽⁷⁾ Przykładowo, EKES i KR stosują własne zasady ekzarządzania oraz utrzymują praktyczną współpracę w celu recyklingu nadwyżek żywności z pomocą lokalnych organizacji.

29. Zachęca wszystkich członków KR-u do nagłaśniania celów niniejszej opinii w samorządach terytorialnych oraz do realizacji ich własnych programów ograniczania odpadów spożywczych i zapobiegania ich powstawaniu. Jest to jedna z najbardziej efektywnych i skutecznych metod, jakie władze lokalne i regionalne mogą wykorzystać bezpośrednio do osiągnięcia rozwoju zrównoważonego pod względem ekologicznym i gospodarczym.

Bruksela, dnia 15 czerwca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Markku MARKKULA

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Przeciwdziałanie radykalizacji postaw i brutalnemu ekstremizmowi: mechanizmy zapobiegania na poziomie lokalnym i regionalnym

(2017/C 017/07)

Sprawozdawca: Bart SOMERS (ALDE/Belgia) burmistrz Mechelen i przewodniczący frakcji Open VLD w Parlamencie Flamandzkim

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW,

WPROWADZENIE

1. Z zadowoleniem przyjmuje projekt rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw prowadzącej do przemocy oraz rekrutacji obywateli europejskich przez organizacje terrorystyczne oraz opinie Komisji Spraw Zagranicznych i Komisji Kultury i Edukacji.
2. Podkreśla, że zwalczanie terroryzmu i zapobieganie radykalizacji prowadzącej do przemocy oraz zapobieganie rekrutacji obywateli europejskich przez organizacje terrorystyczne stanowi w swej istocie kompetencję państw członkowskich, jednak dla zapewnienia skutecznego podejścia kluczowa jest także współpraca na szczeblu lokalnym, europejskim i międzynarodowym. Jest zbulwersowany ostatnimi atakami terrorystycznymi przeprowadzonymi przez zradykalizowanych, bezwzględnych ludzi i wyraża głębokie współczucie dla ofiar i ich rodzin oraz przyjaciół. Podkreśla, że wydarzenia te raz jeszcze wskazują na pilną potrzebę współpracy na szczeblu europejskim i międzynarodowym w celu zwalczania terroryzmu międzynarodowego i radykalizacji prowadzącej do przemocy. Jest przekonany, że obrona wartości otwartego i różnorodnego społeczeństwa sprzyjającego włączeniu społecznemu i opartego na wzajemnym szacunku oraz zapobieganie przemocy wymagają znacznego zwiększenia wymiany informacji wywiadowczych i współpracy pomiędzy wszystkimi szczeblami organów ścigania i bezpieczeństwa, a także między podmiotami społecznymi, społeczeństwem obywatelskim i różnymi poziomami sprawowania rządów.
3. Podkreśla, że nie można dopuścić ani tolerować jakiegokolwiek równoległego modelu społecznego, sprzecznego z tymi wartościami.
4. Zachęca organy europejskie i krajowe do jak najszerszej wymiany informacji wywiadowczych z organami lokalnymi, bez szkody dla bezpieczeństwa.
5. Uważa, że trzeba koniecznie stawić czoła zjawisku radykalizacji prowadzącej do przemocy, gdyż stanowi ono zagrożenie dla obywateli europejskich oraz dla uniwersalnych wartości Europy opartych na jej dziedzictwie kulturowym i humanistycznym.
6. W tym względzie podkreśla, że wspólna egzystencja wymaga wysiłków w obszarze kształcenia, aby zapewnić poszanowanie demokracji, praworządności i zasady godności osoby ludzkiej przez wszystkich członków społeczności żyjących w UE.
7. Wzywa Komisję, państwa członkowskie, władze lokalne i regionalne oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego, a w szczególności społeczność naukową do wzmocnienia wysiłków, a zwłaszcza współpracy międzynarodowej i międzysektorowej w celu przeprowadzenia analizy głównych przyczyn radykalizacji prowadzącej do przemocy, przebiegu tego procesu oraz sprzyjających mu różnorodnych wpływów i czynników, gdyż taka analiza mogłaby pomóc państwom członkowskim oraz UE w opracowaniu narzędzi dla polityki opartej na dowodach.
8. Zaznacza, że radykalizacja prowadząca do przemocy stanowi zjawisko międzynarodowe i z doświadczeń państw z wielu innych obszarów świata można wyciągać cenne wnioski. W związku z tym przyjmuje z zadowoleniem utworzenie nowych i rozwój istniejących wielodyscyplinarnych sieci, takich jak sieć Strong Cities Network, które mają umożliwić jeszcze intensywniejsze kontakty miast i innych samorządów lokalnych w skali międzynarodowej w celu wzmocnienia lokalnych sposobów podejścia w zakresie zapobiegania brutalnemu ekstremizmowi. Podkreśla potrzebę utworzenia unijnej sieci na rzecz wzmocnienia w całej UE współpracy lokalnej i regionalnej w dziedzinie zwalczania radykalizacji postaw, brutalnego ekstremizmu i terroryzmu. Zachęca sieć upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw oraz sieć ds. komunikacji strategicznej do dalszego opracowywania skutecznych środków zapobiegawczych, zwłaszcza poprzez poprawę wczesnego wykrywania sygnałów radykalizacji na szczeblu lokalnym, zwalczanie retoryki za pomocą strategii komunikacyjnych oraz rozwijanie solidnych programów resocjalizacji.

9. Stwierdza, że Europa posiada już szereg narzędzi przeciwdziałania radykalizacji obywateli europejskich prowadzącej do przemocy oraz że Unia Europejska i jej państwa członkowskie muszą je w pełni wykorzystywać i dążyć do ich ulepszenia w obliczu wyzwań, z jakimi w ostatnim czasie przyszło im się zmierzyć.

10. Podkreśla, że istotne jest, aby prowadzić ukierunkowane na przyczyny działania w walce z radykalizacją i werbowaniem do struktur terrorystycznych, zwiększając prewencję, głównie poprzez monitorowanie internetu i prowadzenie dialogu ze wspólnotami religijnymi i ich przywódcami, a także organizowanie spotkań, dni informacyjnych, kampanii uświadamiających i ogólne uwrażliwianie całego społeczeństwa obywatelskiego na te problemy.

11. Wskazuje przy tym na istotną rolę sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw (RAN) oraz nowo utworzonego centrum doskonałości, a ponadto pochwała postępy osiągnięte przez prezydentkę niderlandzką Rady Unii Europejskiej.

12. Podkreśla, że sieć RAN powinna podjąć dodatkowe wysiłki, aby dotrzeć do mniejszych miast i społeczności, a tym samym zapewnić mniejszym podmiotom jednakowy dostęp do RAN.

Definicja pojęcia radykalizacji

13. Apeluje do Komisji Europejskiej o szybkie wypracowanie porozumienia w kwestii wspólnej definicji zjawiska radykalizacji prowadzącej do przemocy, która to definicja stałaby się punktem wyjścia do przyjęcia lepiej skoordynowanej strategii działania przez różne kraje, do czego wkład wniosłyby także władze lokalne i regionalne; należy przy tym uwzględnić fakt, że doświadczenia każdego państwa członkowskiego w znacznej mierze określa unikalny kontekst polityczny, kulturalny i prawny.

14. Wobec braku powszechnie akceptowanej definicji „radykalizacji prowadzącej do przemocy” rozumie pod pojęciem radykalizacji zjawisko, które polega na tym, że ludzie uważają użycie przemocy za uzasadnione lub też sami ją stosują, aby osiągnąć własne cele polityczne, które podważają porządek demokratyczny oraz podstawowe prawa będące jego fundamentem.

15. Postrzega radykalizację prowadzącą do przemocy jako walkę ideologiczną, w której zradykalizowane jednostki i ugrupowania chcą przemocą zburzyć model europejski – oparty na ideach praw człowieka, wolności wypowiedzi, wolności religii lub przekonań, praworządności, równouprawnienia płci i niedyskryminacji – przez wzgląd na własne przekonania, które są sprzeczne z tymi wartościami.

16. Podkreśla, że radykalizacja prowadząca do przemocy stanowi złożone i dynamiczne zjawisko, oparte na szeregu czynników o charakterze globalnym, socjologicznym, politycznym, geopolitycznym, ale i jednostkowym, i nie należy rozpatrywać jej w oderwaniu od tych aspektów. Zauważa również, że ostatnio wydaje się zaznaczać niepokojąca tendencja polegająca na tym, że nie tylko radykałowie o różnych przekonaniach dążą do nakłonienia większej liczby osób do stosowania przemocy, lecz również niektóre grupy celowo starają się zwerbować do radykalnych przedsięwzięć osoby z kryminalną przeszłością, które mają doświadczenie w stosowaniu przemocy.

17. Przestrzega, że rekrutacja w imię radykalizmu prowadzącego do przemocy coraz częściej odbywa się za zamkniętymi drzwiami, poprzez fora i społeczności internetowe, które obfitują w sugestywne treści propagujące agresywne ideologie i które mogą dotrzeć do wielu osób podatnych na taki przekaz.

18. Podkreśla, że zjawisko radykalizacji prowadzącej do przemocy nie odpowiada jednemu określonemu profilowi i dotyczy zarówno mężczyzn, jak i kobiet, a zwłaszcza ludzi młodych z różnych środowisk społecznych, których często cechuje poczucie braku przynależności do społeczeństwa, wynikające z konfliktów tożsamości, rzekomego lub faktycznego doświadczenia niesprawiedliwości, dyskryminacji lub wykluczenia społecznego.

19. Zaznacza, że w wielu przypadkach chodzi o obywateli Unii Europejskiej, urodzonych i wykształconych na jej obszarze, a mimo to obierających radykalną ideologię, która nakłania do przemocy.

20. Przestrzega, że terroryzm i radykalizacja prowadząca do przemocy leżą u podstaw licznych stereotypowych wyobrażeń na temat religii – to zaś z kolei wykorzystywane jest do uzasadniania radykalizacji przez drugą stronę, również przez ruchy neonazystowskie i neofaszystowskie – a w konsekwencji ponownie szerzy się mowa nienawiści i rośnie liczba przestępstw z nienawiści będących skutkiem rasizmu, ksenofobii oraz innych rodzajów nietolerancji wobec cudzych poglądów, wiary czy religii.

21. Zwraca uwagę, że mimo iż główne obawy dotyczące bezpieczeństwa zgłaszane przez państwa członkowskie UE słusznie dotyczą fundamentalistów podróżujących do i ze stref konfliktu, zjawisko radykalizacji prowadzącej do przemocy nie ogranicza się do jednej konkretnej ideologii czy religii, lecz może występować w kontekście różnych ideologii i każdej niewłaściwie pojętej religii, z tego względu zaś przeciwdziałanie mu nie może skupiać się wyłącznie na radykalizacji związanej z fundamentalizmem islamskim.

22. Podkreśla, że w procesie zwalczania radykalizacji prowadzącej do przemocy kluczową rolę odgrywa polityczne zaangażowanie na wszystkich szczeblach władzy. Wymaga to również, by wyciągać wnioski ze złych i dobrych doświadczeń z przeszłości i stawiać ponad rozgrywkami politycznymi otwartość na współpracę ze wszystkimi siłami społecznymi, które mogą być pomocne.

ZALECENIA POLITYCZNE

Prawa człowieka i różnorodność jako zasady przewodnie

23. Uważa, że polityka Unii Europejskiej w sprawie zwalczania terroryzmu i zapobiegania radykalizacji prowadzącej do przemocy musi na pierwszym miejscu stawiać prawa człowieka.

24. Apeluje, aby działania podejmowane przez państwa członkowskie i UE w celu zapobiegania i przeciwdziałania radykalizacji prowadzącej do przemocy wyraźnie respektowały prawa podstawowe i swobody obywatelskie, mianowicie prawo do prywatności i ochrony danych, zasadę domniemania niewinności, prawo do rzetelnego procesu sądowego, wolności wypowiedzi i światopoglądu oraz zrzeszania się.

25. Podkreśla, że w procesie zapobiegania i zwalczania radykalizacji prowadzącej do przemocy kluczowa rola należy do społeczeństw, które w pełni respektują prawa człowieka wszystkich grup ludności oraz spełniają normy międzynarodowe i regionalne, również w zakresie walki z dyskryminacją i rasizmem oraz innymi formami nietolerancji.

26. W tym kontekście postrzega demokratyczne wartości Unii Europejskiej jako środek gwarantujący wolność europejskich obywateli.

27. Podkreśla znaczenie eliminacji zjawisk sprzyjających powstawaniu radykalizacji prowadzącej do przemocy, poczynając od rasizmu i dyskryminacji. Mimo iż nie można mówić o jednoznacznym związku między rasizmem, dyskryminacją i radykalizacją prowadzącą do przemocy, a rasizm i dyskryminacja nie mogą stanowić usprawiedliwienia dla przemocy, społeczeństwo dające możliwość aktywnego uczestnictwa wszystkim swoim członkom może istnieć wyłącznie pod warunkiem realizowania konsekwentnej polityki równych szans i tolerancji.

28. Wzywa Komisję, aby zachęcała państwa członkowskie oraz ich władze lokalne i regionalne do prowadzenia aktywniejszej, bardziej zdecydowanej polityki przeciwdziałania dyskryminacji, szczególnie w szkolnictwie oraz na rynku pracy i rynku mieszkaniowym, wzorując się między innymi na polityce już zainicjowanej przez regiony, które wdrożyły środki służące integracji, takie jak zakwaterowanie uchodźców i migrantów w mniejszych grupach. Aby przeciwdziałać pojawianiu się postaw radykalnych, priorytetem jest integracja społeczna i kulturowa, która opiera się na konstruktywnym dialogu między różnymi grupami i na edukacji. W tym celu należy wspierać i promować wszystkie podmioty społeczeństwa obywatelskiego, które działają na tym polu, i stworzyć im warunki do jak najbardziej efektywnego działania.

29. Podkreśla, że ważne jest, by zarówno na różnych poziomach sprawowania rządów – europejskim, krajowym i regionalnym – jak i na szczeblu krajowych i europejskich społeczności obywateli stworzyć kodeksy, zbiory działań lub modele najlepszych praktyk dotyczących stosunków między różnymi wspólnotami i grupami etnicznymi, religijnymi, politycznymi itp., umożliwiające głębsze wzajemne poznanie się osób, które mogą stać się stroną konfliktu lub być narażone na radykalizację prowadzącą do przemocy. Po ich opracowaniu teoretycznym będzie można je następnie wprowadzić w życie przy wsparciu władz regionalnych, krajowych i europejskich.

30. Apeluje do Komisji o wspieranie państw członkowskich oraz władz regionalnych i lokalnych w nadrabianiu braków, jeśli chodzi o różnorodność na rynku pracy w ogólności.

31. Zwraca się do państw członkowskich i ich władz regionalnych i lokalnych o połączenie sił z instytucjami UE w promowaniu modelu europejskiego, w ramach którego różnorodność w Europie stanowi ważny element struktury społecznej, a zarazem istotne dobro kultury. Gwarantujące tę różnorodność prawa podstawowe Unii Europejskiej, jak wolność wypowiedzi, praworządność czy rozdział państwa od religii, nie mogą być pod żadnym pozorem podważane ani przez totalitarnyście idee radykalnych ugrupowań, ani też w ramach działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania radykalizacji prowadzącej do przemocy.

32. Wzywa do podejmowania inicjatyw UE – w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi oraz władzami lokalnymi i regionalnymi – w dzielnicach i regionach szczególnie dotkniętych różnymi formami przestępczości zorganizowanej. Należy wspólnie ustalić te szczególne strefy, nadać im priorytety na podstawie kryteriów ilościowych i jakościowych oraz zapewnić im dodatkowe wsparcie. Nielegalne struktury, w których dochodzi do prania pieniędzy i burzenia zasad praworządności, muszą być skutecznie zwalczane przy użyciu narzędzi policyjnych i prawnych. Zapobiegnie to powstawaniu dzielnic wyjętych spod prawa, w których panuje bezprawie i brak zasad moralnych i gdzie coraz trudniej dostrzec fundamenty demokratycznego państwa prawa w codzienności życia społecznego i prywatnego ich mieszkańców. Takie warunki stwarzają bowiem organizacjom ekstremistycznym możliwość pozyskiwania środków finansowych z nielegalnej działalności, rekrutowania nowych członków i podważania legitymacji demokratycznego państwa prawa.

33. Wzywa państwa członkowskie i Komisję, by zadbały o realizację celów zrównoważonego rozwoju i powiązanych z nimi zadań, a w szczególności celów 1, 4, 8, 11 i 16. Osiągnięcie tych celów, w co zaangażowane są wszystkie państwa członkowskie UE, mogłoby zlikwidować najważniejsze przyczyny radykalizacji i ekstremizmu w Europie i na świecie. Należy pamiętać, że cele zrównoważonego rozwoju odnoszą się również do obszaru UE oraz że rozwój społeczny wszystkich obywateli świata opiera się na godności, włączeniu społecznym, odporności i zrównoważonym rozwoju. Droga do zrównoważonego rozwoju społecznego to nie tylko środek zapobiegający radykalizacji i ekstremizmowi, lecz również sposób na zagwarantowanie praw człowieka wszystkich mieszkańców tej planety, która ma skończoną naturę.

34. Wskazuje na wagę zapobiegania powstawaniu biedniejszych dzielnic charakteryzujących się brakiem różnorodności oraz dominacją jednej grupy etniczno-kulturowej. Komisja Europejska musi wspomagać państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne w promowaniu spójności społecznej i włączenia społecznego, które stanowią podstawę zapobiegania radykalizacji prowadzącej do przemocy, i zachęcać państwa członkowskie do udostępniania niezbędnych środków umożliwiających realizację tych działań.

35. Apeluje do Komisji Europejskiej o zapewnienie środków finansowych umożliwiających władzom lokalnym identyfikację i łączenie ludzi i sieci, którzy są w stanie budować alternatywną narrację.

36. Uważa za istotne, aby rozwijać alternatywną narrację wśród społeczności muzułmańskiej i aktywizować tych muzułmanów, którzy odrzucają próby zawładnięcia swojej religii przez ekstremistów. Apeluje do burmistrzów o współpracę z lokalnymi społecznościami muzułmańskimi w celu opracowania takiego odmiennego przesłania.

37. Wnosi, by stworzyć uchodźcom i nowo przybyłym migrantom prawdziwe szanse na dobry start w naszym społeczeństwie, zapewniając doradztwo na temat zindywidualizowanych kursów integracji obywatelskiej w każdym państwie członkowskim oraz w regionach i gminach, przy czym w ramach tych kursów można by aktywniej koncentrować się na takich kwestiach, jak równość płci, rozdział państwa od religii, znaczenie demokracji i tolerancji, zasady prawne obowiązujące każdego mieszkańca, przyjęte kanony zachowania w miejscach publicznych i ich skutki dla społeczeństwa pokazane na praktycznych przykładach, a jednocześnie kłaść nacisk na naukę miejscowego języka, będącego także nośnikiem wspólnych wartości, wiedzy i tożsamości.

38. Wzywa Komisję, by podjęła stanowcze działania w zakresie zwalczania bezrobocia i przedwczesnego porzucania nauki przez osoby o innym kolorze skóry, czyniąc to we współpracy z samorządami lokalnymi i regionalnymi szczególnie dotkniętymi tymi problemami, ponieważ tego rodzaju zjawiska i wynikający stąd brak perspektyw dla młodych osób mogą sprzyjać radykalizacji prowadzącej do przemocy.

39. Zachęca państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne do opracowania podejścia politycznego łączącego narzędzia polityki społecznej (dotyczące m.in. zatrudnienia, kształcenia i szkolenia, integracji i przeciwdziałania dyskryminacji), innych obszarów polityki oraz pomoc humanitarną z konkretnymi środkami przeciwdziałania i zwalczania radykalizacji prowadzącej do przemocy.

Rola samorządów lokalnych i regionalnych

40. Podkreśla kluczowe znaczenie uświadamiania wszystkim podmiotom działającym na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym ich odpowiedzialności za zapobieganie i przeciwdziałanie radykalizacji prowadzącej do przemocy.

41. Wskazuje na istotną rolę władz regionalnych i lokalnych w zapobieganiu i zwalczaniu radykalizacji prowadzącej do przemocy, gdyż są one najbardziej dotknięte tym problemem, a zarazem posiadają uprawnienia do współpracy z innymi podmiotami odgrywającymi istotną rolę w procesie przeciwdziałania temu zjawisku.

42. Podkreśla, że należy przewidzieć fundusze europejskie adresowane w szczególności do europejskich miast i regionów oraz zachęcać władze lokalne i regionalne do ich wykorzystywania, aby realizować projekty lub programy służące zapobieganiu radykalizacji prowadzącej do przemocy czy kampanie mające na celu określenie problemów leżących u podłoża konfliktów oraz aby uwrażliwiać społeczeństwo.

43. Ma świadomość, że istnieją znaczące różnice pomiędzy państwami członkowskimi pod względem zaangażowania w walkę z radykalizacją prowadzącą do przemocy i pod względem zapobiegania werbowaniu osób przez organizacje terrorystyczne oraz że niektóre z państw członkowskich już podjęły skuteczne środki, podczas gdy inne pozostają w tyle.

44. Zgadza się, że konieczne jest nasilenie wymiany informacji i współpracy operacyjnej, poczynienie postępów w dziedzinie walki z nielegalnym handlem bronią palną oraz z finansowaniem terroryzmu. Dostrzega także konieczność wprowadzenia skutecznych narzędzi kontroli nad „ukrytą siecią” (*deep web*, *darknet*), która stanowi często instrument rozprzestrzeniania radykalnych treści, oraz konieczność wzmocnienia kontroli na granicach zewnętrznych w oparciu o wskaźniki ryzyka.

45. Wzywa Komisję do udzielania pomocy państwom członkowskim w koordynacji ich strategii poprzez wymianę informacji i doświadczeń zdobytych przez władze lokalne i regionalne, gromadzenie dobrych praktyk i umiejętności, ocenę podjętych środków oraz wspólne podejmowanie nowych inicjatyw w zakresie zwalczania radykalizacji prowadzącej do przemocy.

46. Wzywa Komisję do podkreślania istotnej roli władz lokalnych w zapobieganiu radykalizacji prowadzącej do przemocy i brutalnemu ekstremizmowi oraz do wspierania tej zasadniczej funkcji poprzez priorytetowe potraktowanie tworzenia europejskich ram działania na rzecz zwalczania tych zjawisk na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Dzięki temu państwa członkowskie uzyskają zalecenia umożliwiające opracowanie lub rozwijanie własnej polityki w tym zakresie.

47. Wzywa Komisję do dalszych działań w zakresie gromadzenia i rozpowszechniania najlepszych praktyk w postaci przewodnika, dostępnego już m.in. za pośrednictwem centrum doskonałości RAN, który pomógłby lokalnym władzom mającym ograniczone zdolności opracować własne lokalne podejście.

48. Uważa, że niezbędne jest wpieranie przez Komisję władz lokalnych i regionalnych w procesie sporządzania lokalnych i krajowych strategii zapobiegania radykalizacji prowadzącej do przemocy, na przykład poprzez delegowanie do właściwych władz ekspertów centrum doskonałości RAN jako konsultantów. Podkreśla znaczenie wymiany między władzami lokalnymi i regionalnymi doświadczeń takich jak najlepsze praktyki i wyciągnięte wnioski.

49. Jest zdania, że zintegrowana polityka zwalczania radykalizacji prowadzącej do przemocy składa się z trzech elementów: prewencji (zapobiegania radykalizacji prowadzącej do przemocy, np. poprzez likwidację czynników sprzyjających), interwencji (specjalistycznego wsparcia dla osób narażonych na radykalizację prowadzącą do przemocy) oraz represji (stanowczej odpowiedzi prawnej na zjawisko radykalizacji prowadzącej do przemocy).

50. Uważa, że zamiast prowadzić wyłącznie reaktywną politykę represji władze krajowe, regionalne i lokalne powinny raczej inwestować w konkretne środki zapobiegania i interwencji dotyczące przeciwdziałania radykalizacji prowadzącej do przemocy. Istotne znaczenie ma również finansowanie programów badawczych, które pomogą lepiej zrozumieć przyczyny radykalizmu i sposoby jego zwalczania.

51. Uważa, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego i partnerzy lokalni odgrywają kluczową rolę w opracowywaniu dostosowanych do ich społeczności lub organizacji projektów mających za cel zapobieganie i zwalczanie radykalizacji prowadzącej do przemocy, oraz podkreśla potrzebę podejścia opartego na uczestnictwie i konsultacjach, angażującego wielu partnerów i wiele sektorów, gdyż radykalizacja prowadząca do przemocy stanowi problem wielodyscyplinarny i takich też rozwiązań wymaga. Zachęca zatem do bliskiej współpracy wszystkich podmiotów społeczeństwa obywatelskiego na wszystkich poziomach polityki oraz do zacieśnienia współpracy między stronami działającymi w terenie, m.in. stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi.

52. Podkreśla konieczność prowadzenia międzykulturowego dialogu między poszczególnymi społecznościami, liderami i ekspertami, aby w pierwszej kolejności osiągnąć wyższy poziom zrozumienia, a w efekcie skuteczniejsze zapobieganie radykalizacji prowadzącej do przemocy.

53. Wskazuje na istotną rolę organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów lokalnych w procesie przygotowywania projektów zapobiegania i przeciwdziałania radykalizacji prowadzącej do przemocy, dostosowanych do warunków danej gminy bądź organizacji.

54. Uważa, że w związku z tym absolutnie niezbędne jest specjalistyczne szkolenie pracowników pierwszej linii i pracowników terenowych, aby nauczyli się rozpoznawać niepokojące zmiany w zachowaniu oraz właściwie postępować z młodzieżą podatną na radykalizację prowadzącą do przemocy.

55. Sądzi, że niezbędne są specjalistyczne szkolenia dla decydentów i polityków działających na różnych szczeblach polityki, aby uświadomić im znaczenie skutecznego podejścia prewencyjnego do tego problemu oraz potrzebę komunikacji opartej na współpracy.

56. Wzywa Komisję do wspierania państw członkowskich w prowadzeniu kampanii informacyjnych, które będą uświadamiać nastolatkom i młodym osobom dorosłym problem radykalizacji prowadzącej do przemocy i zachęcać ich do krytycznego myślenia.

57. Uważa, że konieczne jest utworzenie w każdym państwie członkowskim niezbędnych struktur do wykrywania radykalizacji, które zajmowałyby się prowadzeniem komunikacji strategicznej i alternatywnej narracji, dostosowanymi do specyfiki poszczególnych państw członkowskich oraz ich grup społecznych. Struktury te zapewniłyby doradztwo i indywidualny mentoring osobom zagrożonym radykalizacją. Dla rodzin, przyjaciół, nauczycieli i innych osób pierwszego kontaktu pełniłyby też funkcję punktu kontaktowego, w którym można by zgłaszać ewentualne przypadki radykalizacji i uzyskiwać porady, jak na takie zjawisko reagować. Struktury takie należy tworzyć w ścisłej współpracy między organami na szczeblu europejskim, krajowym, lokalnym i regionalnym.

58. Podkreśla konieczność dostosowania indywidualnych programów mentorskich do warunków życia i otoczenia danej osoby, w związku z czym istotne jest, by w sporządzanie tego typu programów zaangażowane były władze lokalne i regionalne, a także podmioty społeczne zajmujące się tym problemem w terenie. Uważa przy tym, że instytucje sportowe, kulturalne i edukacyjne mogą przyczynić się do niwelowania przeszkód w procesie integracji.

59. Dostrzega, że stowarzyszenia i organizacje działające na tym polu bez interwencji państwa są w stanie osiągać znakomite wyniki w dziedzinie ponownej integracji społecznej tych obywateli, którzy zesłali na drogę radykalizmu.

60. Uważa, że należy promować programy kształcenia rozbudzające krytyczne myślenie i otwartość intelektualną oraz propagujące wiedzę i zasady, na których opiera się nasze demokratyczne państwo prawa.

61. Jest zdania, że również osobom powracającym do społeczeństwa po skazaniu przez sąd i odbyciu kary pozbawienia wolności należy oferować środki wspierające społeczną reintegrację. Skuteczną strategię wykrywania i zwalczania radykalizacji należy wdrażać również w zakładach karnych.

62. Zaznacza, że eksperci w dziedzinie środków zapobiegawczych dotyczących przeciwdziałania radykalizacji i w dziedzinie postępowania ze zradykalizowanymi skazanymi w więzieniach muszą działać zgodnie z wewnętrznymi normami bezpieczeństwa każdego kraju. W tym kontekście podkreśla pilną potrzebę stworzenia zintegrowanej i skoordynowanej przestrzeni interwencji, w której służby prewencyjne, strategie antyterrorystyczne i służby więzienne działają spójnie i zgodnie z zasadami wytyczonymi przez jasne standardy i modele bezpieczeństwa.

63. Wzywa Komisję do pilnego zbadania, czy te indywidualne programy mentorskie mogą zostać zatwierdzone jako środki w walce z radykalizacją prowadzącą do przemocy. Chodzi o to, aby wypracować podejście, w którym uwagę poświęca się nie tylko wykrywaniu radykalizacji prowadzącej do przemocy, ale i reintegracji osób odsuniętych od społeczeństwa.

64. Podkreśla znaczenie łączenia indywidualnych programów deradykalizacji oraz działań polegających na nawiązywaniu współpracy z przedstawicielami wspólnot, inwestowaniu w projekty społeczne i lokalne mające na celu likwidowanie marginalizacji gospodarczej i geograficznej, jak również programów mentorskich dla wyobcowanej i wykluczonej młodzieży zagrożonej radykalizacją prowadzącą do przemocy.

65. Podkreśla, że w przeciwdziałaniu radykalizacji prowadzącej do przemocy istotne znaczenie ma wspieranie rodzin. Niektórzy eksperci sugerują, że często zbyt dużo uwagi poświęca się pracy z danymi jednostkami zamiast pracy z rodzinami. Rodziny mogłyby pomóc zapobiegać radykalizacji oraz pomóc w reintegracji społecznej osób radykalizujących się, także tych powracających z obszarów objętych konfliktem. W związku z tym Komitet wzywa państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne, by uznały znaczenie tego wsparcia oraz konieczność wspomaganie znajdujących się w takiej sytuacji rodzin poprzez opracowanie odpowiednich programów.

66. Podkreśla, że według niedawnych badań coraz więcej kobiet ulega radykalizacji i jest werbowanych do organizacji terrorystycznych, i wyraża przekonanie, że przy opracowywaniu strategii zapobiegania radykalizacji prowadzącej do przemocy Unia Europejska i państwa członkowskie muszą przynajmniej w pewnym stopniu uwzględnić kwestię płci. Wzywa Komisję i państwa członkowskie, by we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi prowadziły bardziej ofensywną politykę w zakresie równouprawnienia płci, zważywszy że jest ono podstawą modelu społeczeństwa europejskiego. Apeluje w związku z tym o bardziej stanowcze działania prewencyjne i represyjne w ramach przeciwdziałania molestowaniu seksualnemu i przemocy seksualnej.

67. Wzywa Komisję do poparcia ogólnych programów wspierających młode kobiety w ich dążeniu do większego równouprawnienia.

68. Uważa za kluczowe, aby w każdym państwie członkowskim stworzono we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi system ostrzegania zapewniający doradztwo i wsparcie, tak aby rodziny lub otoczenie mogły szybko i łatwo dokonać zgłoszenia lub uzyskać pomoc, jeśli bliska osoba nagle zacznie się zachowywać w sposób, który mógłby wskazywać na postępującą radykalizację prowadzącą do przemocy bądź na zamiar wyjazdu w celu przyłączenia się do organizacji terrorystycznej.

69. W związku z powyższym stwierdza, że numery alarmowe przyniosły zamierzony efekt, jednak należy dokonać rozróżnienia między punktami zgłaszania przypadków radykalizacji prowadzącej do przemocy a punktami wsparcia dla przyjaciół i rodzin zmagającymi się z tym zjawiskiem.

70. Apeluje do Komisji o zbadanie, czy możliwe jest wprowadzenie takiego systemu we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej.

71. Wreszcie zwraca uwagę, że działania te mogą być realizowane wyłącznie poprzez długoterminowe programy inwestycji społecznych, i apeluje zarówno do Komisji, jak i do państw członkowskich, by to założenie było dla nich punktem wyjścia do opracowania polityki zapobiegania i przeciwdziałania radykalizacji prowadzącej do przemocy. Zwraca się do Komisji, aby definiując działania na rzecz zwalczania radykalizacji prowadzącej do przemocy, szczególną uwagę poświęciła ich długoterminowym skutkom dla przyszłości europejskiego społeczeństwa międzykulturowego i sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Bruksela, dnia 16 czerwca 2016 r.

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

Markku MARKKULA

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Reakcja UE na wyzwania demograficzne

(2017/C 017/08)

Sprawozdawca: Juan Vicente HERRERA CAMPO (ES/EPL), premier rządu wspólnoty autonomicznej Kastylii i León

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Wyzwania demograficzne, przed którymi stoi UE

1. Stwierdza, że przemiany demograficzne są jednym z największych wyzwań, przed którymi stoi Unia Europejska. Do determinujących je czynników należy starzenie się społeczeństwa, zmniejszanie się liczby osób młodych i niższy współczynnik urodzeń. Z tego powodu wzrost demograficzny jest uzależniony w dużej mierze od ruchów migracyjnych, bardzo różnych na poszczególnych obszarach UE. Dysproporcje prowadzą do różnych wyzwań zarówno na obszarach odpływania ludności, jak i w dużych ośrodkach miejskich, do których przybywają nowe osoby.
2. Uważa jednak, że zjawisko migracji jest jedynie rozwiązaniem krótkoterminowym i nie wystarcza do rozwiązania problemu spadku współczynnika urodzeń; wprawdzie migracja oznacza natychmiastowy wzrost siły roboczej, lecz jednocześnie zwiększa się odsetek osób dorosłych w Europie, co nie rozwiązuje problemu spadku współczynnika urodzeń i ogólnego starzenia się społeczeństwa.
3. Wskazuje, że od 2000 r. wzrost liczby ludności Europy był bardzo skromny w porównaniu z ostatnimi 50 latami i wynosił ok. 0,5 % rocznie. W 2014 r. w 12 państwach członkowskich nastąpił spadek liczby ludności, natomiast w 16 jej wzrost. Istnieją znaczne różnice między wschodem i zachodem Europy, a także, choć w mniejszej mierze, między północą i południem. Nawet w obrębie tego samego państwa często występują nierówności regionalne. W szczególności daje się zauważyć globalną tendencję w większości krajów europejskich do większego wzrostu na obszarach miejskich niż wiejskich. Oddalone obszary wiejskie na całym kontynencie borykają się z wyzwaniami demograficznymi. Ostatni kryzys gospodarczy uwypuklił polaryzację tendencji zarówno na poziomie europejskim, jak i krajowym, a także wyzwania związane z odpływem ludności na poziomie regionalnym.
4. Podkreśla konieczność uwzględnienia prognoz na 2060 r. zawartych w sprawozdaniu na temat starzenia się społeczeństwa za 2015 r. Dynamika dzietności, oczekiwana długość życia i migracje każą przewidywać duże zmiany w strukturze wiekowej ludności UE. Współczynnik osób aktywnych do niesamodzielnych zmieni się z 4:1 do około 2:1. Społeczeństwo europejskie w 2060 r. nie tylko będzie starsze, ale też nierównomiernie rozłożone. Prognozy pokazują duże różnice między państwami członkowskimi oraz w ich obrębie – w około połowie krajów przewiduje się spadek liczby ludności, zaś w drugiej połowie jej wzrost.
5. Zwraca uwagę na ogromny wpływ przemian demograficznych na gospodarkę, społeczeństwo, budżet i środowisko, zarówno w skali krajowej, jak i regionalnej i lokalnej. Przemiany te wpływają na zrównoważoność systemów emerytalnych i systemów opieki zdrowotnej. Determinują ewolucję państwa opiekuńczego, głównie poprzez presję na systemy opieki zdrowotnej i usługi socjalne związane z osobami starszymi i osobami niesamodzielnymi. Wpływają na rozwój różnych obszarów UE i utrzymywanie tradycyjnych ekosystemów i infrastruktury. Zwraca uwagę na ryzyko wyludnienia się niektórych obszarów UE. Na przykład, regiony najbardziej oddalone stawiają czoła szczególnym wyzwaniom wynikającym z warunków geograficznych i demograficznych, z uwagi na ograniczenia w zakresie mobilności. I choć określone obszary lub regiony, w zależności od ich cech, ucierpią przez te zmiany później lub w mniejszym stopniu, nie ma wątpliwości, że konsekwencje tych przemian będą odczuwalne w całej UE.
6. Podkreśla potrzebę poświęcenia uwagi tym czynnikom w kontekście światowej ewolucji demograficznej. W związku z tym bardzo pozytywnie ocenia prace OECD w dziedzinie gromadzenia danych porównawczych dotyczących ludności na szczeblu lokalnym i regionalnym, co pomaga w zrozumieniu kontekstu wyzwań demograficznych wykraczającego poza ich wymiar europejski. Ważnymi narzędziami umożliwiającymi zrozumienie wyzwań demograficznych i gromadzenie danych dotyczących zmian demograficznych mogą być mapy demograficzne sporządzane na szczeblu UE, tj. narzędzia cyfrowe wykorzystywane do celów eksploracji danych i opracowywania map wskaźników demograficznych za pośrednictwem systemu informacji geograficznej (GIS).

Reakcja regionów i miast na wyzwania demograficzne

7. Odnotowuje różne sposoby reagowania przez regiony i miasta europejskie na wyzwania demograficzne:

- za pośrednictwem środków promowania aktywności zawodowej i zatrudnienia, nieodzownych w radzeniu sobie zarówno ze wzrostem, jak i ze spadkiem liczby ludności,
- poprzez strategie polityczne polegające na wspieraniu rodzin i środki umożliwiające godzenie życia zawodowego i rodzinnego, które mogłyby mieć pozytywny wpływ na osiągnięcie wyższych współczynników dzietności,
- poprzez politykę mającą na celu utrzymanie placówek oświatowych na odizolowanych obszarach wiejskich,
- za pomocą działań sprzyjających usamodzielnieniu się i pozostaniu w regionie ojczystym ludzi młodych, poprzez dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy,
- wprowadzając inicjatywy związane z powrotem emigrantów i odzyskiwaniem talentów,
- gwarantując równość szans kobiet i mężczyzn i poprawiając integrację imigrantów,
- dostosowując usługi zdrowotne i społeczne do starzenia się społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem takich aspektów jak wspieranie niezależnego życia, poprawa profilaktyki czy koordynacja między poszczególnymi mechanizmami, zważywszy na zmniejszone zasoby i zwiększone zapotrzebowanie,
- dostosowując miasta w taki sposób, by mogły stać się miejscami bardziej przyjaznymi ludziom, zwłaszcza osobom starszym i niesamodzielnym,
- dostosowując politykę transportową i dalsze konkretne środki w celu zapewnienia mobilności i zwiększenia wzajemnych połączeń we wszystkich regionach i pomiędzy nimi, z zastosowaniem innowacyjnych sposobów podejścia, jak w przypadku „transportu na żądanie”.

8. Zachęca miasta i regiony europejskie do dalszego mierzenia się z tymi problemami, a przy tym i do korzystania z szans związanych z przemianami demograficznymi, takich jak szanse związane ze „srebrną gospodarką” stojące przed firmami i podmiotami opracowującymi i oferującymi innowacyjne produkty i usługi dla osób starszych, tym bardziej że z takiej szansy można korzystać zwłaszcza na obszarach najbardziej odczuwających przemiany demograficzne. Wyzwania są też okazją do zwiększenia inwestycji w kapitał ludzki, lepszego wykorzystywania zasobów lokalnych, budowania skuteczniejszych i wydajniejszych usług publicznych oraz tworzenia nowych wzorców poprawy jakości życia wszystkich obywateli. Celem jest poprawa jakości życia, lecz także dobrostanu, który ma być w założeniu trójwymiarowy: w sensie fizycznym, psychicznym i społecznym. Szansami związanymi ze zmianami demograficznymi są również możliwości zatrudnienia w zakresie usług na rzecz osób starszych (usługi o charakterze fizycznym, cyfrowym, dotyczące zdrowego stylu życia itp.).

9. Podkreśla znaczenie tego, by zmiany w strukturze usług, które są potrzebne w regionach o zmniejszającym się zaludnieniu, były przeprowadzane w taki sposób, by te osoby, które w nich pozostają – a są to często osoby starsze – miały dostęp do usług zgodnie ze swoimi podstawowymi prawami. Będzie to oznaczało opracowanie form świadczenia usług poprzez współpracę pionową i inicjatywy łączące różne poziomy, co zapewni na szczeblu lokalnym i regionalnym dostępność zasobów niezbędnych do przystosowania się do zmian demograficznych.

10. Zobowiązuje się do dalszego wspierania Europejskiego Porozumienia w sprawie Zmian Demograficznych zainicjowanego przez platformę AGE Europe w ścisłej współpracy z WHO-Europe na podstawie projektu AFE-Innovnet, platformy władz lokalnych i regionalnych służącej propagowaniu tworzenia środowisk dostosowanych do potrzeb osób starszych w takich dziedzinach jak opieka zdrowotna, usługi socjalne, mieszkalnictwo, technologie informacyjno-komunikacyjne, urbanistyka oraz mobilność.

11. Podkreśla, jak ważne jest, by europejskie gminy i regiony odgrywały centralną rolę we wdrażaniu polityki europejskiej na rzecz sprostania wyzwaniom demograficznym, a szczególnie podczas opracowywania inicjatyw uwypuklających wartość różnorodności i promujących wielokulturowość. Ponadto należy opracowywać strategie lokalne i regionalne, by wspierać łączenie ośrodków B+R, przedsiębiorstw i organów administracji, wspierać inkubatory przedsiębiorczości, wzmacniać agroturystykę itp. z myślą o tworzeniu miejsc pracy, tak aby zwiększyć atrakcyjność z punktu widzenia populacji w wieku produkcyjnym.

12. Podkreśla znaczenie współpracy horyzontalnej w odniesieniu do przemian demograficznych. Programy współpracy terytorialnej są niekiedy nastawione na ten cel, szczególnie z myślą o radzeniu sobie ze starzeniem się społeczeństwa, podupadaniem obszarów wiejskich lub, w dużo mniejszym stopniu, aspektami związanymi ze współczynnikami urodzeń w kontekście przemian demograficznych. KR z zadowoleniem przyjmuje ramy refleksji i wymiany dobrych praktyk w tej dziedzinie, takie jak europejska sieć regionów stojących w obliczu wyzwań demograficznych (DCRN), która zapewniła odpowiednią przestrzeń dla opracowywania wspólnych inicjatyw i poszukiwania odpowiedzi.

13. Uważa, że przemiany demograficzne, przed którymi stoi Europa, mają taką skalę, że zmierzenie się z nimi nie będzie możliwe bez jednoczesnego wprowadzenia solidnych inicjatyw współpracy wertykalnej, które wzmocnią działania zapoczątkowane na szczeblu regionalnymi i lokalnym za pomocą interwencji zaprojektowanych na szczeblu krajowym i ponadnarodowym.

Obecna reakcja UE na wyzwania demograficzne

14. Stwierdza, że obecna reakcja UE na wyzwania demograficzne jest cząstkowa i słabo rozwinięta. Cząstkowa – ze względu na koncentrowanie się niemal wyłącznie na kwestii starzenia się, bez poświęcenia wystarczającej uwagi innym aspektom, takim jak niski współczynnik urodzeń lub wyludnianie ze względów społeczno-gospodarczych czy też problemy związane z transportem, emigracją i mobilnością. Słabo rozwinięta – ponieważ wielu strategiom politycznym, które mogłyby przyczynić się do stawienia czoła wyzwaniom demograficznym, brakuje ukierunkowanego podejścia.

15. Zwraca uwagę, że to strategie polityczne dotyczące innowacji i badań naukowych promowały większość inicjatyw na rzecz sprostania wyzwaniom demograficznym, niemal zawsze skoncentrowanych na kwestii starzenia się. „Unia innowacji”, inicjatywa przewodnia strategii „Europa 2020”, zaowocowała Europejskim partnerstwem na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu. Program „Horyzont 2020” obejmuje, w swoim trzecim filarze, wyzwania społeczne wynikające z przemian demograficznych. Wśród innych przykładów należy wymienić inicjatywę w zakresie wspólnego programowania „Długie lata, lepsze życie”, WWiI na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu lub program „Nowoczesne technologie w służbie osobom starszym”.

16. Podkreśla, że wspólna polityka rolna (WPR) przyczynia się do stawiania czoła wyzwaniom demograficznym w swoim „drugim filarze” poświęconym rozwojowi obszarów wiejskich. W okresie programowania 2014–2020 wysiłki koncentrują się na tym, aby „promować rozwój usług i infrastruktury, które doprowadzą do włączenia społecznego i odwrócenia tendencji spowolnienia gospodarczego i społecznego oraz wyludniania obszarów wiejskich”. Starzenie się społeczeństwa wywołuje wielkie obawy na obszarach wiejskich, dlatego WPR propaguje wymianę pokoleniową i zatrudnienie kobiet.

17. Wskazuje, że udział polityki spójności w walce z wyzwaniami demograficznymi powinien być bardziej znaczący, zgodnie z wyraźnym mandatem zawartym w art. 174 TFUE. Stwierdzono tam, że „szczególną uwagę poświęca się obszarom wiejskim, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym i regionom, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takim jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, transgraniczne i górskie”. Ponadto art. 175 TFUE określa, że cele ujęte w artykule go poprzedzającym brane są pod uwagę przy formułowaniu i wdrażaniu polityk i działań Unii; realizację tych celów wspiera się za pośrednictwem funduszy strukturalnych, EBI i innych instrumentów finansowych. Stwierdza również, że możliwe są inne konkretne działania. Do chwili obecnej jednak postanowienia te nie zostały wystarczająco rozwinięte. Nie podjęto także pozytywnych działań uwzględniających występowanie niekorzystnych warunków demograficznych.

18. Ubolewa, że wiele europejskich strategii politycznych, które mogłyby przyczynić się do stawienia czoła wyzwaniom demograficznym, nie zawiera szczególnych środków na rzecz obszarów dotkniętych tymi wyzwaniami. Tak jest w przypadku polityki transportowej, dotyczącej społeczeństwa informacyjnego, polityki zatrudnienia i społecznej, polityki w zakresie środowiska i klimatu, przedsiębiorstw itp.

19. Wskazuje na brak poświęcenia większej uwagi problemom demograficznym w ramach europejskiego semestru, który dotychczas uwzględnia jedynie skutki starzenia się dla zrównoważenia budżetów państw członkowskich. W szczególności wskazuje na brak większej wrażliwości na specyfikę lokalną i regionalną, zarówno w diagnozowaniu sytuacji, jak i formułowaniu zaleceń dla państw członkowskich.

Pożądana reakcja UE na wyzwania demograficzne

20. Uważa, że reakcja UE na przemiany demograficzne powinna uwzględniać szeroką, skoordynowaną i integrującą wizję, ponieważ jest to temat przekrojowy. Potrzebna jest europejska strategia dotycząca wyzwań demograficznych, dostosowująca odpowiednio wszystkie kierunki polityki: politykę spójności, innowacji, transportu, zdrowia, politykę społeczną i zatrudnienia, politykę dotyczącą ICT, rozwoju obszarów wiejskich, emigracji itp. Strategia taka powinna mocno opierać się na wspólnych wartościach UE, równym traktowaniu i prawach człowieka. Strategiczne podejście powinno także obejmować analizę kosztów oraz prognozy przeprowadzane na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

21. Przypomina, że Parlament Europejski w swojej rezolucji z dnia 9 września 2015 r. w sprawie sprawozdania z realizacji, wyników i ogólnej oceny Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (2012) ⁽¹⁾ wzywa Komisję „do przyjęcia strategii UE w sprawie przemian demograficznych w celu skoordynowania działań UE w różnych obszarach, tak by zadbać o synergię i w pełni ją wykorzystać dla dobra obywateli Europy, gospodarki i na rzecz tworzenia miejsc pracy w Europie, jak również by chronić prawa człowieka osób w podeszłym wieku w ramach wszystkich strategii politycznych UE”.

22. Uważa, że priorytetem wspomnianej strategii powinno być tworzenie szans na wsparcie i budowanie życia w celu przyciągnięcia i zatrzymania młodych ludzi na całym terytorium oraz wspierania wzrostu odpowiednio zrównoważonego między obszarami gęsto zaludnionymi i obszarami odpływu ludności, jak również obszarami o dużym rozproszeniu ludności, z naciskiem na świadczenie wszystkim obywatelom usług publicznych wysokiej jakości. Powinna ona również wspierać prorodzinne strategie polityczne, zwłaszcza poprzez środki eliminujące przeszkody zniechęcające do rodzicielstwa i przyczyniające się do zwiększenia współczynnika urodzeń, uwzględniać aspekt płci, sprzyjać niezależnemu życiu osób starszych, wydłużyć okres oczekiwanej długości życia w zdrowiu i zmniejszyć zależność, walczyć z wykluczeniem społecznym, którego doświadczają niektóre warstwy społeczne i promować nowe wysiłki wspierające uznanie wykonywania bezpłatnych prac domowych oraz wdrażanie polityki godzenia życia zawodowego i rodzinnego.

23. Zwraca uwagę, że w przyszłej strategii europejskiej należy uwzględnić i zaangażować całe społeczeństwo oraz odpowiednio uwzględnić rolę władz lokalnych i regionalnych w walce ze zmianami demograficznymi, sprzyjać wymianie najlepszych praktyk między nimi oraz wspierać podejście oparte na profilaktyce i wczesnej interwencji.

24. Zobowiązuje się do podkreślania znaczenia reakcji w skali europejskiej na wyzwania demograficzne za pośrednictwem systemu ESPAS, platformy prognoz politycznych między różnymi instytucjami i organami wspólnotowymi. Platforma ta mogłaby skorzystać z doświadczenia wielu sieci na szczeblu UE, które zajmują się kwestiami starzenia się w dobrym zdrowiu, takich jak grupa zadaniowa WHO ds. starzenia się w dobrym zdrowiu, sieć miast przyjaznych osobom starszym, Europejskie Porozumienie w sprawie Zmian Demograficznych, projekt AFE-INNOVNET, platforma AGE Europe.

25. Podkreśla, że wszystkie strategie polityczne i działania UE powinny uwzględniać wyzwania demograficzne i przewidywać mechanizmy radzenia sobie z nimi. UE powinna starać się włączyć kwestie demograficzne do wszystkich obszarów polityki. Powinna też wziąć powyższe pod uwagę przy kształtowaniu przyszłych wieloletnich ram finansowych, uwzględnić w swoim budżecie działy ukierunkowane na umożliwianie rozwoju tych strategii politycznych i działań, a także ustanowić priorytetowe mechanizmy dla regionów, w których skutki przemian demograficznych dają się szczególnie odczuć. Należy się przy tym oprzeć na klasyfikacji obszarów NUTS 3.

26. Podkreśla, że zmiany demograficzne mają wpływ na mobilność w regionach borykających się z wyzwaniami demograficznymi, szczególnie na obszarach wiejskich znajdujących się w pobliżu dużych ośrodków miejskich, do których ściągają ludzie, i ponawia swój apel o przyjęcie zielonej księgi na ten temat ⁽²⁾.

27. Jest zdania, że UE powinna wspierać politykę imigracyjną państw członkowskich opierającą się głównie na zatrudnieniu, która byłaby w stanie łagodzić wspomniane wcześniej negatywne tendencje demograficzne, i wskazuje na potrzebę perspektywicznej wizji w zakresie integracji imigrantów, co pozwoli przyczynić się do rozwoju społeczeństwa międzykulturowego w poszanowaniu podstawowych wartości europejskich. W tym kontekście podkreśla się ważną rolę władz lokalnych i regionalnych, którym należy stworzyć wszelkie możliwości, aby mogły pomyślnie realizować politykę integracyjną w terenie, w tym w małych gminach wiejskich.

⁽¹⁾ 2014/2255 (INI), pkt 41.

⁽²⁾ CDR 1621/2014, opinia w sprawie mobilności w regionach zmagających się z wyzwaniami geograficznymi i demograficznymi.

28. Zwraca uwagę, że demograficzne starzenie się oraz traktowane łącznie różne rodzaje presji, której podlega budżet publiczny, oznaczają, że władze lokalne będą musiały przygotować się na starzenie się siły roboczej, poczynić plany w związku z przejściem dużej liczby osób na emeryturę w ciągu najbliższych kilku lat oraz zadbać o to, by same przyciągnęły wystarczającą liczbę młodych, wykwalifikowanych pracowników. Zatrudnianie i zatrzymywanie osób młodych, powracających emigrantów i starszych osób wymaga większej uwagi na wszystkich szczeblach sprawowania rządów.

29. Uważa, że polityka spójności musi być zdecydowanie ukierunkowana na mierzenie się z wyzwaniami demograficznymi. Jest to aspekt, który należy podkreślać w debatach o przyszłości tej polityki po 2020 r. Powinno to wpływać na jej zakres i kierunek, a także na przyszłe mechanizmy jej realizacji, tak aby umożliwić wykorzystanie mocnych stron każdego obszaru i przezwyciężenie barier, m.in. demograficznych, które utrudniają jego zrównoważony rozwój. Ubolewa, że aspekt ten nie był do tej pory dostatecznie rozwijany, mimo włączenia do tej polityki wymiaru terytorialnego w Traktacie z Lizbony.

30. Uważa, że świadczone przez władze lokalne i regionalne usługi w zakresie mieszkalnictwa i planowania przestrzennego powinny także uwzględniać potrzeby mieszkaniowe osób starszych, z poszanowaniem, w miarę możliwości, ich woli pozostania w swoim najbliższym otoczeniu, odgrywać rolę w zakresie modyfikacji lub przystosowania istniejących mieszkań, propagować projekty budowlane sprzyjające integracji lub realizować projekty w zakresie mieszkalnictwa socjalnego, jeżeli pozwalają na to dostępne zasoby.

31. Wzywa instytucje europejskie do precyzyjnego zdefiniowania koncepcji „poważnych i trwałych niekorzystnych warunków demograficznych” ujętej w art. 174 TFUE. Wnosi też, by UE opracowała na odpowiednim szczeblu wskaźniki statystyczne uzasadniające tę definicję.

32. Przypomina, że w opinii „Wskaźniki rozwoju terytorialnego – wyjść poza PKB”⁽³⁾ KR wskazuje, że PKB nie mierzy precyzyjnie zdolności społeczeństwa do radzenia sobie z dotykającymi je problemami, takimi jak m.in. przemiany demograficzne, i wzywa do stworzenia w skali międzynarodowej, krajowej, lokalnej i regionalnej wskaźników mierzących postępy wykraczające poza PKB. W związku z tym, jeśli mamy rozważyć zastosowanie wskaźników uzupełniających PKB, warto byłoby także wziąć pod uwagę wprowadzenie wskaźników, które umożliwiłyby ocenę sytuacji demograficznej kraju, regionu lub konkretnego obszaru.

33. Apeluje ponadto, aby polityka spójności przewidywała specjalne instrumenty dla obszarów najbardziej dotkniętych problemami demograficznymi, takie jak większa waga kryteriów demograficznych w metodzie stosowanej przy rozdzielaniu funduszy bądź większa elastyczność w wyborze celów tematycznych lub w zakresie poziomów współfinansowania. Powtarza w związku z tym uwagę zawartą w opinii „Demograficzna przyszłość Europy”, a mianowicie że wsparcie dla regionów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji pozwala na „opracowanie odpowiednich instrumentów, by stawić czoła przemianom demograficznym w całej Europie”⁽⁴⁾.

34. Podkreśla, że Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego może przyczynić się do tego, aby obszary o wysokich wskaźnikach starzenia się oraz dużym odsetku obszarów wiejskich i emigracji mogły, oprócz realizacji innych celów, poprawić swoją infrastrukturę transportową, telekomunikacyjną i turystyczną, zmniejszyć przepaść cyfrową, wspierać dostosowanie mieszkań i miejsc zakwaterowania i zapewnić lepsze usługi publiczne.

35. Uważa, że Europejski Fundusz Społeczny może odgrywać bardzo ważną rolę w związku ze szkoleniem ludzi młodych, powstrzymaniem ich emigracji i ułatwieniem im powrotu do miejsca pochodzenia. Ponadto może przyczynić się do wspierania możliwości zatrudnienia kobiet, sprzyjać większej równowadze życia zawodowego i rodzinnego oraz walczyć z wykluczeniem społecznym osób w zaawansowanym wieku.

36. Dostrzega potrzebę zacieśnienia współpracy między podmiotami regionalnymi i lokalnymi w kwestiach związanych z przemianami demograficznymi. Dlatego sugeruje, aby w ramach programu europejskiej współpracy terytorialnej wykorzystane zostały, zarówno na poziomie transgranicznym, jak i transnarodowym oraz międzyregionalnym, możliwości tworzenia konsorcjów służących współpracy w podejmowaniu wyzwań demograficznych.

37. W odniesieniu do polityki transportowej podkreśla, jak ważne jest niepozostawianie w izolacji obszarów mniej dynamicznych demograficznie ani obszarów cierpiących na skutek poważnych niekorzystnych warunków demograficznych i przyrodniczych, tak aby uniknąć dalszego wykluczenia tych terenów, które wielokrotnie pokrywają się z obszarami wiejskimi, peryferyjnymi, górskimi i oddalonymi.

⁽³⁾ CDR-2015-04287.

⁽⁴⁾ CDR 341/2006 fin, pkt 26.

38. Przypomina, że w opinii „Mobilność w regionach zmagających się z wyzwaniami geograficznymi i demograficznymi”⁽⁵⁾ zwrócono uwagę, że regiony zmagające się z wyzwaniami wypełniają zasadnicze zadania służące zrównoważonemu rozwojowi UE, przede wszystkim dzięki dostępowi do surowców, rolnictwu, rybołówstwu, ochronie środowiska, turystyce, stosunkom transgranicznym i możliwościom rekreacyjnym. Lepsze połączenia transportowe, zarówno w obrębie tych regionów, jak i z resztą UE, powinny zatem stanowić zasadniczy element zarówno polityki spójności UE, jak i polityki UE w zakresie mobilności. Dotyczy to nie tylko mobilności osób, ale także transportu towarów. Wsparcie większego wzrostu gospodarczego w regionach zmagających się z wyzwaniami przyczyniłoby się do skutecznego funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz do spójności terytorialnej całej Unii.
39. Podkreśla kluczową rolę, jaką mogą odegrać technologie informacyjno-komunikacyjne oraz inteligentne otoczenie w poprawie warunków życia na obszarach najbardziej dotkniętych wyzwaniami demograficznymi. W tym zakresie wzywa UE, aby uwzględniła przepaść cyfrową, której doświadcza wiele z tych obszarów.
40. Wzywa instytucje europejskie do uznania, w ramach polityki ochrony środowiska i walki ze zmianą klimatu, zasadniczej roli, którą odgrywają liczne obszary wiejskie i słabo zaludnione oraz regiony o dużym rozproszeniu ludności w utrzymaniu środowiska wiejskiego, różnorodności biologicznej i krajobrazów.
41. Zachęca, aby WPR nadal zawierała środki mające ułatwiać wymianę pokoleń w środowisku wiejskim, sprzyjać zatrudnieniu kobiet i propagować dywersyfikację gospodarczą; wskazuje na konieczność ulepszenia metodologii LEADER, by szerzej uczestniczyły w niej podmioty ze środowisk wiejskich, a także opracowania i wdrożenia zintegrowanych strategii rozwoju.
42. Apeluje, aby w ramach inicjatywy dotyczącej lepszego stanowienia prawa, w ocenie skutków poprzedzającej jakąkolwiek europejską inicjatywę ustawodawczą uwzględniać potencjalne oddziaływanie w dziedzinie demografii.
43. Uważa, że Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) ma potencjał do tego, by stanowić ważne narzędzie propagowania inwestycji w dziedzinach priorytetowych dla UE, takich jak energetyka, transport, logistyka intermodalna, turystyka, kultura, technologie informacyjno-komunikacyjne, badania naukowe i innowacje, MŚP, kształcenie, służba zdrowia, efektywność środowiskowa, infrastruktura społeczna oraz gospodarka społeczna i solidarna, zgodnie z art. 9 rozporządzenia w sprawie EFIS⁽⁶⁾. Pożądane jest, aby wspomniany fundusz mógł również wspierać obszary o mniejszej dynamice demograficznej, przyczyniając się w ten sposób do unikania rozbieżności terytorialnych.
44. Zaleca, aby w strategii „Europa 2020” zwrócono pilniejszą uwagę na wyzwania demograficzne w skali regionalnej i lokalnej, przewidując w niej inicjatywę przewodnią w dziedzinie demografii. Zobowiązuje się do umieszczenia na platformie monitorowania tej strategii specjalnej wzmianki o sposobie podejścia do kwestii demograficznych.
45. Podkreśla, że przemiany demograficzne muszą zostać silniej uwzględnione w semestrze europejskim, i zaznacza, że ten ostatni musi mieć wymiar terytorialny. Samorządy lokalne i regionalne muszą być istotnymi podmiotami w działaniach podejmowanych w ramach europejskiego semestru w celu stawienia czoła wyzwaniom demograficznym, a także muszą być uwzględniane w zaleceniach formułowanych dla państw członkowskich z myślą o przeciwdziałaniu tym wyzwaniom.
46. Uważa, że starzenie się społeczeństwa stanowi bez wątpienia wyzwanie, lecz także pewne osiągnięcie, gdyż wszelkie dokonania społeczeństwa europejskiego stanowią szansę na zapewnienie spójności, zatrudnienia i postępu.
47. Podsumowuje, że w miarę postępów UE w realizacji opisanego scenariusza konieczne jest dalsze podnoszenie świadomości na wszystkich szczeblach na temat znaczenia wyzwań demograficznych, a także podjęcie kroków we właściwym kierunku w oparciu o istniejące narzędzia.

Bruksela, dnia 16 czerwca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA

⁽⁵⁾ Zob. przypis 2.

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/1017 z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego i Europejskiego Portalu Projektów Inwestycyjnych oraz zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 i (UE) nr 1316/2013 – Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (Dz.U. L 169 z 1.7.2015, s. 1).

III

(Akty przygotowawcze)

KOMITET REGIONÓW

118. SESJA PLENARNA W DNIACH 15 I 16 CZERWCA 2016 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wnioski ustawodawcze zmieniające dyrektywy w sprawie odpadów

(2017/C 017/09)

Sprawozdawca:	Domenico GAMBACORTA (IT/EPL), przewodniczący prowincji Avellino
Dokument źródłowy:	Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji, 2006/66/WE w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów i 2012/19/UE w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego
	COM(2015) 593 final – 2015/0272 (COD)
	Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów
	COM(2015) 594 final – 2015/0274 (COD)
	Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów
	COM(2015) 595 final – 2015/0275 (COD)
	Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych
	COM(2015) 596 final – 2015/0276 (COD)

ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji, 2006/66/WE w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów i 2012/19/UE w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, COM(2015) 593 final – 2015/0272 (COD)

Artykuł 2

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Zmiana dyrektywy 2006/66/WE	Zmiana dyrektywy 2006/66/WE
W dyrektywie 2006/66/WE wprowadza się następujące zmiany:	W dyrektywie 2006/66/WE wprowadza się następujące zmiany:

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>1) skreśla się art. 22;</p> <p>2) w art. 23 wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Najpóźniej do końca 2016 r. Komisja sporządza sprawozdanie z wykonania niniejszej dyrektywy oraz jej wpływu na środowisko i na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.”;</p> <p>b) w ust. 2 zdanie wprowadzające otrzymuje brzmienie:</p> <p>„W swoim sprawozdaniu Komisja przedstawia ocenę następujących aspektów niniejszej dyrektywy:”.</p>	<p>1) w art. 2 (Zakres) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:</p> <p>„3. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do baterii i akumulatorów, w których do magazynowania energii nie użyto metali lub związków metali jako aktywnych materiałów lub składników elektrod i które także nie zawierają żadnych substancji niebezpiecznych.”;</p> <p>2) skreśla się art. 22;</p> <p>3) w art. 23 wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Najpóźniej do końca 2016 r. Komisja sporządza sprawozdanie z wykonania niniejszej dyrektywy oraz jej wpływu na środowisko i na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.”;</p> <p>b) w ust. 2 zdanie wprowadzające otrzymuje brzmienie:</p> <p>„W swoim sprawozdaniu Komisja przedstawia ocenę następujących aspektów niniejszej dyrektywy:”.</p>

Uzasadnienie

Głównym celem przedmiotowej dyrektywy jest minimalizacja negatywnego wpływu baterii na środowisko przez unikanie uwalniania niebezpiecznych substancji (metali ciężkich) do środowiska. Ustanawia ona zasady dotyczące wprowadzania baterii do obrotu i specjalnych metod ich unieszkodliwiania.

Państwa członkowskie wspierają badania nad przyjaznymi dla środowiska i opłacalnymi metodami recyklingu wszystkich rodzajów baterii i akumulatorów. Baterie organiczne są bateriami nowej generacji, które nie zawierają substancji niebezpiecznych. Działalność badawczo-rozwojowa prowadzona jest w całej Europie. Baterie te nie tylko zbudowane są z bezpiecznych dla środowiska komponentów, ale także posiadają ogromny potencjał gospodarczy oraz szeroki zakres stosowania.

Bez proponowanej poprawki baterie organiczne, mimo iż są przyjazne dla środowiska, będą podlegać specjalnym wymogom dotyczącym unieszkodliwiania konwencjonalnych baterii. Stanowiłyby to przeszkodę dla innowacji technologicznych wspierających cele środowiskowe i nie pozwalałyby na udział tych innowacji w tworzeniu wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Europie. Z tego względu baterie organiczne powinny być wyłączone z zakresu przedmiotowej dyrektywy.

Poprawka 2

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów, COM(2015) 594 final – 2015/0274 COD

Artykuł 1 pkt 6

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>6) art. 15 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Artykuł 15</p> <p>Sprawozdawczość</p>	<p>6) art. 15 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Artykuł 15</p> <p>Sprawozdawczość</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>1. Państwa członkowskie zgłaszają Komisji dane dotyczące wdrażania art. 5 ust. 2 i 5 za każdy rok kalendarzowy. Zgłaszają te dane drogą elektroniczną w terminie 18 miesięcy od zakończenia roku sprawozdawczego, którego dotyczą zebrane dane. Dane są zgłaszane w formacie określonym przez Komisję zgodnie z ust. 5. Pierwsze sprawozdanie obejmuje dane za okres od dnia 1 stycznia [enter year of transposition of this Directive + 1 year] r. do dnia 31 grudnia [enter year of transposition of this Directive + 1 year] r.</p> <p>2. Państwa członkowskie zgłaszają dane dotyczące realizacji celów określonych w art. 5 ust. 2 do dnia 1 stycznia 2025 r.</p> <p>3. Danym zgłaszanym przez państwo członkowskie zgodnie z niniejszym artykułem towarzyszy sprawozdanie z kontroli jakości.</p> <p>4. Komisja dokonuje przeglądu danych zgłoszonych zgodnie z niniejszym artykułem i publikuje sprawozdanie dotyczące wyników tego przeglądu. Sprawozdanie to obejmuje ocenę organizacji gromadzenia danych, źródeł danych i metody stosowanej przez państwa członkowskie, jak również kompletności, rzetelności, aktualności oraz spójności tych danych. Ocena może zawierać konkretne zalecenia dotyczące usprawnień. Sprawozdanie to jest sporządzane co trzy lata.</p> <p>5. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające format zgłaszania danych zgodnie z ust. 1. Takie akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 17 ust. 2 niniejszej dyrektywy.”</p>	<p>1. Państwa członkowskie zgłaszają Komisji dane dotyczące wdrażania art. 5 ust. 2 i 5 za każdy rok kalendarzowy. Zgłaszają te dane drogą elektroniczną w terminie 18 miesięcy od zakończenia roku sprawozdawczego, którego dotyczą zebrane dane. Dane są zgłaszane w formacie określonym przez Komisję zgodnie z ust. 5. Pierwsze sprawozdanie obejmuje dane za okres od dnia 1 stycznia [enter year of transposition of this Directive + 1 year] r. do dnia 31 grudnia [enter year of transposition of this Directive + 1 year] r.</p> <p>2. Państwa członkowskie zgłaszają dane dotyczące realizacji celów określonych w art. 5 ust. 2 do dnia 1 stycznia 2025 r.</p> <p>3. Danym zgłaszanym przez państwo członkowskie zgodnie z niniejszym artykułem towarzyszy sprawozdanie z kontroli jakości.</p> <p>4. Komisja dokonuje przeglądu danych zgłoszonych zgodnie z niniejszym artykułem i publikuje sprawozdanie dotyczące wyników tego przeglądu. Sprawozdanie to obejmuje ocenę organizacji gromadzenia danych, źródeł danych i metody stosowanej przez państwa członkowskie, jak również kompletności, rzetelności, aktualności oraz spójności tych danych. Ocena może zawierać konkretne zalecenia dotyczące usprawnień.</p> <p>5. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające format zgłaszania danych zgodnie z ust. 1. Takie akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą określoną w art. 17 ust. 2 niniejszej dyrektywy.</p> <p>6. W możliwych przypadkach i zgodnie z zasadą lepszego stanowienia prawa jakkolwiek dodatkowy obowiązek sprawozdawczy wynikający z niniejszej dyrektywy powinien zostać spełniony przede wszystkim poprzez wykorzystanie lub udoskonalenie istniejących krajowych obowiązków sprawozdawczych, jeżeli można zagwarantować, że informacje przekazywane na temat odpadów będą ujednolicone zgodnie z wymogami. Tworzenie nowych struktur raportowania wyłącznie po to, by spełnić wymagania niniejszej dyrektywy powinno być ostatecznością, w szczególności w odniesieniu do władz lokalnych i regionalnych. Państwa członkowskie i Komisja wspólnie oceniają dodatkowe potrzeby w zakresie sprawozdawczości, zanim państwa członkowskie wprowadzą przepisy wykonawcze w celu spełnienia obowiązków sprawozdawczych wynikających z niniejszej dyrektywy.”</p>

Uzasadnienie

Jest to zgodne z pakietem w sprawie lepszego stanowienia prawa i sporządzoną niedawno opinią KR-u w sprawie wdrożenia zobowiązań środowiskowych UE. Informacje powinny być ujednolicone, tak by można było je porównać na etapie przyjmowania środków poprawiających gospodarowanie odpadami.

Poprawka 3

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów, COM(2015) 595 final – 2015/0275 (COD)

Artykuł 1 pkt 8

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
8) dodaje się artykuł 8a w brzmieniu:	8) dodaje się artykuł 8a w brzmieniu:
<p style="text-align: center;">„Artykuł 8a</p>	<p style="text-align: center;">„Artykuł 8a</p>
<p style="text-align: center;">Ogólne wymagania dotyczące systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta</p>	<p style="text-align: center;">Ogólne wymagania dotyczące systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta</p>
[...]	[...]
<p>2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by posiadacze odpadów objęci systemami rozszerzonej odpowiedzialności producenta ustanowionymi zgodnie z art. 8 ust. 1 byli informowani o dostępnych systemach zbierania odpadów oraz zapobieganiu powstawaniu odpadów. Państwa członkowskie podejmują również środki w celu stworzenia zachęt dla posiadaczy odpadów do uczestnictwa w systemach selektywnej zbiórki, przede wszystkim poprzez bodźce ekonomiczne i regulacje, w stosownych przypadkach.</p>	<p>2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by posiadacze odpadów objęci systemami rozszerzonej odpowiedzialności producenta ustanowionymi zgodnie z art. 8 ust. 1 byli informowani o dostępnych systemach zwrotu, uznanych zakładach ponownego użycia, dopuszczonych zakładach zajmujących się przygotowaniem do ponownego użycia oraz o systemach zbierania odpadów oraz zapobieganiu powstawaniu odpadów. Państwa członkowskie podejmują również środki w celu stworzenia zachęt dla posiadaczy odpadów, producentów i sprzedawców detalicznych do uczestnictwa w systemach selektywnej zbiórki, przede wszystkim poprzez bodźce ekonomiczne i regulacje, w stosownych przypadkach.</p>
<p>3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by wszystkie organizacje utworzone w celu realizacji zobowiązań rozszerzonej odpowiedzialności producenta w imieniu producenta produktów:</p>	<p>3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by wszystkie organizacje utworzone w celu realizacji zobowiązań rozszerzonej odpowiedzialności producenta w imieniu producenta produktów:</p>
<p>a) miały jasno określony zasięg geograficzny, produktowy i materiałowy;</p>	<p>a) miały jasno określony zasięg geograficzny, produktowy i materiałowy;</p>
<p>b) posiadały środki operacyjne i finansowe niezbędne do wypełnienia swoich obowiązków w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta;</p>	<p>b) posiadały środki operacyjne i finansowe niezbędne do wypełnienia swoich obowiązków w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta;</p>
<p>c) wprowadziły odpowiedni mechanizm samokontroli, wspierany przez regularne niezależne kontrole w celu oceny:</p>	<p>c) wprowadziły odpowiedni mechanizm samokontroli oraz definicję minimalnych wymogów oceny rozszerzonej odpowiedzialności producenta, wspierane przez regularne niezależne kontrole w celu oceny:</p>
<p>— zarządzania finansami w danej organizacji, w tym zgodnie z wymogami określonymi w ust. 4 lit. a) i b);</p>	<p>— zarządzania finansami w danej organizacji, w tym zgodnie z wymogami określonymi w ust. 4 lit. a) i b);</p>
<p>— jakości danych zgromadzonych i zgłoszonych zgodnie z ust. 1 tiret trzecie i wymogami rozporządzenia (WE) nr 1013/2006;</p>	<p>— jakości danych zgromadzonych i zgłoszonych zgodnie z ust. 1 tiret trzecie i wymogami rozporządzenia (WE) nr 1013/2006;</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>d) udostępniały publicznie informacje na temat:</p> <ul style="list-style-type: none"> — swojej struktury własności i członkostwa; — wkładów finansowych płaconych przez producentów; — procedury selekcji podmiotów gospodarujących odpadami. <p>4. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by wysokość wkładów finansowych płaconych przez producentów w celu przestrzegania ich zobowiązań wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta:</p> <p>a) pokrywała całość kosztów gospodarowania odpadami dla produktów wprowadzanych przez nich na rynek unijny, w tym wszystkie następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> — koszty operacji selektywnej zbiórki, sortowania oraz przetwarzania wymaganych do spełnienia celów w zakresie gospodarowania odpadami, o których mowa w ust. 1 tiret drugie, po uwzględnieniu dochodów z ponownego użycia lub sprzedaży surowców wtórnych pochodzących z ich produktów; — koszty zapewniania odpowiednich informacji dla posiadaczy odpadów zgodnie z ust. 2; — koszty gromadzenia danych i sprawozdawczości zgodnie z ust. 1 tiret trzecie; 	<p>d) udostępniały publicznie informacje na temat:</p> <ul style="list-style-type: none"> — swojej struktury własności i członkostwa; — wkładów finansowych płaconych przez producentów; — procedury selekcji podmiotów gospodarujących odpadami. <p>4. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by wysokość wkładów finansowych płaconych przez producentów w celu przestrzegania ich zobowiązań wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta:</p> <p>a) pokrywała całość kosztów zarządzania końcem przydatności do użycia i gospodarowania odpadami dla produktów wprowadzanych przez nich na rynek unijny, w tym wszystkie następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> — koszt systemów zwrotu zużytych produktów; — koszt systemów ponownego użycia; — koszty operacji selektywnej zbiórki i transportu do zakładów sortowania oraz przetwarzania, w tym, gdy tylko to możliwe, transportu z wysp i obszarów odizolowanych, operacji sortowania oraz przetwarzania wymaganych do spełnienia celów w zakresie gospodarowania odpadami, o których mowa w ust. 1 tiret drugie, po uwzględnieniu dochodów z ponownego użycia lub sprzedaży surowców wtórnych pochodzących z ich produktów; — koszty zapewniania odpowiednich informacji dla posiadaczy odpadów zgodnie z ust. 2; — koszty zbierania i przetwarzania pochodzących z nieselektywnej zbiórki odpadów z produktów, które wprowadza na rynek Unii i które są zbierane i przetwarzane w ramach strumienia odpadów resztkowych lub jako śmieci oraz są zbierane i przetwarzane przez właściwe organy; — wszelkie dodatkowe koszty, które muszą ponieść organy lokalne lub inne organy publiczne ostatecznie odpowiedzialne za zbieranie odpadów, szczególnie w przypadku, gdy systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta nie spełniają swoich zadań; — koszty gromadzenia danych i sprawozdawczości zgodnie z ust. 1 tiret trzecie;

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>b) była zróżnicowana na podstawie rzeczywistych kosztów wycofania z użytku poszczególnych produktów lub grup podobnych produktów, zwłaszcza przy uwzględnieniu możliwości ich ponownego użycia i recyklingu;</p> <p>c) opierała się na zoptymalizowanych kosztach usług świadczonych w przypadku gdy publiczne podmioty gospodarujące odpadami są odpowiedzialne za realizację zadań operacyjnych na rzecz systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta.</p> <p>5. Państwa członkowskie ustanawiają odpowiednie ramy monitorowania i egzekwowania w celu zagwarantowania, by producenci produktów przestrzegali swoich zobowiązań wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta, środki finansowe były właściwie wykorzystywane, a wszystkie podmioty zaangażowane we wdrożenie systemu przekazywały wiarygodne dane.</p> <p>Jeżeli na terytorium danego państwa członkowskiego wiele organizacji realizuje w imieniu producentów zobowiązania wynikające z systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta, to państwo członkowskie ustanawia niezależny organ nadzorujący realizację zobowiązań wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta.</p> <p>6. Państwa członkowskie ustanawiają platformę do regularnego dialogu pomiędzy podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta, w tym prywatnych lub publicznych podmiotów gospodarujących odpadami, władz lokalnych oraz, w stosownych przypadkach, uznanych podmiotów zajmujących się przygotowaniem do ponownego użycia.”</p> <p>[...]</p>	<p>b) była zróżnicowana na podstawie rzeczywistych kosztów wycofania z użytku poszczególnych produktów lub grup podobnych produktów, zwłaszcza przy uwzględnieniu możliwości ich ponownego użycia i recyklingu;</p> <p>c) opierała się na zoptymalizowanych kosztach usług świadczonych w przypadku gdy publiczne podmioty gospodarujące odpadami są odpowiedzialne za realizację zadań operacyjnych na rzecz systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta.</p> <p>5. Państwa członkowskie ustanawiają odpowiednie ramy monitorowania i egzekwowania w celu zagwarantowania, by producenci produktów przestrzegali swoich zobowiązań wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta, środki finansowe były właściwie wykorzystywane, a wszystkie podmioty zaangażowane we wdrożenie systemu przekazywały wiarygodne dane.</p> <p>Jeżeli na terytorium danego państwa członkowskiego wiele organizacji realizuje w imieniu producentów tego samego typu produktu zobowiązania wynikające z systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta, to państwo członkowskie lub właściwe władze szczebla niższego niż krajowy ustanawiają niezależny organ (izbę rozliczeniową) nadzorujący realizację zobowiązań wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta.</p> <p>6. Państwa członkowskie zapewniają, by systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta stanowiły wkład w zapobieganie powstawaniu odpadów oraz w ich zbieranie, a także wspierały inicjatywy w zakresie sprzątania.</p> <p>7. Państwa członkowskie ustanawiają platformę do regularnego dialogu pomiędzy podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta, w tym prywatnych lub publicznych podmiotów gospodarujących odpadami, władz lokalnych oraz, w stosownych przypadkach, dopuszczonych podmiotów zajmujących się ponownym użyciem oraz przygotowaniem do ponownego użycia.”</p> <p>[...]</p>

Uzasadnienie

Przepisy UE powinny zapewniać pełną odpowiedzialność producenta za wytworzone odpady. Uwzględniając fakt, że rynek ten funkcjonuje w całej Unii, należy to zagwarantować za pomocą wspólnych kryteriów minimalnych. Zgodnie z zasadą pomocniczości rozszerzona odpowiedzialność producenta powinna być definiowana na szczeblu krajowym/lokalnym.

Poprawka 4

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów, COM(2015) 595 final – 2015/0275 (COD)

Artykuł 1 pkt 9

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>9) art. 9 otrzymuje brzmienie:</p> <p style="text-align: center;">„Artykuł 9</p> <p style="text-align: center;">Zapobieganie powstawaniu odpadów</p> <p>1. [...]</p> <p>2. Państwa członkowskie monitorują i oceniają wdrażanie środków zapobiegających powstawaniu odpadów. W tym celu wykorzystują odpowiednie jakościowe lub ilościowe wskaźniki i cele, w szczególności dotyczące ilości odpadów komunalnych na mieszkańca, które są unieszkodliwiane lub poddawane odzyskowi energii.</p> <p>[...]</p>	<p>9) art. 9 otrzymuje brzmienie:</p> <p style="text-align: center;">„Artykuł 9</p> <p style="text-align: center;">Zapobieganie powstawaniu odpadów</p> <p>1. [...]</p> <p>2. Państwa członkowskie monitorują i oceniają wdrażanie środków zapobiegających powstawaniu odpadów. W tym celu wykorzystują odpowiednie jakościowe lub ilościowe wskaźniki i wyrażone w wartościach bezwzględnych cele, w szczególności dotyczące ilości odpadów komunalnych na mieszkańca, które są unieszkodliwiane lub poddawane odzyskowi energii.</p> <p>[...]</p>

Uzasadnienie

Wskaźniki powinny opierać się na ilości wytwarzanych odpadów, np. 100 kg odpadów reszkowych na osobę, w celu stworzenia reprezentatywnego i skutecznego celu, także dla krajów o mniejszych gospodarkach lub krajów, które już teraz wytwarzają mniej odpadów.

Poprawka 5

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów, COM(2015) 595 final – 2015/0275 (COD)

Artykuł 1 pkt 10 lit. a)

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>10) w art. 11 wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>a) w ust. 1 akapity pierwszy i drugi otrzymują brzmienie:</p> <p>„1. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu wspierania przygotowania do ponownego użycia produktów, zwłaszcza poprzez zachęcanie do tworzenia i wspierania sieci ponownego użycia i napraw oraz ułatwienie dostępu takich sieci do punktów zbierania odpadów oraz wspieranie wykorzystania instrumentów ekonomicznych, kryteriów udzielania zamówień, celów ilościowych lub innych środków.</p>	<p>10) w art. 11 wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>a) w ust. 1 akapity pierwszy i drugi otrzymują brzmienie:</p> <p>„1. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu wspierania przygotowania do ponownego użycia produktów, zwłaszcza poprzez zachęcanie do tworzenia i wspierania sieci ponownego użycia i napraw oraz ułatwienie dostępu takich sieci do punktów zbierania odpadów bądź poprzez tworzenie punktów zbiórki konkretnych rodzajów odpadów do ich ponownego użycia, oraz wspieranie wykorzystania instrumentów ekonomicznych, kryteriów udzielania zamówień, celów ilościowych lub innych środków.</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Państwa członkowskie podejmują środki wspierające wysoką jakość recyklingu i w tym celu wprowadzają selektywną zbiórkę odpadów, jeżeli jest to wykonalne z punktu widzenia technicznego, ekonomicznego i środowiskowego oraz właściwe w celu spełnienia niezbędnych norm jakości dla odpowiednich sektorów recyklingu i osiągnięcia celów określonych w ust. 2.”</p>	<p>Państwa członkowskie podejmują środki wspierające wysoką jakość recyklingu i w tym celu wprowadzają selektywną zbiórkę odpadów, jeżeli jest to wykonalne z punktu widzenia technicznego, ekonomicznego i środowiskowego oraz właściwe w celu spełnienia niezbędnych norm jakości dla odpowiednich sektorów recyklingu i osiągnięcia celów określonych w ust. 2.</p> <p>Zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności oraz zasadami lepszego stanowienia prawa w UE państwa członkowskie prowadzą, korzystając z oceny skutków towarzyszącej tej dyrektywie, ocenę skutków celów zaproponowanych w ramach tej dyrektywy na szczeblu lokalnym i regionalnym, szczególnie wtedy, gdy te szczeble władzy ponoszą odpowiedzialność za gospodarowanie odpadami. Komisja wykorzysta wyniki tej oceny jako dane do zastosowania mechanizmu wczesnego ostrzegania i elastyczności we wdrażaniu niniejszej dyrektywy, przewidzianego w jej art. 15 i 16 oraz w rozdziale V.”</p>

Uzasadnienie

Nowa dyrektywa przewiduje szereg mechanizmów na rzecz walki z problemem niewystarczającej zgodności bądź braku zgodności – mechanizmy te służą także jako bodźce do osiągania postępów. Jednakże w większości przypadków niewystarczająca wiedza na poziomie UE na temat regionalnych i lokalnych kompetencji w zakresie odpadów jest przyczyną nieosiągnięcia unijnych celów.

Poprawka 6

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów, COM(2015) 595 final – 2015/0275 (COD)

Artykuł 1 pkt 10 lit. c)

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>c) ust. 2 lit. b) otrzymuje brzmienie:</p> <p>„b) do 2020 r. przygotowanie do ponownego użycia, recyklingu i wypełniania wyrobisk w odniesieniu do innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, z wyjątkiem materiału występującego w stanie naturalnym zgodnie z definicją zawartą w kategorii 17 05 04 wykazu odpadów, zostanie zwiększone wagowo do minimum 70 %;”</p>	<p>c) ust. 2 lit. b) otrzymuje brzmienie:</p> <p>„b) do 2020 r. przygotowanie do ponownego użycia, recyklingu i wypełniania wyrobisk w odniesieniu do innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, z wyjątkiem materiału występującego w stanie naturalnym zgodnie z definicją zawartą w kategorii 17 05 04 wykazu odpadów, zostanie zwiększone wagowo do minimum 70 %.</p> <p>Komisja ocenia sposób gospodarowania tym strumieniem odpadów oraz możliwość określenia do 2020 r. celów recyklingu dla poszczególnych materiałów budowlanych na 2025 i 2030 rok;”</p>

Uzasadnienie

Proponowane środki dotyczące odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne, które stanowią znaczną część ogólnej ilości odpadów, nie są wystarczające ambitne. Zamiast obecnego ogólnego celu związanego z przygotowaniem do ponownego użycia, recyklingu i wypełniania wyrobisk powinno się określić, przynajmniej w ramach ogólnego podejścia, konkretne cele recyklingu dla poszczególnych materiałów budowlanych, w celu wspierania gospodarki o obiegu zamkniętym.

Poprawka 7

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów, COM(2015) 595 final – 2015/0275 (COD)

Artykuł 1 pkt 10 lit. d)

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>d) w ust. 2 dodaje się lit. c) i d) w brzmieniu:</p> <p>„c) do 2025 r. przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych zostanie zwiększone wagowo do co najmniej 60 %;</p> <p>d) do 2030 r. przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych zostanie zwiększone wagowo do co najmniej 65 %.”</p>	<p>d) w ust. 2 dodaje się lit. c) i d) w brzmieniu:</p> <p>„c) do 2025 r. przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych zostanie zwiększone wagowo do co najmniej 60 %;</p> <p>d) do 2030 r. przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych zostanie zwiększone wagowo do co najmniej 70 %.”</p>

Uzasadnienie

Zaprzepaszczo szansę, by utrzymać cel na poziomie 70 %, zgodnie z ubiegłoroczną propozycją samej Komisji Europejskiej, zważywszy że recykling tworzy nowe miejsca pracy na poziomie lokalnym i powoduje mniej emisji w porównaniu ze składowaniem i spalaniem. Komitet miał już okazję podkreślić, że dobre wyniki osiągnięte w niektórych państwach członkowskich i niektórych regionach pokazują, że realizacja ambitnych celów lub zbliżenie się do nich są możliwe, jeśli ogólne warunki są odpowiednie i jeśli rozwinięto niezbędny potencjał administracyjny tam, gdzie go wcześniej brakowało ⁽¹⁾.

Poprawka 8

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów, COM(2015) 595 final – 2015/0275 (COD)

Artykuł 1 pkt 13

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Artykuł 1 pkt 13</p> <p>13) art. 22 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Państwa członkowskie zapewniają selektywne zbieranie bioodpadów, jeżeli jest to wykonalne z punktu widzenia technicznego, ekonomicznego i środowiskowego w celu spełnienia odpowiednich norm jakości dla kompostu i osiągnięcia celów określonych w art. 11 ust. 2 lit. a), c) i d) oraz art. 11 ust. 3.</p>	<p>Artykuł 1 pkt 13</p> <p>13) art. 22 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Państwa członkowskie zapewniają selektywne zbieranie bioodpadów, o ile nie wykazano jego niewykonalności z punktu widzenia technicznego, ekonomicznego i środowiskowego, w celu spełnienia odpowiednich norm jakości dla kompostu i osiągnięcia celów określonych w art. 11 ust. 2 lit. a), c) i d) oraz art. 11 ust. 3.</p>

⁽¹⁾ COM(2014) 397 final.

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Państwa członkowskie podejmują środki, w stosownych przypadkach i zgodnie z art. 4 i 13, zachęcające do:</p> <p>a) recyklingu, w tym kompostowania i uzyskiwania z bioodpadów sfermentowanej biomasy;</p> <p>b) przetwarzania bioodpadów w sposób, który zapewnia wysoki poziom ochrony środowiska;</p> <p>c) stosowania bezpiecznych dla środowiska materiałów wyprodukowanych z bioodpadów.”</p>	<p>Państwa członkowskie podejmują środki, w stosownych przypadkach i zgodnie z art. 4 i 13, zachęcające do:</p> <p>a) recyklingu, w tym kompostowania i uzyskiwania z bioodpadów sfermentowanej biomasy;</p> <p>b) przetwarzania bioodpadów w sposób, który zapewnia wysoki poziom ochrony środowiska;</p> <p>c) stosowania bezpiecznych dla środowiska materiałów wyprodukowanych z bioodpadów.</p> <p>Do 2018 roku Komisja wraz z państwami członkowskimi przeprowadzi ocenę możliwości ustalenia minimalnych kryteriów jakościowych dla kompostu i produktu pofermentacyjnego z bioodpadów, tak aby zagwarantować wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.”</p>

Uzasadnienie

Proponowana poprawka ma na celu doprowadzenie do obowiązkowego zbierania bioodpadów. Korzystne jest poprawienie brzmienia lit. a) w taki sposób, by połączyć recykling odpadów organicznych z wytwarzaniem wysokiej jakości kompostu i produktu pofermentacyjnego, gdyż w przeciwnym wypadku odpady te nie są poddawane recyklingowi, lecz utylizowane na składowiskach odpadów.

Poprawka 9

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów, COM(2015) 595 final – 2015/0275 (COD)

Artykuł 1 pkt 17

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>17) w art. 29 wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>a) w ust. 1 pierwsze zdanie otrzymuje brzmienie:</p> <p>„1. Państwa członkowskie opracowują programy zapobiegania powstawaniu odpadów określające środki w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów zgodnie z art. 1, 4 i 9.”;</p> <p>b) skreśla się ust. 3 i 4;</p>	<p>17) w art. 29 wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>a) w ust. 1 pierwsze zdanie otrzymuje brzmienie:</p> <p>„1. Państwa członkowskie opracowują programy zapobiegania powstawaniu odpadów określające środki w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów zgodnie z art. 1, 4 i 9, aby osiągnąć cel zmniejszenia o 10 % ilości odpadów komunalnych wytworzonych w 2025 r. w porównaniu z ilością z 2015 r. oraz zmniejszenia ilości odpadów spożywczych o co najmniej 30 % do 2025 r. i o co najmniej 50 % do 2030 r.”;</p> <p>b) skreśla się ust. 3 i 4;</p>

Uzasadnienie

Zapobieganie powstawaniu odpadów komunalnych jest zgodne z celami określonymi w 7. programie działań w zakresie środowiska, jak również z zadaniem powierzonym Komisji, zgodnie z art. 9 lit. c) dyrektywy ramowej. Różne krajowe programy zapobiegania powstawaniu odpadów zawierają już cele ilościowe.

Poprawka 10

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, COM(2015) 596 final – 2015/0276 (COD)

Artykuł 1 pkt 3 lit. b)

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>b) w ust. 1 dodaje się lit. f)–i) w brzmieniu:</p> <p>„f) nie później niż do dnia 31 grudnia 2025 r. co najmniej 65 % wagowo wszystkich odpadów opakowaniowych zostanie przygotowane do ponownego użycia i poddane recyklingowi;</p> <p>g) nie później niż do dnia 31 grudnia 2025 r. następujące minimalne cele w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu zostaną osiągnięte w odniesieniu do następujących określonych materiałów zawartych w odpadach opakowaniowych (wagowo):</p> <p>55 % tworzyw sztucznych;</p> <p>60 % drewna;</p> <p>75 % metali żelaznych;</p> <p>75 % aluminium;</p> <p>75 % szkła;</p> <p>75 % papieru i tektury;</p> <p>h) nie później niż do dnia 31 grudnia 2030 r. co najmniej 75 % wagowo wszystkich odpadów opakowaniowych zostanie przygotowane do ponownego użycia i poddane recyklingowi;</p> <p>i) nie później niż do dnia 31 grudnia 2030 r. następujące minimalne cele w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu zostaną osiągnięte w odniesieniu do następujących określonych materiałów zawartych w odpadach opakowaniowych:</p> <p>75 % drewna;</p> <p>85 % metali żelaznych;</p> <p>85 % aluminium;</p> <p>85 % szkła;</p> <p>85 % papieru i tektury.”</p>	<p>b) w ust. 1 dodaje się lit. f)–i) w brzmieniu:</p> <p>„f) nie później niż do dnia 31 grudnia 2025 r. co najmniej 65 % wagowo wszystkich odpadów opakowaniowych zostanie przygotowane do ponownego użycia i poddane recyklingowi;</p> <p>g) nie później niż do dnia 31 grudnia 2025 r. następujące minimalne cele w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu zostaną osiągnięte w odniesieniu do następujących określonych materiałów zawartych w odpadach opakowaniowych (wagowo):</p> <p>55 % tworzyw sztucznych;</p> <p>60 % drewna;</p> <p>75 % metali żelaznych;</p> <p>75 % aluminium;</p> <p>75 % szkła;</p> <p>75 % papieru i tektury;</p> <p>h) nie później niż do dnia 31 grudnia 2030 r. co najmniej 75 % wagowo wszystkich odpadów opakowaniowych zostanie przygotowane do ponownego użycia i poddane recyklingowi;</p> <p>i) nie później niż do dnia 31 grudnia 2030 r. następujące minimalne cele w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu zostaną osiągnięte w odniesieniu do następujących określonych materiałów zawartych w odpadach opakowaniowych:</p> <p>75 % drewna;</p> <p>85 % metali żelaznych;</p> <p>85 % aluminium;</p> <p>85 % szkła;</p> <p>85 % papieru i tektury;</p> <p><i>Komisja przedstawi w ciągu najbliższych kilku lat nowy cel w zakresie odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych na podstawie danych pozyskanych w trakcie badań w ramach strategii dotyczącej gospodarki o obiegu zamkniętym.”</i></p>

Uzasadnienie

Dotychczas nie sformułowano żadnego celu na 2030 rok dotyczącego przygotowania do ponownego użycia i poddania recyklingowi opakowań z tworzyw sztucznych. Jako minimum należy zobowiązać Komisję Europejską do przedstawienia takiego celu w ciągu kilku lat.

I. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Z zadowoleniem przyjmuje wnioski ustawodawcze dotyczące zmiany dyrektyw w sprawie odpadów w ramach nowego pakietu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym oraz wskazuje na wynikające z tych wniosków korzyści dla konsumentów, przedsiębiorstw, środowiska i gospodarki UE.
2. W tym kontekście podkreśla, że przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym będzie tworzyć nowe miejsca pracy, zwiększać konkurencyjność małych, średnich i dużych przedsiębiorstw w UE, przyspieszać rozwój czystych technologii oraz zmniejszać zależność Europy od importu surowców i energii.

Ujednolicenie definicji

3. Z zadowoleniem przyjmuje czytelny zbiór jednolitych definicji w różnych dyrektywach w sprawie odpadów i wzywa Komisję do dalszego działania mającego na celu uzgodnienie wszystkich definicji z europejskim katalogiem odpadów, unikanie niejasności i pozyskiwanie danych porównawczych na temat postępów poczynionych przez państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne.
4. Zaleca jednak współustawodawcom określenie definicji „wyrzucania drobnych odpadów w miejscach publicznych”.

Kontrole

5. Zaleca zaostrenie kontroli nielegalnych transportów odpadów, które między innymi znacznie zmniejszają dostępność na terytorium UE wystarczającej ilości odpadów zasilających gospodarkę o obiegu zamkniętym, która oparta jest na recyklingu i ponownym wykorzystaniu.

Etykietowanie

6. Opowiada się za wprowadzeniem obowiązkowego etykietowania produktów konsumpcyjnych wprowadzanych do obrotu w Unii Europejskiej, które jednoznacznie określałoby sposób sortowania odpadów według makrokategorii ustalonych dla kategorii objętych selektywną zbiórką odpadów. Jeżeli produkt generuje odpady, które zaliczają się do różnych kategorii, na etykiecie musi zostać podany prosty sposób przeprowadzenia przez konsumenta demontażu poszczególnych części składowych na różne kategorie posortowanego materiału.

Rozszerzona odpowiedzialność producenta

7. Podkreśla, że wniosek dotyczący ujednolicenia minimalnych wymagań jest kluczowy dla zwiększenia wydajności systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta we wszystkich państwach członkowskich.
8. Wzywa współustawodawców, aby nie zmniejszali tych wymagań i zachowali kluczowe przepisy, takie jak te mające na celu zapewnienie przejrzystości i pełnego pokrycia kosztów przez producentów na rzecz władz lokalnych i regionalnych w zakresie zbierania i przetwarzania strumieni odpadów oraz gospodarowania nimi, jak również informowania obywateli. Jednym z najważniejszych sposobów zapobiegania wytwarzaniu odpadów może być skup opakowań nadających się do ponownego użycia (szklane pojemniki i opakowania z PET) przez duże sieci sklepów.

Zapobieganie powstawaniu odpadów

9. Zwraca uwagę na potrzebę bardziej szczegółowego określenia „minimalnych norm jakości” dla żywności i proponuje określenie „minimalnej standardowej procedury” odzyskiwania żywności zapewniającej bezpieczeństwo żywnościowe i mającej jednakowe zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich.
10. Wzywa władze krajowe, regionalne i lokalne do zainicjowania kampanii informacyjnych i edukacyjnych w celu zwiększenia świadomości na temat zapobiegania powstawaniu odpadów.

Inicjatywy w zakresie sprzątania: „Let’s do it!” i „Clean-up-day”

11. Apeluje do Komisji, państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych, by pod każdym względem wspierały różne inicjatywy społeczeństwa obywatelskiego na rzecz akcji sprzątania środowiska na szczeblu lokalnym i krajowym (na przykład kampanię lokalną „Let’s Do It” czy też światowy dzień działania „Let’s clean up the world in just one day!”).

Ponowne wykorzystanie i recykling

12. Po raz kolejny wzywa, aby w zakresie ponownego użycia wyznaczyć dodatkowe cele. Powinny one mieć wiążący i niezależny charakter i odnosić się do konkretnych rodzajów odpadów, zwłaszcza mebli, tekstyliów oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE). Przygotowywanie do ponownego użycia ma kluczowe znaczenie dla zapobiegania powstawaniu odpadów, razem z recyklingiem ma pierwszorzędne znaczenie w hierarchii postępowania z odpadami i ma bezpieczny potencjał dla rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym ⁽²⁾.

13. W tym kontekście wzywa Komisję do ustalenia celu w zakresie przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu tworzyw sztucznych, wynoszącego wagowo co najmniej 70 %, który w odniesieniu do odpadów opakowaniowych miałby być osiągnięty do 2030 r.

14. Zwraca uwagę, że zapobieganie i ponowne użycie powiązane są z czynnościami dotyczącymi substancji i przedmiotów, które nie mają obecnie statusu odpadów, odwrotnie niż w przypadku recyklingu i przygotowania do ponownego użycia, gdzie wykorzystywane są materiały, które taki status posiadają. Ze względu na następstwa prawne dla przedsiębiorstw i instytucji wynikające z uznania danej substancji czy przedmiotu za odpad zaleca się dalsze ujednoznacznienie podziału na odpady i materiały inne niż odpady.

15. Proponuje zdefiniowanie (np. w europejskim katalogu odpadów) koncepcji recyklingu i ponownego użycia, ponieważ obecnie chodzi o dwa różne rodzaje instalacji, wymagające różnych systemów i charakteryzujące się odmiennymi specjalnymi potrzebami. a) Odpady przeznaczone do recyklingu pojawiają się na taśmie służącej do sortowania w miejscach selektywnej zbiórki, gdzie są grupowane stosownie do potrzeb sektora. b) W przypadku odpadów przeznaczonych do ponownego użycia istnieje możliwość niewprowadzania ich do systemu gospodarowania odpadami. Stosownie byłoby zaproponowanie dużym sieciom sklepów skupu opakowań, choć ostateczna decyzja dotycząca odpadów należałaby do konsumenta.

16. Wzywa współprawodawców do zalecenia państwom członkowskim, aby wprowadziły do swoich programów zapobiegania powstawaniu odpadów zachęty finansowe premiujące procesy wytwarzające mniejszą ilość odpadów. W ten sam sposób wzywa władze lokalne i regionalne do przyjęcia środków zachęcających do zmniejszenia ilości odpadów nieprzekazywanych do recyklingu.

17. Zaleca, by Komisja Europejska rozważyła wprowadzenie do dyrektywy ramowej obowiązku sporządzania przez państwa członkowskie sprawozdań dotyczących odpadów przemysłowych (innych niż niebezpieczne) oraz zaleca Europejskiej Agencji Środowiska monitorowanie i zbieranie tych danych. Komisja powinna dokonać przeglądu sytuacji do 2020 r., w tym przeprowadzić ocenę celów w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu tego strumienia odpadów ⁽³⁾.

18. Zwraca uwagę, że przejście od celów dotyczących recyklingu do ogólnych celów dotyczących przygotowywania do ponownego użycia i poddania recyklingowi: (i) utrudnia oddzielny pomiar danych związanych z recyklingiem i przygotowywaniem do ponownego użycia opakowań i odpadów opakowaniowych; (ii) wymaga dodatkowych wyjaśnień.

19. Uważa, że konieczne jest określenie jednolitych metod obliczania współczynników recyklingu w całej UE oraz określenie, w odniesieniu do odpadów spożywczych oraz obojętnych odpadów budowlanych i rozbiórkowych, przepisów ustalających instrumenty oraz podmioty odpowiedzialne za monitorowanie danych dotyczących zmniejszania wytwarzania odpadów w całym łańcuchu produkcji, przetwarzania i konsumpcji.

20. Proponuje, by Komisja Europejska opracowała wskaźniki środowiskowej wartości różnych rodzajów odpadów. Obecne przepisy i wniosek Komisji Europejskiej nie uwzględniają różnic wartości środowiskowej poszczególnych rodzajów odpadów. W ten sposób będzie wiadomo, na których materiałach należy skupić się w szczególności, by poprawić gospodarowanie odpadami i sprawić, by było bardziej przyjazne dla środowiska.

Odzysk energii oraz składowanie

21. Zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami wzywa państwa członkowskie do promowania rozwoju wysoko wydajnej energii z odpadów w związku z inicjatywą Komisji Europejskiej w sprawie energii z odpadów; odnotowuje, że zakłady produkcji energii z odpadów mogą pomóc we wspieraniu wysiłków Unii na rzecz zmniejszania zależności od importu energii, zgodnie z założeniami unii energetycznej.

⁽²⁾ CDR-1617-2013.

⁽³⁾ CDR-1617-2013.

22. Uznaje znaczenie stopniowego wprowadzania ograniczeń dotyczących składowania i wspiera zmianę podejścia Komisji Europejskiej zmierzającej do zakazania składowania odpadów zebranych selektywnie, w tym również bioodpadów, z uwzględnieniem komunikatu COM(2015) 614 w sprawie gospodarki o obiegu zamkniętym, który zachęca do kaskadowego wykorzystywania zasobów biologicznych, co może zapewnić konkurencyjność w odniesieniu do ponownego użycia⁽⁴⁾.

23. Zaleca, aby nadal popierać ambitniejsze podejście jakościowe zmierzające do wyeliminowania składowania odpadów nadających się do recyklingu i ulegających biodegradacji.

24. Wzywa Komisję Europejską do zbadania możliwości rozszerzenia celu polegającego na ograniczeniu do 2030 r. składowania odpadów do maksymalnie 10 % poza odpady komunalne i stosowania go do wszystkich rodzajów odpadów⁽⁵⁾.

Wyjątki dla niektórych państw członkowskich dotyczące celów w zakresie odpadów komunalnych i składowania

25. Uważa za uzasadnione zwolnienia przyznane siedmiu państwom członkowskim o najniższym poziomie gospodarowania odpadami, ale podkreśla, że należy zachować proponowane przepisy, zgodnie z którymi państwa członkowskie korzystające ze zwolnienia muszą przedstawiać plany wdrożeniowe ze szczegółowymi harmonogramami koniecznych środków służących osiągnięciu ich celów.

Obowiązek ewidencjonowania i przekazywania danych

26. Podkreśla brak przepisu, zaproponowanego już przez Komisję Europejską w 2014 r. w dyrektywie ramowej, nakładającego na przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe obowiązek prowadzenia ewidencji odpadów innych niż niebezpieczne oraz przekazywania danych ewidencyjnych właściwym organom na żądanie.

Akty delegowane

27. Jest zaniepokojony szerokimi uprawnieniami do przyjmowania aktów delegowanych, jakie przedstawione wnioski przyznają Komisji, i wzywa współustawodawców do ograniczenia ich zastosowania, ponieważ osłabiają one ich zdolności kontrolne i nie mieszczą się w standardach demokratycznych i prawnych⁽⁶⁾.

Porozumienie Burmistrzów w sprawie gospodarowania odpadami

28. Uwzględniając istotny sukces Porozumienia Burmistrzów na rzecz Klimatu i Energii, proponuje ustanowienie podobnej struktury w dziedzinie gospodarowania odpadami. Podkreśla w tym kontekście rolę Komitetu Regionów – jako zgromadzenia regionalnych i lokalnych przedstawicieli Unii Europejskiej – w mobilizowaniu władz lokalnych i regionalnych oraz wzmaganie/intensyfikowaniu ich wysiłków na rzecz efektywnego gospodarowania zasobami, ograniczenia odpadów i zwiększenia recyklingu oraz ponownego wykorzystywania i odzyskiwania odpadów w miastach.

Pomocniczość i proporcjonalność

29. Zauważa, że wnioski Komisji nie budzą obaw co do poszanowania zasady pomocniczości, natomiast budzą obawy co do poszanowania zasady proporcjonalności⁽⁷⁾.

Bruksela, dnia 15 czerwca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA

⁽⁴⁾ COR-2014-04083, CdR 3751/2013, CdR 1617/2013.

⁽⁵⁾ CdR 1617/2013.

⁽⁶⁾ COR-2014-04083; konsultacje z grupą ekspertów ds. pomocniczości i badanie odnośnych decyzji parlamentów narodowych i zgromadzeń regionalnych w sprawie aspektów związanych z pomocniczością i proporcjonalnością pakietu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym – synteza i analiza, COR-2016-1521.

⁽⁷⁾ Zob. również „Konsultacje z grupą ekspertów ds. pomocniczości oraz analiza odnośnych decyzji parlamentów narodowych i zgromadzeń regionalnych w sprawie aspektów związanych z pomocniczością i proporcjonalnością pakietu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym – synteza i analiza”, COR-2016-1521.

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Strategia rozszerzenia UE na lata 2015–2016

(2017/C 017/10)

Sprawozdawca: Anna MAGYAR (HU/EPL), wiceprzewodnicząca Rady Komitatu Csongrád**Dokument źródłowy:** Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia rozszerzenia UE”, COM(2015) 611 final**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi horyzontalne

1. Potwierdza swoje zaangażowanie w proces rozszerzenia, który jest inwestycją w stabilność i dobrobyt. Zauważa, że wcześniejsze rozszerzenia pomogły przezwyciężyć historyczne podziały w Europie, zwiększyły dobrobyt oraz pokazały, że rozszerzenie stanowi najpotężniejsze narzędzie unijnej polityki zagranicznej.
2. Zauważa, że Komisja Europejska nie spodziewa się dalszego rozszerzenia podczas swojej bieżącej kadencji; nie może to jednak skutkować zastojem. Uznaje, że na przygotowania potrzebny jest czas, lecz wskazuje, że konieczne jest właściwe spożytkowanie tego czasu, aby kontynuować proces rozszerzenia, poprzez drobiazgową i sprawiedliwą warunkowość i stałe postępy w realizacji powiązanych przyszłych zadań oraz poprzez wiarygodną, realistyczną perspektywę europejską służącą zapobieganiu utracie zaangażowania i motywacji krajów kandydujących i potencjalnych kandydatów do członkostwa, gdyż reformy i postęp w krajach objętych procesem rozszerzenia leżą w interesie wszystkich państw członkowskich UE i wszystkich krajów kandydujących i potencjalnych kandydatów do członkostwa.
3. Podkreśla nadrzędne znaczenie utrzymania obecnej konfiguracji Unii poprzez przejrzyste i odpowiednie polityki mające na celu zapewnienie i utrzymanie silnej spójności politycznej, gospodarczej i terytorialnej. Zapewnienie dobrobytu w państwach członkowskich i ich rozwoju, a także bezpieczeństwa Europy w obliczu różnych zagrożeń, stanowi pierwszy krok w kierunku rozszerzonej Unii Europejskiej.
4. Uważa, że pakiet rozszerzenia zaprezentowany przez Komisję w jej komunikacie i sprawozdaniach krajowych za 2015 r. generalnie zawiera trafną i ogólnie pozytywną ocenę, zważywszy że w przypadku każdego kraju kandydującego i potencjalnego kandydata do członkostwa widoczne są postępy w odniesieniu do pewnych problemów, nawet jeżeli utrzymują się znaczne braki (lub, w niektórych przypadkach, regres) i konieczne są dalsze starania, aby osiągnąć trwałe wyniki.
5. Wzywa państwa członkowskie, kraje kandydujące i potencjalnych kandydatów do członkostwa oraz instytucje UE do zagwarantowania pomyślnego przebiegu procesu rozszerzenia. Przypomina krajom kandydującym i potencjalnym kandydatom do członkostwa o wymaganej w tym zakresie samoopowiedzialności i zaangażowaniu.
6. Podkreśla, że proces rozszerzenia powinien być praktyką pluralistyczną obejmującą całe społeczeństwo. Podkreśla, że rola poziomu lokalnego i regionalnego jest kluczowa, gdyż jest on najbliższy obywatelom pod względem pomocniczości, komunikacji, demokracji uczestniczącej, różnorodności i tożsamości. Jest on też kluczowy dla rozwoju gospodarczego, współpracy transgranicznej, absorpcji funduszy UE i wprowadzania w życie prawodawstwa UE.
7. Z zadowoleniem przyjmuje nawiązanie Komisji do kluczowej roli władz lokalnych i regionalnych. Podkreśla jednak, jak czynił to już wielokrotnie, że w przyszłych komunikatach i sprawozdaniach konieczne jest lepsze i bardziej szczegółowe skupienie uwagi na sprawowaniu rządów na szczeblu lokalnym i regionalnym, nawet jeśli nie istnieje oddzielny rozdział wspólnotowego dorobku lub ustalony unijny wzorzec dotyczący kwestii decentralizacji i wielopoziomowego sprawowania rządów. Uważa, że zapewnienie solidnego, demokratycznego i skutecznego rządzenia na szczeblu lokalnym i regionalnym jest koniecznym elementem przygotowania przedakcesyjnego, gdyż wdrażanie reform i spójne wiarygodne śledzenie ich wyników jest często osiągane na szczeblu lokalnym. Zwraca również uwagę na znaczenie pomocniczości jako podstawowej zasady UE zapisanej w Traktatach.

8. Podkreśla rolę władz lokalnych zarówno w ukazywaniu korzyści wynikających z członkostwa w UE, jak i w zachęcaniu obywateli Unii do korzystania z oferowanych przez nią instrumentów. Prawo do korzystania z obywatelstwa europejskiego oferuje wiele konstruktywnych możliwości na poziomie indywidualnym, dlatego właśnie konieczne jest propagowanie Unii z punktu widzenia związanych z nią korzyści, nie tylko dla społeczeństwa, lecz również dla obywateli.

9. Podkreśla, że zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych odgrywa kluczową rolę w przypadku komunikacji dotyczącej rozszerzenia, gdyż pozwala uzyskać społeczne poparcie dla procesu poprzez przedstawienie jego korzyści ogółowi społeczeństwa. Zwraca uwagę na znaczenie współpracy ze społeczeństwem obywatelskim w tym zakresie.

10. Uważa, że nowe podejście obejmujące czteroletnią strategię rozszerzenia oferuje bardziej wiarygodną perspektywę ze spójną warunkowością. Z zadowoleniem przyjmuje jaśniejszą metodykę, zharmonizowane warunki i lepszą identyfikację zadań jako szansę uzyskania porównywalności i popiera intensywniejsze skupienie uwagi na aktualnej sytuacji, a także na postępie w różnych dziedzinach oraz środkach uznanych za niezbędne dla dalszego postępu.

11. Uważa, że w komunikatach i sprawozdaniach Komisji podstawowe zasady i priorytetowe obszary są zazwyczaj określone prawidłowo. Zachęca Komisję, by rozważyła również skoncentrowanie się na innych istotnych, horyzontalnych zagadnieniach, które są ważne w przypadku każdego kraju kandydującego i potencjalnego kandydata do członkostwa, obok jej priorytetowych obszarów (na przykład polityka społeczna, grupy szczególnie wrażliwe/znajdujące się w niekorzystnej sytuacji i mniejszości).

12. Podkreśla, że konieczne są starania, aby do obowiązków władz lokalnych i regionalnych dostosować odpowiednie zasoby i zdolności w każdym kraju objętym procesem rozszerzenia, i apeluje o włączanie władz lokalnych i regionalnych w kształtowanie polityki w celu zapewnienia skutecznego wdrażania.

Praworządność i prawa podstawowe

13. Zgadza się, że dalsze postępy dotyczące praworządności i praw podstawowych, w tym w zakresie ochrony mniejszości, mają rzeczywiście pierwszoplanowe znaczenie i stanowią wyzwanie dla każdego kraju kandydującego i potencjalnego kandydata do członkostwa. Ocena ta potwierdza też aktualność „nowego podejścia” do rozszerzenia, opartego na skupieniu większej uwagi na sądownictwie i prawach podstawowych oraz na sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwie. Podkreśla znaczenie współpracy w kwestiach praw podstawowych, praworządności i lokalnej demokracji z Radą Europą i jej Kongresem Władz Lokalnych i Regionalnych.

14. Z zadowoleniem przyjmuje koncentrację uwagi na wolności słowa, lecz podkreśla, że potrzebne jest również silne skupienie się na problemie grup szczególnie wrażliwych i znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz mniejszości (w tym mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych oraz Romów jako grupy często znajdującej się w sytuacji niekorzystnej pod wieloma względami, a także zapobieganiu dyskryminacji ze względu na orientację seksualną lub płeć, jak również wobec osób niepełnosprawnych, małoletnich i starszych oraz osób wewnątrznie przesiedlonych i uchodźców) – co jest istotne także w przypadku każdego kraju kandydującego i potencjalnego kandydata do członkostwa – a przy tym wskazuje, że również na poziomie lokalnym i regionalnym potrzebne jest zwiększanie świadomości, samoopowiedzialności, a zwłaszcza właściwe, wiarygodne wdrażanie i wyniki. W tym kontekście trzeba uważnie monitorować sytuację w tych krajach, zwłaszcza w odniesieniu do szczególnie wrażliwych grup.

15. Apeluje o dalsze starania zmierzające do odpolitycznienia administracji publicznej i zwiększenia przejrzystości w każdym kraju kandydującym i potencjalnym kandydacie do członkostwa, gdyż znacząca ingerencja polityczna wciąż stanowi wyzwanie i utrudnia współpracę między poziomami sprawowania rządów.

16. Podkreśla znaczenie walki z korupcją w wymiarze publicznym i prywatnym na wszystkich szczeblach administracji rządowej i społeczeństwa, zwracając uwagę, że wiarygodne wyniki w tej dziedzinie zwykle wymagają również postępu na szczeblu lokalnym.

17. Podkreśla potrzebę walki z radykalizacją, ekstremizmem, terroryzmem i problemem bojowników zagranicznych, obejmującej zwłaszcza zapobieganie radykalizacji młodych ludzi, by nie zaprzepaszczać ich potencjału, ale oferować im wiarygodne perspektywy zatrudnienia i kształcenia, wzmacnianie różnorodnych społeczności lokalnych, w tym poprzez ochronę i poszanowanie ich tożsamości, spuścizny kulturowej i religijnej, a także propagowanie podstawowych europejskich wartości wypływających z kultury chrześcijańskiej. Apeluje w związku z tym do społeczności lokalnych o wspieranie nauczania tolerancji i pojednania, a do rządów o ułatwianie tego procesu.

18. Potępia ataki terrorystyczne oraz wszelkie formy stosowania przemocy, w tym groźby użycia przemocy. Zwraca uwagę, że stosowanie przemocy jest niedopuszczalne w jakichkolwiek debatach politycznych.

Rozwój gospodarczy i jakość sieci połączeń

19. Podkreśla, że rozwój gospodarczy jest kluczowym czynnikiem zapewniającym stabilność (np. poprzez możliwości zatrudnienia i włączenie społeczne). Z zadowoleniem przyjmuje programy reform gospodarczych oraz zacieśnienie współpracy i koordynacji w ramach dialogu gospodarczego i finansowego pomiędzy UE a krajami Bałkanów Zachodnich i Turcją.

20. Apeluje o skuteczniejsze i bardziej przejrzyste zarządzanie funduszami przedakcesyjnymi UE i ich skuteczniejszy i bardziej przejrzysty przydział w krajach kandydujących i potencjalnych kandydatów do członkostwa, w tym na poziomie lokalnym, w celu uniknięcia utraty środków finansowych ze względu na brak planowania politycznego, wyszkolenia, koordynacji i skutecznej zdolności absorpcyjnej na poziomie lokalnym. Podkreśla znaczenie zaangażowania zarówno dużych miast, jak i mniejszych miejscowości w szkolenia i programy wsparcia.

21. Z zadowoleniem przyjmuje skupienie uwagi na programie UE dotyczącym jakości sieci połączeń i inicjatywy regionalne, które powinny być bardziej pluralistyczne (proces berliński itp.), podkreślając potrzebę zaangażowania większej liczby organów władz lokalnych, regionalnych i krajowych zarówno z krajów kandydujących i potencjalnych kandydatów do członkostwa, jak i z państw członkowskich, a także zachęca do dalszych inwestycji (transport, energetyka, cyfrowe sieci telekomunikacyjne, kształcenie, młodzież itp.).

22. Podkreśla potrzebę dostosowania sposobów składowania odpadów do standardów UE oraz ograniczenia powierzchni przeznaczonych na składowanie odpadów.

23. Zachęca narodowe komitety inwestycyjne w krajach beneficjentach na Bałkanach Zachodnich do dalszych prac zmierzających do stworzenia jednej sekwencji projektów, pochwała te prace i apeluje o koordynację instrumentów strukturalnych.

24. Podkreśla zasadniczą rolę demokracji lokalnej i regionalnej we wzmacnianiu instytucji demokratycznych i ich zdolności administracyjnej. Zwraca uwagę na znaczenie wybieralnych lokalnie i regionalnie zgromadzeń, które są miejscem dyskusji i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w ramach dialogu między decydentami a zainteresowanymi stronami. Przypomina, że władze lokalne i regionalne odgrywają istotną rolę w mobilizowaniu opinii publicznej w kwestii polityki i integracji europejskiej. Podkreśla również, że wzmocnienie sprawowania rządów na szczeblu lokalnym i regionalnym ułatwia prowadzenie reform administracyjnych i poprawia świadczenie usług dla obywateli.

Współpraca regionalna między krajami objętymi procesem rozszerzenia

25. Ponownie przypomina, że stosunki dobrosąsiedzkie i współpraca regionalna mają kluczowe znaczenie dla procesu rozszerzenia, podobnie jak proces stabilizacji i stowarzyszenia. Z zadowoleniem przyjmuje i popiera ogólne pozytywne zmiany we wszystkich krajach kandydujących i potencjalnych kandydatów do członkostwa i dodatnio ocenia podejmowane wysiłki, niemniej apeluje o namacalny postęp w kwestiach jak dotąd nierozwiązanych oraz o zapewnienie trwałości wyników. Wzywa społeczności lokalne i regionalne, aby wniosły swój wkład w ten proces.

26. Wzywa każdego zaangażowanego uczestnika, aby wykorzystał ten pozytywny impuls między innymi do działań na rzecz pojednania na poziomie społeczności i lokalnym oraz wspierania dialogu międzyetnicznego, międzyreligijnego i międzykulturowego.

27. Zachęca kraje kandydujące i potencjalnych kandydatów do członkostwa do korzystania z istniejących programów partnerskich lub programów w ramach instrumentu pomocy technicznej i wymiany informacji TAIEK.

28. Wskazuje, że Komitet Regionów i jego grupy robocze oraz wspólne komitety konsultacyjne zapewniają dobre forum kontaktów i wymiany najlepszych praktyk między władzami lokalnymi i regionalnymi, a także z zadowoleniem przyjmuje pozytywny wynik ostatnich posiedzeń WKK i grup roboczych, w tym inauguracyjnego posiedzenia WKK z Serbią. Ponadto z niecierpliwością oczekuje na wyniki Dnia Rozszerzenia, podczas którego organy te spotkają się w celu omówienia horyzontalnych i tematycznych kwestii mających dla nich wszystkich znaczenie.

Migracja

29. Wyraża zadowolenie z faktu, że Komisja podkreśla problem migracji, gdyż obecna bezprecedensowa sytuacja w zakresie uchodźców i osób migrujących z przyczyn ekonomicznych dotyczy całego regionu (w szczególności Turcji, a także byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii i Serbii) oraz państw członkowskich, przez które przebiega szlak migracyjny, i znalezienie rozwiązania jest niemożliwe bez wspólnych starań, solidarności i wzajemnego wywiązywania się z zobowiązań. Wzywa do wprowadzania w życie zaleceń konferencji w sprawie szlaku wschodniośroziemnomorskiego i szlaku zachodniobałkańskiego oraz oświadczeń UE–Turcja z dnia 29 listopada 2015 r. i dnia 18 marca 2016 r., a także wspólnego planu działania.

30. Przyjmuje z zadowoleniem starania państw członkowskich oraz szczególnie krajów kandydujących mające na celu opanowanie kryzysu, a także zapewnione przez nie zasoby, zwłaszcza jeśli chodzi o wyzwania pojawiające się wzdłuż szlaku migracyjnego w Serbii i byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii, oraz największą na świecie populację migrantów i uchodźców goszczoną obecnie przez Turcję. Podkreśla potrzebę ciągłej pomocy ze strony UE, która powinna trafiać do władz lokalnych i regionalnych, oraz konieczność zwiększenia inwestycji w regionie w celu stworzenia miejsc pracy, aby potencjał społeczny i ekonomiczny migrantów i uchodźców nie został stracony.

31. Podkreśla kluczowe znaczenie społeczności lokalnych, zwłaszcza tych, przez których terytorium przebiega szlak migracyjny i które w pierwszej kolejności zostają dotknięte napływem migrantów i uchodźców. Zaznacza jednak, że zdolności lokalne są ograniczone i nierówne, co oznacza, że istnieje potrzeba dalszej pomocy dla szczelb lokalnego i współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi; podkreśla także, że należy zwrócić szczególną uwagę na potrzeby, obawy i bezpieczeństwo społeczności lokalnych dotkniętych przez mieszane przepływy migracyjne oraz na stojące przed nimi wyzwania. Zachęca do współpracy pomiędzy społecznościami lokalnymi na szlaku migracyjnym w celu wymiany informacji i najlepszych praktyk oraz doświadczeń, w tym na temat integracji, szkoleń, edukacji, zatrudnienia, powrotów i azylu, a także w kwestii zwalczania przemytu i handlu ludźmi.

32. Mając na uwadze priorytety i środki wymienione w niedawnych konkluzjach Rady Europejskiej, podkreśla potrzebę działań zapobiegawczych wobec sytuacji w regionach kryzysowych, w tym skutecznej polityki rozwoju, i konieczność skoncentrowania wysiłków na uchodźcach, którzy w sposób uzasadniony potrzebują ochrony międzynarodowej. Podkreśla tym samym potrzebę zapewnienia dokładnych i szybkich procedur rozpatrywania wniosków o azyl i ułatwienia skutecznego powrotu – zgodnie ze wspólnymi normami unijnymi – osobom, których wnioski zostały odrzucone; popiera również wniosek dotyczący unijnego wykazu bezpiecznych krajów pochodzenia.

33. Zwraca uwagę, że konieczny jest przegląd i, w razie potrzeby, reforma tradycyjnego podejścia do udzielania pomocy, tak by skupić się na usuwaniu przyczyn migracji ekonomicznej. Konieczne jest także zaangażowanie poziomu lokalnego i regionalnego zarówno z państw członkowskich, jak i z krajów kandydujących w podejmowanie strategicznych decyzji dotyczących polityki rozwoju m.in. w celu walki z głodem, ubóstwem i przyczynami migracji ekonomicznej.

34. Podkreśla również potrzebę większego zaangażowania UE w inicjatywy i polityki ukierunkowane na kraje i regiony pochodzenia migrantów, aby radykalnie zmniejszyć napływ uchodźców zmuszonych do opuszczenia swego kraju oraz migrantów ekonomicznych wyruszających w niebezpieczną podróż do Europy, a także aby nasilić działania dyplomatyczne na rzecz pokoju w krajach dotkniętych konfliktem.

Turcja

35. Podkreśla kluczowe znaczenie partnerstwa i wzajemną zależność między UE a Turcją i popiera wzmocnioną współpracę w dziedzinie wspólnych interesów. Z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie Turcji na rzecz reform i przystąpienia do UE i apeluje o utrzymanie tej wznowionej dynamiki w ramach odpowiednich konkluzji Rady Europejskiej i Rady, a także wspólnych oświadczeń UE–Turcja. Wzywa do pełnego wdrożenia planu liberalizacji reżimu wizowego wobec wszystkich państw członkowskich.

36. Przyjmuje do wiadomości, że zgodnie z niedawnymi konkluzjami Rady, Rady Europejskiej i szczytów UE–Turcja negocjacje akcesyjne nabrały nowego rozmachu, i zachęca do dalszych postępów zgodnie z ramami negocjacyjnymi i odpowiednimi konkluzjami Rady. Zauważa, że dobry poziom przygotowań w niektórych obszarach musi być wsparty przewyciężeniem braków lub niekiedy poważnych problemów w innych.

37. Uważa, że postępy w kwestiach związanych z praworządnością i prawami podstawowymi stanowią kluczowy krok naprzód, dlatego wzywa Turcję do współpracy z Komisją nad przygotowaniem rozdziałów 23 i 24, bez uszczerbku dla stanowiska państw członkowskich. Podkreśla, że należy więcej osiągnąć w tej dziedzinie, zwłaszcza z punktu widzenia wolności wypowiedzi i myśli, wolności mediów, wolności sumienia i religii, a także wolności zrzeszania się i zgromadzeń, w połączeniu z poszanowaniem praw człowieka, w tym praw mniejszości, oraz równości płci i zwalczaniem korupcji. Podkreśla, że koniecznie należy osiągnąć w tym zakresie znaczące wyniki i wiarygodny postęp, i wzywa do zwiększenia wysiłków, zaangażowania i samoodpowiedzialności w celu dostosowania do dorobku UE w wymienionych kwestiach, także na poziomie lokalnym. W tym kontekście podkreśla ogromne znaczenie dialogu międzywyznaniowego i międzykulturowego na wszystkich poziomach dla wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego i partnerstw międzynarodowych.

38. Pozytywnie ocenia przyjęcie Krajowej strategii rozwoju regionalnego, obejmującej agencje rozwoju regionalnego, mechanizm koordynacji i plany działania. Wzywa do jej wdrożenia i zachęca do poprawy w odniesieniu do różnic regionalnych. Ponadto wzywa wszystkie zainteresowane strony do podjęcia wysiłków w celu ułatwienia procesu pokojowego i pojednania w przypadku kwestii kurdyjskiej.

39. Podkreśla konieczność zwalczania terroryzmu, potępia niedawne ataki terrorystyczne i wyraża solidarność z ofiarami. Ponadto wzywa do działań w walce z radykalizacją, w tym do wspierania integracji na poziomie lokalnym.

40. Zauważa, że decentralizacja fiskalna i zasoby na poziomie lokalnym i regionalnym są nadal ograniczone, i podkreśla potrzebę wyjścia poza nowelizacje ustawy z 2012 r. o gminach.

41. Zachęca i wzywa do sprawiedliwego, kompleksowego i wykonalnego rozwiązania kwestii Cypru, opartego na właściwych rezolucjach Rady Bezpieczeństwa ONZ, prawie międzynarodowym oraz wartościach stanowiących fundament UE, oraz wyraża poparcie dla takiego rozwiązania tej kwestii. Z zadowoleniem przyjmuje pozytywną dynamikę działań i zaangażowanie mające na celu znalezienie wzajemnie akceptowalnego rozwiązania oraz wzywa Turcję do aktywnego wsparcia wysiłków idących w tym kierunku.

42. Wzywa do pełnego i niedyskryminującego wdrożenia protokołu dodatkowego do układu o stowarzyszeniu UE–Turcja wobec wszystkich państw członkowskich UE, w tym Republiki Cypryjskiej. Wzywa Turcję do zachowania dobrosąsiedzkich stosunków z wszystkimi sąsiadami, co jest kluczowym elementem procesu akcesyjnego. Akcentuje potrzebę poszanowania suwerenności i suwerennych praw wszystkich państw członkowskich zgodnie z zasadami UE, rezolucjami ONZ i prawem międzynarodowym. Wzywa Turcję, by rozpoczęła wycofywanie swoich sił z Cypru i by przekazała ONZ zamknięty dystrykt Famagusty, zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 550 (1984). Podkreśla, że środki budowy zaufania stanowiłyby szansę na wzrost gospodarczy, społeczny i regionalny dla obu społeczności. Zauważa, że rozmowy między społecznościami oraz dialog między społeczeństwami obywatelskimi lokalnych społeczności mogą sprzyjać porozumieniu.

43. Apeluje o podjęcie dalszych starań zmierzających do podniesienia statusu grupy roboczej KR–Turcja do rangi wspólnego komitetu konsultacyjnego.

44. Za niezbędne uważa większe zaangażowanie w cały proces społeczeństwa obywatelskiego w państwach członkowskich.

Czarnogóra

45. Z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie i postępy Czarnogóry na drodze do przystąpienia do UE, a także szansę wzmocnienia stabilności nieodłącznie związaną z zaproszeniem do przystąpienia do NATO.

46. Apeluje do wszystkich stron o intensyfikację dialogu politycznego między stronami oraz do władz na wszystkich szczeblach o zagwarantowanie, aby następne wybory odbyły się według najwyższych standardów demokratycznych opartych na nowym prawie wyborczym.

47. Podkreśla potrzebę zapewnienia wiarygodnych wyników w odniesieniu do praworządności i praw podstawowych, w tym na poziomie lokalnym. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje lokalne plany działania dotyczące przeciwdziałania korupcji przygotowane przez ogromną większość gmin, a także lokalne plany w zakresie włączenia społecznego; wzywa również, aby były one prawidłowo realizowane i odpowiednio monitorowane.

48. Z zadowoleniem przyjmuje wysiłki w zakresie rozwoju zawodowego urzędników administracji lokalnej, a jednocześnie podkreśla potrzebę dalszych postępów (np. szkolenia i bardziej przejrzyste procedury rekrutacji w oparciu o kryterium osiągnięć). Z zadowoleniem przyjmuje zmiany przyjęte w ustawie o finansowaniu samorządu lokalnego i zachęca do dalszych działań zmierzających do samowystarczalności finansowej samorządu lokalnego.

49. Z zadowoleniem przyjmuje programy Ministerstwa Gospodarki wspierające mniej rozwinięte gminy i promujące eksport lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw.

Serbia

50. Z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie Serbii na rzecz akcesji do UE, które już przyniosło rezultaty w postaci terminowego zakończenia przeglądu zgodności prawa krajowego z prawem unijnym i otwarcia pierwszych rozdziałów negocjacji, oraz zachęca Serbię, by kontynuowała te pozytywne kroki (np. finalizację różnych dokumentów strategicznych), realizując swe zobowiązania. Wzywa zwłaszcza władze do prowadzenia stałych i zrównoważonych działań antykorupcyjnych.

51. Z zadowoleniem przyjmuje przedstawienie planów działania dotyczących rozdziałów 23 i 24 i wyraża zadowolenie, że zostało stworzone otoczenie ustawodawcze gwarantujące prawa podstawowe, lecz zarazem podkreśla potrzebę zapewnienia skutecznego, spójnego wdrażania w całym kraju.

52. Pozytywnie ocenia przyjęcie przez rząd specjalnego planu działania na rzecz mniejszości narodowych i apeluje, aby był on odpowiednio wdrażany, jednocześnie zaś wskazuje na opinie komitetu doradczego Rady Europy w tym zakresie. Wyraża uznanie dla wysokiego stopnia ochrony mniejszości narodowych i etnicznych w Wojwodinie i apeluje o zapewnienie tych praw również na poziomie lokalnym (dotyczących kształcenia, dostępu do mediów i posługi religijnej, użycia języków mniejszości, w tym w procedurach administracji publicznej i rejestrze obywateli, oraz proporcjonalnej reprezentacji w sektorze publicznym). Z zadowoleniem przyjmuje generalnie dobre relacje międzyetniczne i zachęca do dalszych postępów. Z zadowoleniem przyjmuje także przyjazny wobec mniejszości etnicznych i innych mniejszości ton, który dominuje w wypowiedziach najwyższych przedstawicieli rządu.

53. Uważa krajowe rady mniejszości za dobry przykład i podkreśla potrzebę zapewnienia zgodności między ustawą o krajowych radach mniejszości a ustawodawstwem sektorowym, z zachowaniem poziomu już nabytych uprawnień i kompetencji.

54. Wskazuje, że zdolności lokalne są często słabe i nierówne, i apeluje o stosowne zasoby na poziomie zdecentralizowanym, odpowiednie do przydzielonych zadań, wraz z powiązaniem między efektywnością wydatków publicznych a przyszłymi dochodami. Wskazuje, że ustawa o finansowaniu Wojwodiny musi jeszcze zostać przyjęta.

55. Z zadowoleniem przyjmuje strategię reformy administracji publicznej oraz strategię szkoleń w zakresie samorządu lokalnego i apeluje o jej właściwe wprowadzenie w życie oraz o przyjęcie ustawy o służbie cywilnej dotyczącej pracowników samorządu. Uważa za pozytywne przykłady prac Narodowego Konwentu ds. Integracji Europejskiej oraz konsultacje lokalne.

56. Apeluje o wykonanie zaleceń OBWE/ODIHR w sprawie wyborów lokalnych.

57. Z zadowoleniem przyjmuje i popiera pozytywne wydarzenia w procesie normalizacji i dialogu Belgrad–Prisztina, przynoszące korzystne rezultaty obywatelom, a także zachęca do dalszych postępów w realizacji zobowiązań i we wprowadzaniu w życie porozumień, co sprzyja zacieśnieniu współpracy i zwiększeniu zaufania. Wzywa władze do aktywnego dążenia do normalizacji.

Była jugosłowiańska republika Macedonii

58. Podkreśla, że kraj ten jako pierwszy podpisał układ o stabilizacji i stowarzyszeniu i w świetle powyższego wyraża swoje zaniepokojenie zastojem w procesach integracji oraz w upowszechnianiu zobowiązań i reform. Apeluje zarówno o nową wolę polityczną kraju, jak i o potwierdzenie przez UE wiarygodnej europejskiej perspektywy dla tego kraju, tak aby zachęcić go do wywiązania się z jego zobowiązań.

59. Apeluje do wszystkich stron o sprostanie odpowiedzialności w zakresie pełnego i konstruktywnego wprowadzania w życie porozumienia politycznego z czerwca/lipca 2015 r., a także o wdrożenie pilnych priorytetów dotyczących reform. Podkreśla potrzebę zmierzenia się z regresem w dziedzinie wolności słowa, zwłaszcza w kwestiach praworządności, w tym wymiaru sprawiedliwości i zaufania do systemu politycznego; zachęca do dalszych postępów (bazujących na wcześniej osiągniętych rezultatach zapewniających stosunkowo dobry poziom dostosowania do wspólnotowego dorobku prawnego) opartych na wiarygodnych wynikach, także na poziomie lokalnym.

60. Oczekuje, na podstawie powyższego, że Komisja będzie w stanie przedłużyć termin zalecenia dotyczącego otwarcia negocjacji akcesyjnych, zgodnie z konkluzjami Rady i ustaloną warunkowością.

61. Podkreśla, że konieczne jest dalsze wdrażanie programu decentralizacji. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje program strategiczny na lata 2015–2020 i apeluje o wdrożenie drugiej fazy decentralizacji fiskalnej.

62. Podkreśla, że kluczowe znaczenie mają wciąż stosunki dobrosąsiedzkie, w tym opracowanie w drodze negocjacji wzajemnie akceptowalnego rozwiązania problemu nazwy pod auspicjami ONZ; podkreśla także, że władze lokalne i regionalne odgrywają konstruktywną rolę w tym kontekście, zgodnie z odpowiednim zobowiązaniem podjętym przez przywódców głównych partii politycznych w ramach porozumienia politycznego z czerwca – lipca 2015 r. W związku z tym wskazane byłoby powstrzymanie się od działań i oświadczeń szkodliwych dla stosunków dobrosąsiedzkich.

Albania

63. Z zadowoleniem przyjmuje właściwą koncentrację Albanii na kluczowych priorytetach dotyczących reform i jej stałe postępy w tym zakresie, szczególnie w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Jednocześnie zachęca Albanię do przyspieszenia tempa reform, zwłaszcza w priorytetowych obszarach, ze szczególnym uwzględnieniem praworządności, odpolitycznienia administracji publicznej, skutecznej ochrony praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości w całej Albanii, oraz egzekwowania praw własności, a także do dalszej poprawy otoczenia biznesowego i inwestycyjnego oraz rozwiązania dużego problemu szarej strefy gospodarki, w celu rozpoczęcia negocjacji akcesyjnych. Przypomina, że należy zapewnić trwałe, kompleksowe i pluralistyczne wdrożenie priorytetów. Ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje nowe przepisy dotyczące wykluczenia z Parlamentu osób skazanych i podkreśla potrzebę odpowiedniego dokumentowania wyników. Z zadowoleniem przyjmuje również strategię antykorupcyjną i plan działania. Zachęca do dalszych postępów w dziedzinie środków politycznych i legislacyjnych i właściwego wdrażania.

64. Wyraża zadowolenie, że wybory lokalne z 2015 r. zostały przeprowadzone bez poważniejszych incydentów, lecz apeluje o większą bezstronność i profesjonalizm. Z zadowoleniem przyjmuje również ustanowienie przez Parlament komisji *ad hoc* w sprawie reformy ordynacji wyborczej i zaznacza, iż ważne jest, aby wziąć pod uwagę zalecenia OBWE/ODIHR w tym względzie oraz zalecenia poczynione przez Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy i misję KR-u obserwacji wyborów, w których wezwano do odpolitycznienia administracji publicznej i zapewnienia bezstronności.

65. Apeluje, aby proces reform miał szeroko pluralistyczny charakter i angażował wszystkie zainteresowane podmioty polityczne i obywatelskie, w tym opozycję i odpowiednie zainteresowane strony, i wyraża uznanie dla działań Krajowej Rady Integracji Europejskiej w tym zakresie, stawiając je za pozytywny przykład.

66. Z zadowoleniem przyjmuje narodową strategię decentralizacji wraz z jej precyzyjnie określonymi priorytetami, a także przydział środków w ramach funduszu transformacji. Apeluje o dalszy postęp w realizowaniu reformy administracji terytorialnej w sposób pluralistyczny poprzez stały i ścisły dialog ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, w tym z mniejszościami. Z zadowoleniem przyjmuje nową ustawę organiczną określającą zadania samorządu lokalnego i usprawniającą współpracę międzyinstytucjonalną pomiędzy różnymi szczeblami władzy, podkreślając jednocześnie znaczenie jej skutecznego wdrożenia.

Bośnia i Hercegowina

67. Wyraża zadowolenie, że kraj ten powrócił na ścieżkę procesu integracji, biorąc pod uwagę, iż perspektywa europejska jest kluczowym bodźcem dla kraju, i zachęca do dalszego realizowania programu reform, gdyż wejście w życie układu o stabilizacji i stowarzyszeniu pokazuje, że zobowiązania mogą przynieść wyniki.

68. W związku z powyższym wyraża zadowolenie, że Bośnia i Hercegowina złożyła wniosek o członkostwo w UE w dniu 15 lutego 2016 r., co jest zarówno zachętą dla kraju, jak i bodźcem dla procesu rozszerzenia. Podkreśla tym samym konieczność utrzymania tej tendencji w celu zapewnienia znaczącego postępu we wdrażaniu programu reform, który jest niezbędny, aby kroczyć dalej tą ścieżką.

69. Apeluje o dostosowanie układu o stabilizacji i stowarzyszeniu w następstwie przystąpienia Chorwacji i o kroki zmierzające do zagwarantowania zgodności Konstytucji z orzeczeniami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

70. Apeluje o lepszą koordynację między poziomami sprawowania rządów w celu wyeliminowania przeszkód w funkcjonowaniu państwa, w skutecznym wdrażaniu programu reform, w mobilności, inwestowaniu i połączeniach w różnych obszarach polityki, a także w tworzeniu jednolitego obszaru gospodarczego. Wskazuje, że decentralizacja nie oznacza rozdrobnienia i że istnieje też potrzeba koordynacji strategii ramowych, gdyż reformy muszą postępować na wszystkich poziomach. Zachęca do opracowywania wspólnych celów, które są ze sobą zgodne, ale wykraczają poza indywidualne interesy.

71. W tym względzie sprawne działanie skutecznego mechanizmu koordynacji dotyczącego spraw unijnych umożliwi krajowi stawienie czoła przyszłym wyzwaniom na drodze do członkostwa w UE. Postęp umożliwi również Bośni i Hercegowinie pełne wykorzystanie dostępnych funduszy unijnych.

72. Uważa, że ustawodawstwo na poziomie części składowych państwa jest w dużej mierze zgodne z Europejską kartą samorządu lokalnego, lecz apeluje o bardziej efektywny podział obowiązków pomiędzy poszczególne części składowe, kantony i gminy.

Kosowo ⁽¹⁾

73. Z zadowoleniem przyjmuje podpisanie i ratyfikowanie układu o stabilizacji i stowarzyszeniu oraz jego wejście w życie w dniu 1 kwietnia 2016 r., co mogłoby zwiastować nowy rozdział w relacjach Kosowa z UE. Zachęca Kosowo do kontynuowania wdrażania reform związanych z UE (np. przyjęcie pakietu przepisów dotyczących praw człowieka) i innych pozytywnych kroków (np. utworzenie izb specjalistów, proces normalizacji).

74. Podkreśla, że utrudnianie debaty politycznej poprzez użycie przemocy jest niedopuszczalne, i apeluje do wszystkich stron o powrót do dialogu i zwykłych procedur.

75. Z zadowoleniem przyjmuje wyniki uzyskane w dziedzinie liberalizacji reżimu wizowego, podkreśla znaczenie spełnienia wszystkich odpowiednich warunków i zachęca do dalszych postępów.

76. Podkreśla potrzebę kontynuacji starań dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego i religijnego, szczególnie na poziomie lokalnym.

77. Z zadowoleniem przyjmuje i popiera pozytywne wydarzenia w procesie normalizacji i dialogu Belgrad–Prisztina, przynoszące korzystne rezultaty obywatelom, a także zachęca do dalszych postępów w realizacji zobowiązań i we wprowadzaniu w życie porozumień, co sprzyja zacieśnieniu współpracy i zwiększeniu zaufania. Wzywa władze do aktywnego dążenia do normalizacji.

Bruksela, dnia 16 czerwca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA

⁽¹⁾ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244 (1999) oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL